

Riksdagens protokoll

2006/07:48

Tisdagen den 16 januari

Kl. 13.30 – 15.57

18.00 – 21.12

Protokoll
2006/07:48

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 18–22 december 2006.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Tobias Krantz* (fp) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 6 januari, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Emma Löfdahl Landberg*.

3 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet

Talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Mauricio Rojas* som ledamot i konstitutionsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i konstitutionsutskottet

Mauricio Rojas (fp)

4 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 18 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister *Maud Olofsson* (c), utrikesminister *Carl Bildt* (m), försvarsminister *Mikael Odenberg* (m), socialminister *Göran Hägglund* (kd) och kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m).

5 § Meddelande om allmän debattimme

Talmannen meddelade att allmän debattimme skulle äga rum *onsdagen den 24 januari kl. 9.00*.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:81

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:81 Statens aktieinnehav i Nordea och Telia Sonera

av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är ändrad ansvarsfördelning i regeringen.

Stockholm den 3 januari 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2006/07:83

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:83 Utförsäljning av SBAB

av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är ändrad ansvarsfördelning i regeringen.

Stockholm den 3 januari 2006.

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2006/07:162

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:162 Nedläggning av Bohusbanans sträcka Smedberg–Strömstad och andra hotade järnvägssträckor

av Wiwi-Anne Johansson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 december 2006

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:163 Konsekvenser av nya bestämmelser för ålfisket

av Jeppe Johnsson (m)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 28 december 2006

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (c)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:169

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:169 Avskaffandet av stopplagen och nya möjligheter

av Hans Wallmark (m)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är familjeskäl, begravning.

Stockholm den 8 januari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:174

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:174 Omställningsarbetet i Östersund

av Stefan Wikén (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 21 december 2006

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2006/07:178

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:178 Möjligheten att förskriva antroposofiska läkemedel

av Gunvor G Ericson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 januari 2007.

Prot. 2006/07:48
16 januari

Skälet till dröjsmålet är familjeskäl, begravning.
Stockholm den 8 januari 2007
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Erna Zelmin
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:182

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:182 Energieffektivisering
av Kent Persson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 11 januari 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2006/07:184

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:184 Naturligt stevia i stället för kemiskt
sukralos och aspartam

av Gunvor G Ericson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 28 december 2006

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (c)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:193

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:193 Islandshästar

av Eva Johnsson (kd)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 28 december 2006

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (c)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:206 Palliativ vård
av Ylva Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 januari 2007.

Skälet till dröjsmålet är familjeskäl, begravning.

Stockholm den 8 januari 2007

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:207

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:207 Utsläppsrätter till fossilgas och skatt på fjärrvärme

av Per Bolund (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 11 januari 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

7 § Svar på interpellation 2006/07:75 om strategi för kärnkrafts- avvecklingen och energiomställningen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Kent Persson har frågat mig om vilken politik jag avser att driva när det gäller kärnkraftens framtid i Sverige, om jag är beredd att verka för ett system med enbart rörliga elpriser för att stimulera effektivisering samt om jag har gjort några bedömningar i frågan om risken att fortsätta satsningar på kärnkraft bromsar den positiva utvecklingen av förnybar energi. Vidare har Kent Persson frågat om jag avser att ta ett initiativ för att upphäva Euratomfördraget så att inte klyvbart material betraktas som gemensam EU-egendom samt om jag avser att ta initiativ till en bred diskussion kring en långsiktigt hållbar energiproduktion.

Vad gäller den första frågan har regeringen deklarerat att den under mandatperioden 2006–2010 inte kommer att ge förnyade drifttillstånd till de två kärnreaktorer som har stängts, och regeringen kommer inte att fatta några beslut om avveckling av kärnreaktorer. Regeringen kommer under mandatperioden inte heller att ge tillstånd till att nya kärnkraftverk byggs. Regeringen kommer att pröva en eventuell begäran om effekthöjningar enligt gällande lagar och bevilja erforderliga tillstånd om och när gällande krav uppfylls.

Den andra frågan handlar om rörliga elpriser som ett sätt att främja effektiv användning av el. Jag tycker att denna fråga är intressant och viktig av flera olika skäl. Kombinationen av timvis mätning av elförbrukningen och ett rörligt elpris skapar bättre förutsättningar för flexibel förbrukning av el. Elkunderna får därmed ett ekonomiskt incitament att minska sin förbrukning när priset är högt. Detta kan samtidigt leda till ett minskat behov av topplastproduktion av el som dessutom många gånger är dyrare och har en sämre miljöprestanda än basproduktionen. Det finns alltså både ekonomiska och miljömässiga fördelar. Att införa ett sådant system fullt ut kräver tätare elmätning än i dag och att elhandlarna erbjuder avtalsformer som är anpassade till detta. Flertalet kunder efterfrågar i dag fasta elpriser för att bättre kunna förutsäga de framtida utgifterna. Även om det finns fördelar med rörliga elpriser anser jag inte att det finns anledning till att verka för ett system med enbart rörliga elpriser.

Jag är däremot positiv till en framtida utveckling som innebär att flera kunder har möjlighet till en flexibel förbrukning och där elsäljarna också erbjuder avtal som svarar mot kundernas behov och önskemål. På längre sikt bör inriktningen vara att alla kunder har mätsystem som klarar timmätning, avbrottsregistrering, effektstyrning och andra utvecklade tjänster. På en avreglerad elmarknad är det däremot inte regeringens uppgift att bestämma vilken typ av avtal som kunderna ska ha.

Kent Persson har även efterfrågat min bedömning om fortsatta satsningar på kärnkraft bromsar den positiva utvecklingen av förnybar energi. När det gäller utvecklingen av den förnybara elproduktionen har riksdagen beslutat om att den förnybara elproduktionen ska öka med 10 terawattimmar från 2002 års nivå till år 2010. Målet har nyligen höjts till 17 terawattimmar till år 2016. Det huvudsakliga medlet att nå målet är systemet med gröna elcertifikat. Regeringens ambitioner är höga, och jag kommer att arbeta för att dessa mål uppnås. Det finns alltså ingen koppling till en eventuell ökad elproduktion i befintliga kärnkraftverk.

Den fjärde frågan är om jag avser att ta ett initiativ för att upphäva Euratomfördraget så att inte klyvbart material betraktas som gemensam EU-egendom. Euratomfördraget innehåller bestämmelser om försörjning av uran och andra klyvbara produkter. Utan att närmare gå in på de tämligen krångliga bestämmelserna i fördraget vill jag understryka att det inte finns några skyldigheter för ett medlemsland att starta uranbrytning. Således är det inte möjligt att Sverige eller något annat medlemsland tvingas att bryta uran. Jag ser därför ingen anledning att ta några initiativ till att upphäva Euratomfördraget på denna punkt.

Kent Perssons femte och sista fråga är om jag avser att ta initiativ till en bred diskussion kring en långsiktigt hållbar energiproduktion. Svaret är ja. Regeringen deklarerade redan i budgetpropositionen för 2007 att den ser ett särskilt värde i en bred parlamentarisk uppslutning kring energipolitiken. Regeringen aviserade även att den kommer att bjuda in riksdagens partier i syfte att nå samsyn kring en bred och långsiktig energiöverenskommelse om en modern och marknadsekonomiskt orienterad energipolitik.

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag får tacka näringsministern för svaret. Bakgrunden är den energiöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet

och Vänsterpartiet som ingicks 1997. Det samarbetet byggde på en utfasning av kärnkraften och en satsning på förnybar energi, vilket har inneburit att Sverige har startat omställningen till en ekologiskt hållbar energiförsörjning.

Att kärnkraften inte är säker i vare sig hantering eller drift har med önskad tydlighet bekräftats i Sverige de senaste månaderna. Flera allvarliga tillbud har inträffat under 2006; inte minst Forsmarks reaktorer har varit hårt drabbade.

Vi vet också att ett antal reaktorer är byggda med föråldrad teknik. Alltifrån uranbrytning och drift av reaktorer till slutförvar av det högaktiva avfallet är förenat med stora risker.

Varje ytterligare investering i de kvarvarande reaktorerna, vilket näringsministern öppnar för, innebär mindre resurser till hållbara energisystem. Det innebär också att befintliga reaktorer kommer att vara i drift många år till, långt utöver den driftslängd de är byggda för. Det ser jag som mycket allvarligt.

Jag anser också att den politik och det beslut som i dag ligger strider mot folkomröstningen om kärnkraft 1981, vars resultat innebär att kärnkraften på sikt ska avvecklas. Den bortre parentes, som det har pratats om, flyttas allt längre bort i framtiden. Var den kommer att ligga känner jag inte till.

Min slutsats när jag hör näringsministerns svar blir följande: Kärnkraften är säker och hållbar. Urantillgångarna är oändliga och brytningen av uran oproblematiserad. Energialternativen till kärnkraften är alltför svaga.

Det var inte det svar jag förväntade mig från näringsministern, som dessutom är ordförande i Centerpartiet – ett parti som jag har upplevt som väldigt ansvarsfullt och pålitligt i samarbetet för en energiomställning i Sverige.

Menar vi allvar med att vi på sikt ska nå en ekologiskt hållbar energiförsörjning måste vi klara av att göra åtminstone tre saker samtidigt: fortsätta kärnkraftsavvecklingen i jämn takt, energieffektivisera och genomföra en betydligt kraftfullare satsning på förnybar energi.

Vänsterpartiet ser fram emot de överläggningar om energipolitiken som det har kommit en inbjudan till. Det vill jag klart deklarera. Jag ställer mig dock frågan vad näringsministern menar med en modern marknadsorienterad energipolitik. Vad innebär det egentligen? Vad marknadsökonomien har lett till på den avreglerade elmarknaden kan var och en utläsa på elräkningen – i den mån det går att förstå vad som står på den. Men vad innebär det här egentligen?

Min fråga kvarstår: Vilken syn har näringsministern på kärnkraften? Anser näringsministern att den är säker och ekologiskt hållbar? Om det är så att näringsministern betvivlar det borde det fattas något beslut under den här mandatperioden.

Dessutom är det intressanta inte det näringsministern säger, utan det som inte sägs.

Anf. 3 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Fru näringsminister! Det kan konstateras att den svenska kärnkraften inte är säker, åtminstone inte säkrare än andra länders kärnkraft. I Sverige har reaktorer startats utan att snabbstoppsystem

och nödkylsystem har varit inkopplade. Under 20 års tid har säkerhetsventiler varit för högt ställda. Nödkylsystem har varit ur funktion. Inom svenska kärnkraftverk har under åren över 7 000 avvikelser från normal drift skett. Nu senast var Forsmarksreaktorn nära ett haveri, när flera säkerhetssystem samtidigt bröt samman. Om bara ett par meter till av kylvattnet i reaktortanken hade kokat bort hade en härdsmälta inträffat i Sverige.

Med tanke på dessa incidenter bör säkerhetskraven i svensk kärnkraft ses över. I detta sammanhang är det oroande att de säkerhetskrav som gäller för svenska reaktorer är hemliga. Vi anser att säkerhetsföreskrifterna måste gälla genast, och för att detta ska gå att kontrollera måste sekretessen kring säkerhetskraven brytas. Enligt sekretesslagen är det möjligt för regeringen att i särskilda fall förordna om undantag från sekretess när det är påkallat av synnerliga skäl. Den möjligheten bör regeringen använda i detta sammanhang.

Samtidigt bör regeringen också i regleringsbrev klargöra för Kärnkraftsinspektionen att säkerhetsföreskrifterna ska gälla med omedelbar verkan. En reaktor som inte klarar kraven ska inte få köras vidare. Det är inte säkerställt i dag.

Den nya regeringen har uttalat sig positivt om effekthöjningar i befintliga kärnkraftverk. För flertalet av de svenska reaktorerna finns det i dag också konkreta planer på att höja effekten. Att höja effekten får i grunden ungefär samma konsekvenser som att bygga en helt ny reaktor. Uranförbrukningen höjs och avfallsproduktionen ökar i direkt proportion till effekthöjningen och självklart också beroendet av kärnkraft. Vi i Miljöpartiet är starka motståndare till dessa effekthöjningar, eftersom både sannolikheten för olyckor och konsekvenserna av sådana olyckor ökar med en ökad effekt i kärnkraftverken.

Effekthöjningar betyder att vattnet måste pumpas runt fortare i kylsystemen, vilket leder till ökat slitage. Mer strålning inne i reaktorhärden ger ökad materialförspridning, vilket ökar olycksrisken. Mer effekt betyder också snabbare olycksförlopp och att större krav måste ställas på säkerhetssystemen.

Vi anser alltså att regeringen bör säga nej till effekthöjningar av säkerhetsskäl. Det minsta man kan begära är att regeringen genom regleringsbrev gör klart för Kärnkraftsinspektionen att säkerhetsmarginalerna i svenska kärnkraftverk inte får minska vid effekthöjningarna. Men inte ens detta tycks regeringen vara villig att göra.

Miljöpartiet anser att det är helt genomförbart att inom en tolvårsperiod avveckla den svenska kärnkraften. Samtidigt måste man förbättra säkerheten under den tid som reaktorerna fortsatt är i drift. Avveckling bör ske på det sättet att de farligaste reaktorerna stängs först, och det bör ske genom skärpta säkerhetskrav, det vill säga genom att den lag som finns tillämpas och att den också skärps.

Men man bör också använda ekonomiska styrmedel som styr bort från kärnkraft och fossilkraft. Ett första steg här kan vara att staten slutar att skydda reaktorägarna, som man gör i dag. Skadeståndsskyldigheten måste vara obegränsad vid ett haveri. Det måste också finnas en stor betalningsförmåga, så att bolaget kan ersätta dem som har drabbats av en eventuell olycka. I USA är kravet på betalningsförmåga 10,4 miljarder dollar, vilket är betydligt mer än i Sverige. En olycka skulle självklart

kosta mycket mer, kanske tusen gånger så mycket. Men att kräva o begränsad betalningsförmåga skulle bara vara ett sätt att omedelbart sätta stopp för all kärnkraft. Mer kreativt är att höja de krav på betalningsförmåga som ställs på reaktorägarna till den nivå som gäller i USA, nämligen ungefär 70 miljarder kronor per reaktor.

Vi tycker att Centerpartiets helomvändning i kärnkraftsfrågan är närmast chockerande. Från att för ett par år sedan ha verkat för en snabb kärnkraftsavveckling verkar Centerpartiet nu vilja vrida tillbaka den lilla avveckling som redan har gjorts och bygga ut kärnkraften i Sverige genom effekthöjningar.

Vi förstår att många centerpartister är besvikna över Maud Olofssons svek i kärnkraftsfrågan, och vi vill att de ska veta att det finns åtminstone ett parti kvar som fortfarande står för en klar vilja att avveckla den svenska, osäkra kärnkraften.

Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Den här energifrågan har jag diskuterat i, tror jag, 35 år. Jag kan känna jättestor besvikelse över att vi i Sverige inte har kommit längre i utvecklingen av både energieffektiva lösningar, utveckling av förnybara bränslen och så vidare. Men förklaringen till det är att det inte har funnits någon politisk majoritet i riksdagen som har velat göra det, och jag tror att det är rätt många som är trötta på att ha energifrågan som det stora trätoämnet.

Jag blir numera ganska ofta uppvaktad av svenska arbetare och tjänstemän, svensk basindustri, svenska småföretagare och svenska konsumenter som är oroliga över energipolitiken. Och detta är ingen oro som bara är svensk, den är i allra högsta grad internationell.

Jag medverkade vid Tällberg Forum i somras. Den stora frågan för alltifrån det fattigaste fattiga land till det rikaste rika var energifrågan, så det är en jättestor fråga. Och den är komplicerad därför att vi måste klara flera saker samtidigt. Vi måste klara jobben, vi måste klara energiproduktionen och vi måste klara miljön. Alla dessa saker måste vi klara av att diskutera samtidigt.

Det som jag har försökt göra är att hitta en lösning där vi kan förena de lite olika och spretande synpunkter kring energipolitiken som har funnits i svensk politik. Jag tror att vi är på väg att hitta en lösning där vi kan förenas i både effektivare energianvändning och utveckling av de förnybara energikällorna men också säkra energitillgången för den basindustri och för de jobb som vi vill ha i vårt land.

Vi vill också ha en bättre konkurrenskraft där vi får flera som är med och investerar i nya energilösningar. Där ser det rätt bra ut, för det är uppemot 60 miljarder som kommer att investeras de kommande åren fram till 2010, och en hel del av detta är för förnybar energi.

Det är klart att elcertifikaten, som vi har varit med om att ta fram och genomföra och som det nu finns en rejäl majoritet för, gör att vi också kan få fram den förnybara energin. Jag tror att det finns mycket mer att göra också på effektiviseringsområdet. Den sparade kilowattimmen är den absolut bästa kilowattimmen. Den är billigast och mest miljövänlig. Nu har vi ett program som vi jobbar med tillsammans med svensk industri. En terawattimme per år kommer att sparas i det programmet. En terawattimme är rätt mycket. Jag ser också att det händer mycket positiva

saker när det gäller vindkraftsutbyggnaden. Vi har en helt annan kapacitet på de vindkraftverk som finns i dag. Vi satsar rejäla resurser på forskning och utveckling för att göra det här ännu bättre.

Jag tycker att det är intressant att se att man nu ställer upp på samma sätt på EU-nivå. Det finns länder som tycker att de vill investera i ny kärnkraft. Regeringen har inte den synen, och den överenskommelsen ligger fast. Men jag kan inte ha åsikter om vilken ställning andra länder tar när det gäller kärnkraftsutbyggnad. Det måste man få bestämma själv. Vad jag kan se är att EU nu vill sätta upp höga klimatmål och höga mål det förnybara. Vi kan också se att vi i Sverige, med vår utvecklade teknik på många områden, kan spela en avgörande roll.

Biobränsleutvecklingen kan ge nya jobb på landsbygden hos jordbrukare och småföretagare. Vi kan också se att fjärrvärmeutbyggnaden, som har lett till att vi har minskat oljeberoendet från 80 % ned till mindre än 5 %, både har gett bra lösningar och ett bättre klimat.

Det finns väldigt mycket saker, och ni kan vara alldeles övertygade om att jag gör allt jag kan för att få in det förnybara i det här systemet. Jag har många vänner med mig i EU. Det som skulle vara intressant att höra från er båda är: Vad är er inställning till att EU nu tar det här initiativet på energiområdet? Är det bra eller är det dåligt?

Anf. 5 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag fick givetvis inget svar från vår näringsminister när det gäller synen på kärnkraft. Jag vet att näringsministern har varit ute och pratat om kärnkraft i 35 års tid, ända sedan de här olyckorna. Det betvivlar jag alltså inte. Men nu ingår ni ju i en regering där man klart och tydligt öppnar upp för en kärnkraftsutbyggnad. Senast är det statsministern som kan tänka sig det. Jag förstår att det här är väldigt frustrerande. Jag inser att vår näringsminister kommer att få gå en hård match med de övriga kärnkraftskramarna i regeringen.

Men det är möjligheterna vi måste se. Vi ska inte ha en energipolitik som innebär att vi riskerar våra jobb i Sverige. Redan i dag finns det förslag som skulle göra det möjligt att avveckla kärnkraften fram till i alla fall 2025. Enligt en artikel i Eskilstuna-Kuriren den 5 januari, som Lennart Daléus har skrivit och som är ett referat av en rapport som den mer eller mindre kände energiforskaren Klaus Illum från Danmark har skrivit, *Ett nordiskt energiscenario*, är det fullt möjligt att göra den här avvecklingen av kärnkraften i hela Norden fram till 2025 utan att det påverkar samhällsekonomin i Norden. Det här går, och det kommer också att ge möjligheter till nya jobb.

Sverige är ju unikt på så sätt att vi har en oerhört lång kuststräcka som gör det möjligt för oss att kunna satsa på och utveckla till exempel vindkraft och vågkraft. Vår skogsareal och åkerareal gör det också möjligt att utveckla bioenergin ytterligare. Det har inte minst LRF påvisat i en rapport strax före valet. Det är en väldigt bra rapport, som också visar på de möjligheter vi har för att kunna få fram förnybar energi. Det här är något som vi måste gå vidare med, och då räcker det inte att bara fatta ett beslut om att ligga lågt med avveckling av kärnkraften. För det är ju detta det innebär: Ingenting ska göras. Däremot säger regeringen ingenting om ytterligare forskning om kärnkraft med tanke på att eventuellt satsa på detta efter 2010. Det lämnar vi öppet.

Det är absolut det sämsta tänkbara scenariot – att inte fatta något beslut oavsett om det är ett dåligt beslut eller inte. Nu lägger vi liksom locket på i den här frågan, och det får kanske återkomma om något år. För varje år som vi skjuter upp det här hamnar det längre fram i tiden, och det blir allt osäkrare när det gäller energipolitiken. Det är ju osäkerheten som skapar den här frustrationen hos väldigt många. Och det handlar inte bara om de gamla förespråkarna för kärnkraften. Vi ser också att Vattenfalls ledning går ut och ser kärnkraften som ett möjligt energislag som vi borde satsa på och utveckla ytterligare. Senast var det Vattenfalls vd som i en tidningsintervju yttrade sig i den riktningen.

Därför känner jag stor oro över att vi inte kommer längre. Det blir liksom ett stillestånd i svensk energipolitik. Jag förstår inte heller hur näringsministern kan ha en tro på att förena kärnkraftsförespråkarna med dem som vill se en avveckling av ett energislag som *har* en borte gräns. Uranet är inte oändligt. Det kommer att ta slut, och därför är varje krona som satsas på kärnkraft en bortkastad krona.

Anf. 6 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Maud Olofssons deklarerationer om att hon är för en radikal energibesparing och förnybar energi är välkomna, men det krävs också att man lägger något bakom orden för att vi ska våga tro på dem, och än så länge har vi inte sett särskilt mycket av det, vill jag hävda.

När det gäller energibesparing, och också produktion av förnybar energi, vet vi ju att kärnkraften sitter fast som en propp som förhindrar en sådan utveckling. Den förhindrar både en besparing av energi och den förnybara energi som är nödvändig för att vi ska gå mot en hållbar utveckling.

I och med att kärnkraften redan är avbetalad, och därmed är en ganska billig produktionsform, och i och med att den är subventionerad av staten på många olika sätt, motverkar den helt klart en riktning mot effektivisering av energianvändningen. Den motverkar också den förnybara energi som vi kan och borde bygga upp i Sverige.

Sedan efterfrågar Maud Olofsson en majoritet när det gäller energifrågan. Det är ju faktiskt så att det finns en tydlig majoritet, eller skulle kunna finnas i alla fall, när det gäller kärnkraften i riksdagen. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet har ju tidigare varit inne på en linje där man skulle avveckla kärnkraften, och Miljöpartiet är som väl alla känner till en kraftig förespråkare för att vi ska avveckla kärnkraften. Problemet är att Centerpartiet har satt sig i knäet på den andra sidan, de närmast fanatiska kärnkraftskramare som finns inom Moderaterna och Folkpartiet. Så länge man samarbetar åt det hållet finns det ingen förutsättning för en avveckling av kärnkraften.

Sedan måste det konstateras att effekthöjning är kärnkraftsutbyggnad. Så är det. Det är en ökad produktion av kärnkraft i Sverige som den här nya regeringen håller på att genomföra. De investeringar som planeras i kärnkraften hade kunnat användas till att producera till exempel förnybar energi. Det handlar om mångmiljardbelopp som nu går till en gammal teknik, med fossila bränslen, i stället för till förnybar energi, som de annars hade kunnat gå till. Jag tror att jag får avsluta mitt anförande här.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Alliansregeringen är överens om att vi inte ska bygga något nytt kärnkraftverk under den kommande mandatperioden. Vi ska inte heller stänga något. Vi ska satsa på energieffektivisering och förnybar energi – och också på förnybara bränslen. Det är den överenskommelse som vi jobbar efter. Vi har, som jag har sagt, hållit på att träta om den här frågan otroligt länge. Det har gjort att vi inte har kommit fram när det gäller det förnybara. Nu finns det en bred politisk enighet om att vi behöver det förnybara. Jag tror att det är bra för vår energikorg. Som det nu ser ut har vi vattenkraft och kärnkraft som basproduktion. Vi behöver en tredje pelare som ökar flexibiliteten och säkerheten i vårt energisystem som det ser ut nu.

Vi kan också konstatera, och det tycker jag är lite underligt, inte minst för Vänsterpartiet då, att de fackliga organisationerna är de första att uppvakta om energipolitiken. De är oroliga för hur det blir om vi inte ser till att tillföra tillräckligt mycket ny energi för att kunna klara till exempel massaindustrin, stålindustrin, kemiindustrin och så vidare. Jag tycker att vi måste klara av, som jag sade, att diskutera såväl jobben som miljön och energin på samma gång.

Jag möter de fackliga organisationernas oro. Jag möter dem som är oroliga för att jobben ska flytta utomlands eftersom vi inte klarar tillräcklig energiproduktion. Jag känner ett stort ansvar för det.

Den stora utmaningen är naturligtvis att få in så mycket som möjligt av det förnybara i vårt system. Vi har en hög ambition tack vare elcertifikaten.

Miljöpartiet säger att det finns så bred politisk enighet. Ni lyckades inte ens bli eniga i er egen regeringskonstellation under den förra perioden. Miljöpartiet har suttit på läktaren under hela denna period då vi har kunnat påverka energipolitiken i vettig riktning. Elcertifikat, energieffektiviseringsprogram och allt det som vi fortsätter med har ni ju inte varit med om. Ni har stått uppe på läktaren och haft demonstrationspolitik. Det har inte gett en enda kilowattimme mer.

Regeringen satsar rätt rejält på de här delarna. Det är ökade insatser när det gäller det förnybara. Man satsar 60 miljarder till 2010. Till och med basindustrin är med och investerar i förnybar el.

Vi försöker till exempel skynda på tillståndsgivningen på vindkraftsområdet så att inte industrin och de som vill investera behöver vänta i evigheter på en byråkrati som inte minst ni har varit ansvariga för. Det gäller ju att de kan få tillstånd så att vi kommer i gång att bygga. Det går inte att stänga någonting om det inte finns tillräckligt med energi.

Jag noterar att i den förra energiöverenskommelsen var också Vänsterpartiet med på att säga att det inte ska stängas någon kärnreaktor för rän vi har något annat i stället. Som politiker har vi ansvaret att se till att det kommer in något mer på energimarknaden om vi ska klara försörjningen och jobben.

Ni pratar om att inte svara på frågor. Jag måste återupprepa: EU har en hög ambition på energiområdet. Ni är båda otroligt EU-kritiska. Vi ska inte vara med i den där organisationen. Här tar faktiskt EU ett brett grepp kring energifrågan och lyfter fram det förnybara och energieffektiviseringen – allt det som ni frågar efter. Hur blir er inställning till EU när det gäller energipolitiken? Är det bra eller är det dåligt att de gör detta?

Ska ni bejaka de insatser som EU gör och tycka att det är bra eller ska ni fortsätta att kräva att vi ska gå ur EU och lämna det här samarbetet som faktiskt är bra för både jobben, energin och miljön?

Prot. 2006/07:48
16 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 8 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Givetvis behövs det politiska beslut som sträcker sig över nationsgränserna. Där har ju EU kommit med riktlinjer nu. Inte minst i EU:s grönbok pratar man om att det finns möjlighet till åtminstone 20 % energieffektivisering inom EU. Det går säkert att göra betydligt mycket mer. Det är positivt, även om jag skulle önska att man tog ett kliv till i den frågan.

När det handlar om att tillföra ny energi har vi hört att näringsministern har blivit uppvaktad om jobben, energin och ekonomin. Det är ju precis det vi har pratat om. Vänsterpartiet har ju lagt fram förslag där vi säkrar energin och säkrar jobben vilket ger en ekonomiskt hållbar situation i Sverige. Vi har ju pekat på det år efter år. Vi har lagt fram förslag här i riksdagen, inte minst i vårt budgetförslag. Jag uppmanar näringsministern att ta del av det och förstå det.

Utifrån min interpellation kvarstår frågan: Vad tänker regeringen göra? Man lägger faktiskt en våt handduk över hela frågan och skjuter fram den. Man tillsätter en utredning som ska diskutera detta. Det finns redan i dag färdiga alternativ att satsa på. En sådan satsning innebär också att man har en plan för kärnkraftsavvecklingen utifrån vad folkröstningen 1981 har sagt. Vi måste sätta det bortre datumet någon gång. Det borde regeringen ta initiativ till.

Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är intressant att höra att Vänsterpartiet äntligen bejakar EU-samarbete. Det är en nyhet så god som någon. Det är bra att det visar sig att EU kan spela en roll i det här sammanhanget och att det finns en stor uppslutning kring det.

Kent Persson säger att vi lägger en våt handduk över investeringarna. Jag måste ha uttryckt mig otroligt dåligt eller också vill han inte lyssna. 60 miljarder kommer att investeras på energiområdet fram till 2010 i nya energislag. Många av de miljarderna gäller just det förnybara. Vi styr det med elcertifikat. Det systemet har vi båda varit med att ta fram.

Vi investerar lika mycket pengar i nätutbyggnad och i att se till att vi klarar säkerheten, vilket också är en viktig del. Bas-el är med och finansierar nya satsningar på förnybar energi. Vi försöker snabba på tillståndsprocessen så att det ska bli möjligt att göra investeringar och enklare för företagen att gå in. Vi behöver några flera som investerar på det här området.

Vi gör insatser för att energieffektivisera. Vi beräknar en terawattimme per år i det här industriprogrammet.

Lyssna och se vad som sker. Lyssna också på dem som i dag är oroliga för jobben. Lyssna på basindustrin som har det jättetufft. Lyssna på den miljon människor som står utanför och inget hellre önskar än att vi ska bli lyckosamma när det gäller företagsutvecklingen.

Jag tror att de fackliga organisationerna vet vad jag menar. De är oroliga för att jobben flyttar utomlands. Vi måste klara av att förena en politik för flera jobb och bättre miljö med en bra energipolitik. Vi måste

klara av att diskutera det samtidigt. Jag hoppas verkligen att vi så långt det är möjligt i enighet kan hitta en väg. Industrin och jobben vill ha den politiska enigheten. De vill ha en långsiktig lösning. Det är det jag försöker få med den politik som vi för i den nya regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:116 om kapitalförsörjning för små och medelstora företag

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Per Åsling har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta kapitalförsörjningen för små och medelstora företag.

En viktig förutsättning för regional konkurrenskraft är att det finns väl utvecklade miljöer för företagande, entreprenörskap och innovationer, med goda finansiella möjligheter i alla delar av landet. Regeringens viktigaste roll inom området är att skapa goda förutsättningar för den privata marknaden i form av långsiktigt stabila regelverk.

En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag. Kapitalmarknaden är dock ett område inom vilket huvudsakligen privata aktörer står för verksamheten. Det finns dock brister i marknadens utbud av kapital med regionala variationer. Bristerna kan bland annat bero på svårigheter med riskbedömningen i samband med lån till nya och små företag eller bristande lönsamhet för lån av ringa storlek. Andra anledningar kan vara svårvärderade intäktsflöden eller säkerheter med ovisst försäljningsvärde i vissa regioner och branscher liksom bristande erfarenheter i samband med hanteringen av lån och riskkapital till vissa grupper.

På grund av dessa svårigheter kommer regeringen att förbättra förutsättningarna att få tillgång till kapital. Förändringen av förmånsrätten som regeringen aviserat kommer att förbättra möjligheterna för företagen, inte minst i utsatta regioner, att få tillgång till kapital.

Företagens möjligheter att skapa eget kapital måste också förbättras. Ett större eget kapital underlättar möjligheterna att även få tillgång till externt kapital. För att generellt stimulera tillgången på privat kapital kommer möjligheterna till uppskjuten kapitalvinstbeskattning vid försäljning av andelar i fåmansföretag om vinsten återinvesteras i onoterade företag att utredas. Att ge privatpersoner möjlighet att göra ett riskkapitalavdrag om medel investeras i eget eller närståendes företagande kan också vara en väg att ytterligare öka tillgången på privat kapital.

En väl fungerande privat kapitalbildning och väl fungerande kapitalmarknader är de viktigaste förutsättningarna för kapitalförsörjningen i näringslivet. Det finns emellertid brister och en roll för staten att spela när det bland annat handlar om investeringar i tidiga skeden. Det finns goda argument för att komplettera utbudet med statliga insatser. Regeringen kommer att undersöka ett flertal olika alternativ för att förbättra långivning, framför allt till mindre företag med begränsad tillgång till säkerheter. Ett exempel på detta är regeringens stöd till de senaste årens

privata initiativ att starta lokala och regionala kreditgarantiföreningar, vilka regeringen även fortsättningsvis kommer att stödja.

Regeringen har satt upp det ambitiösa målet att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta och driva företag i. Att starta företag ska vara en självklarhet för alla, unga som gamla, kvinnor och män och oavsett etnisk bakgrund. Sverige behöver en ny politik för att möta en ökande global konkurrens och för flera företag och flera jobb. Mycket måste göras för att Sverige ska kunna behålla och utveckla sin konkurrenskraft. För att detta ska bli verklighet behövs ett bättre företagsklimat; det måste bli mer lönsamt och mindre krångligt att vara företagare. Det måste också bli enklare och mindre kostsamt att anställa. Det behövs en utvecklad innovationspolitik med bättre förutsättningar för investeringar och innovationer. Tillväxtpotentialen måste fullt ut tas till vara så att människor kan starta växande företag som ger jobb i alla delar av landet.

Kapitalförsörjningen är en viktig del av arbetet med att utveckla ett företagsklimat som avgör om Sverige i framtiden kommer att vara internationellt konkurrenskraftigt och toppa välfärdslistan.

Anf. 11 PER ÅSLING (c):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. En väl fungerande kapitalförsörjning är en avgörande faktor, som näringsministern mycket riktigt sade, för att vi ska skapa tillväxt och en gynnsam ekonomisk utveckling i hela landet. Tillgången på kapital är en väsentlig del för att företag ska kunna starta och för att företag som vill ska kunna expandera sin verksamhet.

Den erfarenhet som jag har från Trångsviken är att bristande tillgång på kapital är den faktor som mest hämmar tillväxt i näringslivet. Tillgången på finansiellt kapital ser olika ut i olika delar av landet. Det gör att många småföretag i landsbygdsområden har en svårare och besvärligare finanssituation än vad företag i tätorter eller i städer har. Det behövs åtgärder från statens sida för att förbättra tillgången på kapital i gles- och landsbygdsområden.

Jag tycker att staten bör underlätta framväxten av lokala och regionala lösningar som på ett bättre sätt tar till vara lokala och regionala kunskaper och kompetenser. Det går att dra erfarenheter från Finland där den finska staten via Finvera jobbar väldigt aktivt. Finvera kapitaliserar regionala kapitalinvesteringar i aktiebolagsform. Finvera utökar risktagningen speciellt när det gäller finansiering av nyetablerade företag och tillväxtföretag men också när det gäller olika exportprojekt.

När det gäller de förändrade förmånsrättsreglerna är det önskvärt att det skyndsamt vidtas åtgärder. Jag tycker att det är tillfredsställande att regeringen i regeringsdeklarationen har lyft fram denna fråga.

ITPS har också gjort en utvärdering av de förändrade förmånsrättsreglerna. Ekonomie doktor Lars Silver från KTH har i en inlägga skrivit bland annat:

Ska en korrigerig ske bör det ske inom det existerande regelverket. I princip är det den enda diskussionspunkt värd att diskutera om bankerna ska tillåtas 100 % eller inte.

Han skriver vidare:

Det är inte sannolikt att bankerna skulle agera till företagens förmån och sluta kräva factoring eller leasing. Frågan är om bankerna skulle

agera över huvud taget. Det skulle dock ge mindre företag en klart bättre förhandlingsposition. Och det får vi ta fasta på.

En väl fungerande kapitalmarknad bör utgöra grunden för företagens kapitalförsörjning. Men staten har en viktig roll, som jag har sagt tidigare. Staten måste på olika sätt underlätta investeringar i tidigare skeden och stimulera till nya finansieringslösningar.

Med den utgångspunkten tycker jag att det är värdefullt att ministern lyfter fram möjligheten till riskkapitalavdrag.

Men jag vill också lyfta fram frågan om statliga kreditgarantier. Jag tror att det är ett incitament som måste lyftas fram nu. Och jag önskar att det görs skyndsamt och att befintliga strukturer – jag tänker bland annat på befintlig kreditgarantiförening – kan nyttjas för att effektivisera den här frågan.

Jag vill avslutningsvis säga att vi som är engagerade i näringslivet är otåliga. Och jag hoppas att näringsministern återkommer skyndsamt till kammaren med lösningar på detta område.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Per Åsling lyfter fram en jätteviktig fråga som har uppmärksammats rätt rejält. Inte minst förändringarna av förmånsrätten har vållat mycket debatt i mina hemtrakter, i Jämtland och på många andra ställen. Det var den förra regeringen som genomförde detta. Det har fått till effekt att det har blivit mycket svårare för småföretag att låna pengar i bank. Och de säkerheter som krävs är mycket större.

Vi försökte påverka detta beslut när det skulle fattas här i riksdagen, men Socialdemokraterna var inte beredda att ta en sådan diskussion.

Nu uppvakts jag rätt ofta av småföretagare som säger att vi måste göra någonting åt detta och förändra det. Och vi i regeringen har sagt att vi ska göra det och återkomma med en proposition. Det är en del regelverk som vi behöver kontrollera i samband med detta, men denna ambition är alldeles klar.

När det gäller småföretagens villkor handlar det också om att kunna bygga upp eget kapital. Det handlar ju inte bara om det lånade kapitalet, utan det handlar framför allt om att kunna bygga upp ett eget riskkapital. Och det är klart att ju mer vi gör för att öka lönsamheten i de små företagen, desto större möjligheter har de att bygga upp ett eget kapital. Det är det som är vår ambition när vi sänker arbetsgivaravgiften, när vi förbättrar i fråga om sjuklöneansvaret och när vi förbättrar 3:12-regler och annat i företagspaketet. De skattesänkningar som nu sker kommer också att tillfalla företagen. Vi vidtar alltså många åtgärder som går åt samma håll.

Jag skulle vilja lyfta fram förmögenhetsskatten. Den tidigare regeringen har skickat mycket av det riskkapital som vi skulle behöva ha kvar i Sverige utomlands. Många av dem som har kapital och förmögenheter investerar ju inte i Sverige. Jag uttalade i går att vi skulle behöva flera som Wallenberg som har lite långsiktiga investeringsperspektiv och som vill investera i Sverige och som också gör det på ett bra sätt. Vi har en hel del som gör det, men vi skulle behöva många flera.

Det som är besvärligt är det institutionella ägandet som är rätt så osynligt och svårt att få tag i eftersom det inte är fråga om privata ägare som tar en aktiv del i bolagen. Vi har ambitionen att ta bort förmögenhetsskatten för att öka tillgången på riskkapital i vårt eget land.

Det är så man ska se det. Det handlar inte om att ge förmögna människor en massa mer pengar, utan det handlar framför allt om att få dem att investera i jobben här i Sverige.

Regeringen är positiv till statliga kreditgarantier och tänker gå åt det hållet.

Jag vill också säga att det som Trångsviken har gjort är fantastiskt. Där har man tagit en aktiv del i finansieringen. Jag tror att det som händer när det gäller kreditgarantiföreningar och den typen av verksamhet som Trångsviksbolaget har jobbat med är någonting fantastiskt positivt för vårt land och som vi politiskt ska bejaka. Och om man kan få det klimat som Trångsviken har skapat att finnas på många andra ställen, då tror jag att vi har en fantastisk framtid att gå till mötes. Jag vill därför skicka tillbaka att det är en bra verksamhet som Trångsviksbolaget har ägnat sig åt. Och regeringen har all anledning att dra lärdom av det som har skett där.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2006/07:130 om uranbrytning i Sverige

Anf. 13 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Karin Åström har frågat mig vilka överväganden som ligger bakom mitt påstådda beslut att öppna upp för uranbrytning i Sverige samt vilka områden i landet som jag ser som mest intressanta för uranbrytning.

Jag vill betona att jag inte har tagit något beslut om att öppna upp för uranbrytning. Jag har sagt att jag avser att följa den lagstiftning vi har, och det innebär att varje ärende ska prövas på sina egna meriter. Jag vill dessutom påminna Karin Åström om att det inte är jag som ligger bakom den lagstiftning vi har om uran i Sverige. Det är tidigare regeringar som har lagt fram förslag till riksdagens beslut.

Vi har en tuff och noggrann lagstiftning för uranbrytning och hantering av uran, och det är bra. Det är också bra att vi skaffar oss utvecklad kunskap om vad som finns i vår berggrund.

Vi måste komma ihåg att den uranprospektering som pågår i vissa delar av vårt land är i ett tidigt skede. Det har ännu inte visat sig att det någonstans i landet finns uranfyndigheter som uppfyller minerallagens grundförutsättningar, det vill säga att en fyndighet hittats som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt och att en sådan fyndighets belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får koncession.

Enligt vår lagstiftning gäller att om och när en ansökan om bearbetningskoncession för uran kommer till regeringens bord så ska vi behandla den. Ett sådant regeringsbeslut är dessutom enligt miljöbalkens regler beroende av kommunens vetorätt.

Mot bakgrund av vad jag nyss sagt om både kunskapsläge och lagstiftning har jag inte för avsikt att nu redovisa något ytterligare intresse för uranbrytning.

Anf. 14 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka näringsministern för svaret. Jag håller med ministern om att regeringen faktiskt inte har tagit något beslut om uranbrytning; så ligger det till. Så långt är det alltså riktigt. Men det finns en klaven inställning, och det är minst sagt en bild av kortsiktighet som här ges av ministern.

Så här säger ministern i tidskriften Ny Teknik den 15 november 2006: Jag kommer att behandla ärenden om uranbrytning precis som alla andra ärenden.

Det är ett märkligt uttalande eftersom ministern säkert vet att det är betydligt mer omfattande prövningar som görs vid uranbrytning än vid brytning av andra mineraler.

Varför uttalar man sig då på detta sätt? Vad kan tänkas ligga bakom?

Ministern vet säkert också att oron för uranbrytning i Sverige är stor. Båda möter vi den säkert från människor på många håll och kanter.

Vi vet att den uranbrytning som i dag sker i världen fortfarande, trots att den tekniska utvecklingen gått framåt, är en mycket smutsig verksamhet och troligtvis en av de mer miljöfarliga verksamheterna såväl för människan som för naturen.

Vi vet också att det finns ett växande kommersiellt intresse för att bryta uran i Sverige – detta på grund av den enorma prisutveckling som skett. Priset på uran har ju fyrdubblats under de senaste åren. Antalet prospekteringar har dessutom ökat. Man söker också efter andra mineraler – koppar, guld, nickel och zink.

Ja, ministern, det är helt riktigt att, som ministern säger, det är min socialdemokratiska regering – den tidigare sittande regeringen – som ligger bakom den lagstiftning vi i dag har. Den är riktigt, riktigt bra. Den är tuff, grundlig och mycket omfattande just när det gäller uranbrytning. Men till själva uranbrytningen har vi socialdemokrater sagt nej.

Alla undersökningstillstånd som beviljas av bergmästaren innefattar totalt 60 olika mineraler. Också uranet finns med där. Det sägs att uranets unika strålningsegenskaper i berggrunden är så goda att detta är en vägvisare för andra mineraler som man kan hitta.

Det är bra att vi känner till hur vår berggrund ser ut, inte minst när vi ska göra stora infrastruktursatsningar inför framtiden. Jag tänker särskilt på det som nu händer i Kiruna där man ska göra enorma insatser. Det är alltså viktigt att vi känner till vår berggrund.

Jag och också många som jag pratat med tycker att Centern har gjort en rejäl 180-graderssväng när det gäller synen på uranbrytning – Centern som tidigare sagt sig värna miljön och som inte varit inne på att uranet är en bra och långsiktigt hållbar energikälla!

Vilken är alltså regeringens viljeinriktning egentligen? Kommer man att öppna upp för uranbrytning? Och varför gör ministern nämnda anmärkningsvärda uttalande när ministern säkerligen känner till den bakomliggande oro som finns?

Anf. 15 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Tack för svaret, näringsministern! I dag investeras det stora pengar i uranletning i Sverige. Bolag prospekterar eller vill prospektera efter uran på många håll i landet, från Västra Götaland till Norrbotten. Den här uranletningen orsakar mycket oro på de orter där den

pågår eller framöver kan börja ske eftersom en urangruva medför ohyggliga miljökonsekvenser.

Man vet att uranhalterna i en fyndighet ofta är mindre än ett kilo per ton malm. Man måste därför spränga bort oerhörda mängder gråberg för att komma åt resursen. Restprodukterna från brytningen är väldigt giftiga. Förutom radium och radon innehåller de giftiga tungmetaller till exempel.

En annan vanlig metod att bryta uran är att spruta ned en stark syra i marken för att därefter pumpa upp uranet i lösning, vilket givetvis skapar en risk för förgiftning av grundvattnet, läckage till känsliga ekosystem med mera.

I och med att sökandet efter uran ökar väldigt mycket i Sverige och att många internationella bolag också letar efter uran vet vi att de bolag som nu satsar stora pengar på att leta efter uran i Sverige självklart kommer att vilja få igen de här resurserna. Deras plan är självklart att också bryta uran. Bolagen kommer då att sätta en oerhörd press på den politiska processen för att få tillstånd till uranbrytning.

Dessutom finns det ett hot som kan leda till uranutvinning i Sverige, nämligen EU:s process för att få fram en gemensam energipolitik på EU-nivå. Gemensam förvaltning av energitillgångar har alltid varit en viktig del av EU-projektet. En gemensam energipolitik riskerar därför att leda till starka påtryckningar på Sverige att bidra till EU:s inhemska energiförsörjning genom att tillåta uranbrytning här. Det är helt klart att Euratomfördragets sjätte kapitel ger EU möjlighet att utöva påtryckningar på Sverige att medge uranbrytning.

Både i svaret här i dag och i en debatt i riksdagen den 24 oktober 2006 har näringsministern vacklat i inställningen till uranbrytning. Även då anförde näringsminister Maud Olofsson att hon har att följa gällande lagstiftning. I debatten i oktober ansåg näringsministern också att det vore ”lite konstigt” att ge prövningstillstånd och sedan kategoriskt vara mot brytningen av uran.

Här ser vi hur Centerpartiets åsiktsskiftning i kärnkraftsfrågan nu sätter partiet i en rävsax – man kan inte säga ja till fortsatt och utökad kärnkraftsproduktion och kategoriskt säga nej till uranbrytning i Sverige.

Jag anser att näringsministerns inställning i frågan verkligen understryker vikten av att den nuvarande lagstiftningen ändras så att vi kan garantera att vi inte får uranbrytning i Sverige.

Miljöpartiet har i motion 2006/07:318 föreslagit en rad förändringar av minerallagen just för att förhindra uranbrytning i Sverige. Om näringsministern verkligen vill motverka uranbrytning kan man gå med på några av de förslagen. Det kan till exempel handla om ett tillägg till 4 kap. 2 § minerallagen om att koncession för bearbetning av uran inte får beviljas. Man kan också ändra minerallagen så att även prospektering efter uran förbjuds; det finns ingenting som hindrar det.

Eftersom uranbrytning får stora regionala miljökonsekvenser måste kommunens roll i beslutsfattandet också stärkas. Därför bör det krävas ett tydligt tillstånd från kommunstyrelsen i den kommun där undersökningen görs innan ett beslut om undersökningstillstånd och bearbetningstillstånd kan fattas.

Ytterligare ett sätt att ändra minerallagen så att man kan försvåra uranprospektering, öka tydligheten för allmänheten och dessutom signa-

lera att uranbrytning har en särställning när det gäller annan mineralutvinning är att ordet "uran" flyttas från den grupp där uranet nu finns tillsammans med en massa andra mineraler, till exempel järn, till en speciell grupp där till exempel råolja och diamanter ingår. Därmed skulle uranet få en särställning som verkligen visar på den miljöfara och på de faror för ekosystemet som finns i och med utvinningen. Därmed skulle också sökanden vara tvungen att uttryckligen ange att det är uran man letar efter i stället för att kunna gömma sig bakom andra mineraler, som man gör i dag.

Vidare anser vi att regeringen bör ta initiativ till en konferens inom EU där man tydligt klargör att EU genom Euratom inte kan tvinga en medlemsstat att bryta uran. Ett sådant klargörande skulle också behövas.

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Först och främst ska jag säga att det är bra att vi får en diskussion om detta. Jag tror att det finns en oro i vårt land för uranbrytning. Därför är det bra att detta diskuteras.

Jag kan konstatera att det i dag finns 52 tillstånd, beviljade under den tidigare socialdemokratiska regeringens tid. Under hela den senaste tioårsperioden har det inte funnits några motioner alls om uranbrytning. Det är alltså den lagstiftning som ni själva varit med och fattat beslut om som följts. Det har också skett under Ulrica Messings ledning i de här frågorna. Det är inte jag som har beviljat något, utan det har bergmästaren gjort utifrån den lagstiftning som funnits.

Karin Åström tycker att jag har gjort ett märkligt uttalande när det handlar om att jag ska följa lagen. Då måste jag få ställa en ordentlig fråga som jag måste få ett svar på: Ska jag inte följa lagen?

Vad är det ni säger till mig? Ska jag inte följa den lagstiftning som riksdagen har fattat beslut om?

Jag skulle tro att nästa steg i detta är att ni, om jag inte följer lagstiftningen, anmäler mig till konstitutionsutskottet. Ingenting annat kommer väl att vara rimligt i det fallet.

Riksdagen fattar beslut; det är alltid så. Jag har lagar att följa. Vill ni ändra på lagarna får ni faktiskt se till att andra beslut fattas i denna kammar. Socialdemokraterna har inte lagt fram en enda motion i frågan. Jag anser att det är väldigt anmärkningsvärt om riksdagsledamöter tycker att statsråden inte ska följa lagstiftningen.

Jag tror nog att jag är väl skickad att läsa den lagstiftning som ni har fattat beslut om. Det är väldigt viktigt att regeringen respekterar riksdagens arbete i det sammanhanget.

Man söker prospekteringstillstånd och undersökningstillstånd för flera mineraler. Det är alldeles riktigt. Det ger rätt mycket kunskap om mineraler över huvud taget. SGU i Malå har i dag ett bra underlag tack vare det som har skett på området. Det är viktigt att säga att vi får de kunskaperna.

Det finns ingenting i Euratomfördraget som tvingar Sverige att bryta uran. Det finns ingenting som tvingar Sverige. Det är väldigt viktigt. Försök inte att driva den tesen. Vi har klarat ut att vi inte får ha någon sådan tvingande lagstiftning. Det är väldigt viktigt att vi håller oss till sanningen och inte sprider skrämselfpropaganda när det gäller den delen.

Det är bara Miljöpartiet som har motionerat om detta i år. Jag undrar om den motionen innebär att vi inte heller ska söka efter andra mineraler och om inte det är en viktig sak för Sverige. Jag ser att det ger mycket jobb i vårt land om vi kan ha en bra prospektering. Inte minst i Norrlands inland har det utvecklats otroligt mycket nya jobb.

Till sist ska man också i det här sammanhanget säga att kommunerna har veto. Många av de kommuner som är aktuella har också själva ett ansvar i frågan. Det är kombinationen av en stark miljölagstiftning på området och kommunernas veto som säkrar att vi får en bra hantering av detta.

Slutligen har jag en skyldighet att följa den lagstiftning som ni själva har fattat beslut om och att pröva varje tillståndsansökan efter den lagstiftningen. Det tror jag att ni ställer upp på, och det är viktigt att ni klargör det här i talarstolen. Allt annat är orimligt utifrån mina utgångspunkter.

Anf. 17 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Självklart har ministern ett ansvar och ska följa den lagstiftning som riksdagen har bestämt. Där har vi nog helt samma mening. Men när det gäller viljeinriktningen och hur ministern ser på uranbrytning vacklar ministern ganska mycket på många punkter. Hon ger en väldigt kluden uppfattning om själva viljeinriktningen.

Centern var tidigare mer nära den förra socialdemokratiska näringsministern Ulrica Messing i denna fråga. Vår socialdemokratiska inriktning var ett helt nej till uranbrytning. Jag har förstått att Centern är mycket delat i den här frågan liksom kanske i en hel del andra frågor just när det gäller den framtida energiförsörjningen.

I torsdagens Västerbottens-Kuriren fanns det en artikel om att det pågår en rusch efter uran i länet. Det är lite grann av Klondykestämning, i vart fall uppe i Västerbotten och i mitt hemlän Norrbotten. Enligt artikeln fanns det tolv tillstånd att leta uran och andra mineraler redan beviljade av Bergsstaten, och man väntade sig ytterligare nio tillstånd som skulle kunna beviljas inom kort.

Det är många människor som känner oro ute i våra bygder över vad som kommer att kunna hända och framför allt över vad regeringens beslut i frågorna kommer att bli. Vi socialdemokrater har varit mycket tydliga där. Vi har en bra lagstiftning, men vi är väldigt tydliga och säger nej till uranbrytning.

Lagstiftningen är viktig, eftersom vi behöver undersöka vår berggrund. Som jag sade i mitt tidigare inlägg har det visat sig att strålningen från uranet visar vägen till andra mineraler som är brytvärda, och det är viktigt. Jag vill samtidigt tacka ministern för att hon tar upp SGU i Malå. Man har en jättefin verksamhet där och lämnar ut information om alla de brytvärda mineraler som man hittar.

Kommunerna har vetorätt i frågan, och de kan säga nej till en förfrågan. Regeringen måste följa det. Jag delar också ministerns uppfattning om Euratomfördraget. Medlemsstaterna äger frågan helt och hållet själva när det gäller att bryta mineralet. Det gäller däremot inte optionsrätter på det som så att säga redan är brutet. Där äger regeringen helt och hållet frågan.

Jag vill ställa en fråga till ministern om vad som händer om en ansökan om bearbetningskoncession för uranbrytning ligger på regeringens bord, och kommunfullmäktige i en kommun plötsligt säger ja. Det kan finnas de som är intresserade av att gå in och säga ja till uranbrytning. Vad blir regeringens och ministrarnas svar en sådan gång?

Anf. 18 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Näringsministern svarar på våra inlägg med en väldigt hård ton och utmålar oss som uppviglare som vill att ministern ska bryta mot lagen. Om man går tillbaka till protokollet kommer man tydligt att kunna se att det inte var några sådana uppmaningar som kom från talarstolen.

Problemet är att näringsministern gömmer sig bakom lagstiftningen för att slippa göra något alls i den här frågan. Det är en tveksam hållning i politiska sammanhang. Om man har en politisk inriktning och en politisk vision måste man också kunna genomföra den. Lagstiftningen kan faktiskt ändras om den inte stämmer överens med den ideologi man står för eller den inriktning man vill ha.

Om den borgerliga regeringen hade haft den här inställningen på andra politikområden hade det varit svårt att genomföra någonting alls om man inte hade kunnat ändra på några lagar. Den nya regeringen har faktiskt redan ändrat på ett antal lagar som man inte tycker stämmer överens med den ideologiska inriktning man har. Men just när det gäller uranbrytning verkar det vara helt omöjligt att göra några förändringar över huvud taget. Det är en väldigt underlig inställning.

Förutom att vi skulle uppvisa blev jag anklagad för att stå för skrämselfpropaganda när det gällde Euratomfördraget. Jag sade aldrig att man kunde tvinga Sverige att genomföra brytning. Men däremot är det väldigt tydligt att man kan ha väldigt hårda påtryckningar på ett land att utvinna mineraler. Vi vet dessutom inte var den gemensamma energipolitiken kommer att landa. Den kan landa i en situation där man har ett gemensamt ansvar för energiförsörjningen. Sverige kan då utsättas för ännu tydligare påtryckningar att vi ska utvinna uranet.

Det är väldigt tveksamt var Centerpartiet kommer att landa i den frågan. I och med att man redan har gjort en stor omsvängning känner jag mig inte trygg med att vi kommer att få ett tydligt nej till uranutvinning i Sverige.

Även om kommunerna har ett veto mot utvinning har man inte ett veto mot prospektering. Redan att prospektering inleds utan att kommuner kan göra någonting åt det skapar en väldigt stor oro ute i landet. Det är också därför som Miljöpartiet har föreslagit att man ska göra en ändring av lagen så att kommuner kan säga nej till prospektering.

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är väldigt bra att jag har fått klart besked från både Karin Åström och Per Bolund att jag ska följa lagstiftningen. Det är bra, och det är viktigt att det klargörs.

Vad har regeringen för viljeinriktning? Då är vi tillbaka till frågan. Det är ingen viljeinriktning. Vi har en lagstiftning som är hård när det gäller miljökraven. Den ställer hårda krav på hur man ska hantera prospektering och om det i nästa steg blir brytning.

Det handlar om att jag måste följa lagstiftningen och pröva den ansökan som finns efter den lagstiftning som finns. Om det nu är så att det är viljeinriktningen som ska styra, vad är det då som har gjort att 52 tillstånd har getts av Ulrica Messing? Vad är det för viljeinriktning? Om man inte ska ha någon uranbrytning behöver man väl inte ge några tillstånd?

Det är dubbelspel som ni håller på med som inte är trovärdigt. Ni har en lagstiftning som ni själva har varit med om att fatta beslut om. Ni har inte väckt några motioner. Ni har inga sådana förslag. Men ni ha en åsikt om hur ni ska hantera en ansökan som ni inte ens har sett.

Det hederliga av Socialdemokraterna vore att erkänna att det är ni i den socialdemokratiska regeringen som har följt den gamla lagstiftningen som ni har accepterat. Det har getts 52 tillstånd till undersökningar. Det är mycket anmärkningsvärt.

Är det den diskussion som ni socialdemokrater för kan man väl tänka sig att ni stöder Miljöpartiet i deras motionerande. Det är den rimliga slutsats jag kan dra av diskussionen. Det vore bra att höra Karin Åström säga om så kommer att bli fallet.

Jag kommer att behandla de ärenden jag får – jag har ännu inte fått några – enligt den hårda lagstiftning som finns. Jag kommer naturligtvis att ta hänsyn till det kommunerna säger, och de har möjlighet att stoppa det med sin vetorätt. Men jag tycker att lagstiftningen är tillräcklig, den är tuff och hård, och den räcker för att täcka de frågor som gäller prospektering av mineraler över huvud taget.

När det gäller Euratomfördraget kan hårda påtryckningar på länder ske oavsett koppling till fördraget. Blanda inte ihop korten! Jag har inte fått några sådana påtryckningar. Jag har inte ens mött diskussionen. Vi ska inte heller där skrämmas med något som inte finns. Det är snarare så att Sverige lyfts fram när det gäller de förnybara bränslena och det som Sverige gör på det området.

Det är bra med mycket prospektering i vårt land. När den förra borgerliga regeringen öppnade för prospektering gjorde den något bra. Mycket mineral bryts nu runt om i vårt land. Det skapar jobb och utveckling. Det är därför jag bejakar minerallagen.

Jag kommer att noga granska de ansökningar som kommer in, om det nu kommer några. Vi ska komma ihåg att Sverige har en låg procenthalt uran i den malm som vi har. Enligt SGU:s beräkningar utgör uranet inte mer än 0,2 % av världens tillgångar, om man tittar på urantillgångar med en hög halt på över 0,1 % uran. Det är inte den stora mängd uran som alla pratar om. Malmen har ingen hög halt av uran i sig. Det är mycket tveksamt om det ens är ekonomiskt lönsamt för dem som kan tänka sig att bryta malmen.

Jag kommer att följa lagstiftningen. Jag kommer att ha respekt för riksdagen och för den lagstiftning som utgör grunden för mig att fatta beslut på. Det är det som måste gälla för regeringen.

Anf. 20 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill återigen säga att det är självklart att en regering måste ha en viljeinriktning för vad den vill göra och för hur den ser på saker och ting. Det har den borgerliga regeringen redan nu i en mängd frågor trots att det inte finns någon lagstiftning. Det är självklart att en

regering måste ha en viljeinriktning. Den förra, socialdemokratiska, regeringen hade en viljeinriktning som sade nej till uranbrytning.

När det gäller lagstiftningen och de tillstånd som hittills är beviljade vill jag återigen säga att vi har en jättebra lagstiftning. Det är fantastiskt bra att vi får en väl undersökt berggrund och att vi klart och tydligt får veta vilka mineraler som finns. Det är bra för framtiden, inte minst för de jättestora infrastruktursatsningar som vi har framför oss. Då måste vi veta vad som ligger i backen. Så viljeinriktning är viktigt.

Jag vill kort säga att när det gäller uranbrytning vet vi av erfarenhet att vi har att göra med en mycket miljöfarlig verksamhet, och den kan snart vara i gång i Sverige. Även om den tekniska utvecklingen gått framåt kan forskarna fortfarande inte bedöma de långsiktiga konsekvenserna.

Vi flyttar fokus rejält bort från de satsningar på förnybar energi som vi vill göra. Vi måste göra vägval. Förnybar energi och grön miljöteknik är ett branschområde som växer lavinartat. Där ska vi i Sverige vara spjutspetsen och därför måste vi göra ett vägval. Vi socialdemokrater fortsätter att säga nej till uranbrytning.

Jag kan bara konstatera att näringsministern fortfarande inte har gett svar på min interpellation, men jag får väl återkomma på andra områden.

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Socialdemokraterna pratar med kluven tunga. Om man nu säger att man har viljeinriktningen att man inte vill ha någon uranbrytning – vad är det då som har gjort att man har gett 52 tillstånd? Varför har man gjort det om man nu hade den starka viljeinriktningen och inte ville invänta sådana enkla saker som lagstiftning och följa den? Går man bara på viljeinriktning? Varför har man då gett 52 tillstånd?

Jag har en fråga till. Om nu viljeinriktningen är så stark så måste det väl vara så att ni ska rösta för Miljöpartiets motion? Jag fick inget svar på den frågan. Det är en intressant sak om ni kommer att stödja Miljöpartiets motion i ärendet, för då skärper ni lagstiftningen. Jag har inte fått någon indikation på att Socialdemokraterna vill göra det.

Det som jag tycker är viktigt är att säga att vi behöver mineralbrytning. Vi ska ha en skarp lagstiftning som är hård när det gäller miljökraven, vilket den är i dag. Jag ska pröva de ansökningar som kommer in efter lagens mening och ordning. Därför kan jag inte ha åsikter om ansökningar som jag inte ens har sett, som inte ens har kommit in och där jag inte ens har ett underlag. Jag måste följa den ordning som ni här i riksdagen har stiftat.

Det råder ingen som helst tvekan om att den här regeringen kommer att satsa på förnybar energi. Jag har pratat om det i den tidigare interpellationen. Vi satsar rejält med forskningsresurser. Vi satsar rejält när det handlar om initiativ just för att gå på det förnybara. Vi stöder EU:s initiativ när det gäller alla de här sakerna.

Vi har också fört mycket bra diskussioner både med svensk basindustri och med företag runtom i landet för att kunna göra de här investeringarna. Inte minst i ditt hemlän, Karin Åström, har vi vindkraftsintressenter som vill gå in och göra det här. Det råder ingen tvekan om att det är en positiv anda. Jag håller med om att det finns massor med jobb att skapa i den här delen.

Investera gärna framåt i det som är miljövänligt! Men se också till att ni hedrar den uppgift som ni har, nämligen att lagstifta. Vi som regering ska sedan följa den lagstiftningen. Allt annat är inte trovärdigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:48
16 januari

Svar på
interpellationer

10 § Svar på interpellation 2006/07:81 om statens aktieinnehav i Nordea och Telia Sonera

Anf. 22 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Thomas Östros har frågat näringsminister Maud Olofsson vilka åtgärder hon kommer att vidta för att det långsiktiga ägandet i Telia Sonera och Nordea inte försvagas vid en utförsäljning av statens aktieinnehav samt vilka bedömningar hon gör av betydelsen av att Norddeas och Telia Soneras huvudkontor är förlagda till Sverige. Ansvaret inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågorna.

Först vill jag hålla med Thomas Östros om att svenska staten i många fall har varit en god ägare som stått dessa bolag bi under resan genom kriser, fusioner, teknisk utveckling och internationell expansion. Att huvudkontoren har varit placerade här har varit betydelsefullt för Sverige, i synnerhet när det gäller teknisk utveckling. Men i dag är både Nordea och Telia Sonera börsnoterade och verkar på konkurrensutsatta marknader – marknader som är gränsöverskridande. På dessa marknader har det statliga ägandet spelat ut sin roll som välståndsskapare och pådrivare för teknisk utveckling. I en globaliserad värld måste vi lita till andra instrument.

Vår inställning är att staten bara ska äga företag där det finns tydliga motiv till att staten äger dem. När det gäller frågan om vilka bolag som bör förbli i statlig ägo och vilka som kan vara aktuella för försäljning kommer regeringen att göra en bedömning av varje enskilt bolag. Regeringen har redan tidigare informerat om att ett antal statliga bolag nu befinner sig i en försäljningsprocess, däribland statens innehav i Nordea och Telia Sonera. Vi har inte någon tidtabell vare sig för de planerade försäljningarna eller för genomgången av övriga bolag. Det väsentliga är att det arbete som ligger framför oss utförs på ett noggrant och ansvarsfullt sätt och med största omsorg om skattebetalarnas pengar. Vi får inte glömma att det handlar om stora värden som vi förvaltar. Det sammanlagda värdet på bolagen motsvarar runt hälften av den svenska statsskulden.

På senare år har ägarna blivit synligare, och *Svensk kod för bolagsstyrning* har medfört att ägarna fått träda fram och ta ett större ansvar. Det är viktigt med långsiktiga ägare, men jag vet att det finns fler ägare än den svenska staten som känner ansvar för sitt ägande och som har ett långsiktigt perspektiv. Den svenska staten har inte monopol på att vara långsiktig och ansvarstagande ägare.

Regeringen har för avsikt att sköta försäljningarna på ett ansvarsfullt sätt, så att bolagen även i fortsättningen kan utvecklas för att svara mot kundernas behov och anpassas till rådande marknadsförutsättningar. Jag är övertygad om att både Nordea och Telia Sonera kan fortsätta att utvecklas i en positiv riktning utan den svenska staten som ägare. Frågan

om huvudkontorets placering är en fråga om vad som är bäst för bolaget. Här har regeringen, tillsammans med riksdagen, ett ansvar att skapa goda förutsättningar för företagande, forskning och utveckling i Sverige. För detta finns det många instrument som är överlägsna de möjligheter som erbjuds staten som delägare till börsnoterade bolag.

Anf. 23 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Låt mig börja med att ta upp en viktig principiell fråga. Jag ställde den här interpellationen den 17 november. Vi är nu snart tre veckor in på 2007, året därefter. Jag vet att regeringen har trätt och dragkampats om vem som ska ha ansvar för statliga bolag, men det är inte ett tillräckligt skäl för att inte svara på de interpellationer som riksdagen ställer till regeringen.

Den statliga företagsgruppen är en väldigt viktig tillgång för Sverige. Den spelar stor roll för mångfalden i näringslivet och bidrar till sysselsättning över hela landet. Förvaltningen av de statliga bolagen har under den förra regeringen haft målet att skapa värde. Det har varit den övergripande målsättningen för arbetet.

I dag ska vi diskutera två väldigt viktiga företag för Sverige. Nordea är en ledande finanskoncern i Norden. Den har genomgått flera fusioner och sammanslagningar och lyckats vara mycket framgångsrik genom denna process. Det handlar om svenska Nordbanken, finska Merita, danska Unibank, norska Christiania Bank og Kreditkasse. Under hela den här perioden har den svenska staten varit en aktiv och ansvarstagande ägare. Bolaget har varit börsnoterat. Det har styrts av marknaden och börsens avkastningskrav men haft en långsiktig, stabil ägare i bakgrunden. Nordea är i dag ett av Sveriges viktigaste företag och har stor betydelse för Stockholms attraktionskraft som finanscentrum i norra Europa.

Telia Sonera är Nordens och Baltikums största telekomoperatör med verksamhet inom rader av olika tjänster. Också det har uppstått genom sammanslagningar och fusioner, inte minst mellan Telia och det finska Sonera. Svenska staten har under den processen varit en aktiv och ansvarstagande ägare. Bolaget är börsnoterat och naturligtvis styrt av marknadens utveckling men med en långsiktig ägare i bakgrunden. I dag spelar Telia Sonera en mycket viktig roll för Sveriges attraktionskraft som telekomcentrum i världen. Stockholm och forskning, utveckling och ledning har mycket att hämta från Telia Sonera.

Staten har varit betydelsefull som ägare i den här utvecklingen, skött sitt ägande klokt och rationellt och bidragit till stabilitet i internationaliseringen och till framgång för de här företagen.

Nu ska de säljas ut. Vad är huvudskälen? När Mats Odell talar med vissa sägs ett vara att maximera intäkterna från en försäljning för att kunna betala av på statsskulden. Vi kunde läsa i Dagens Nyheter häromdagen att 150 miljarder i försäljning de kommande åren väntas bidra till att minska statens räntekostnader med 5,25 miljarder. Men de kanske sex bolag som det nu är aktuellt att sälja gav förra året utdelningar på 9,75 miljarder, så det lär inte vara någon lysande affär när det gäller statens budget.

Ibland låter det som om huvudskälet är att sälja för att staten inte ska vara ägare. Men vad är det som kommer att ske när dessa företag nu bjuds ut till försäljning? Med välkapitaliserade företag som Nordea och

Telia Sonera är risken att kortsiktiga riskkapitalbolag kommer att vara de intressenter som nu närmar sig Regeringskansliet med bud om uppköp.

Här finns det varningar. Carl Bennet, vice ordförande i Telia Sonera, har i Sveriges Radio varnat för konsekvensen av att det långsiktiga ägandet i Telia Sonera, och därmed Sveriges roll som telekomcentrum, försvagas.

Det är likadant med Nordea, där ett välkapitaliserat, mycket framgångsrikt bolag med huvudkontor i Sverige riskerar att lämnas ut till mycket kortsiktiga ägarintressen.

Min fråga till Mats Odell är: Vad är det som nu gäller? Är det maximering av intäktsförsäljningarna för att få så stora intäkter som möjligt? Eller har regeringen ett ansvar för dessa två viktiga företags framtid i Sverige och därmed ett ansvar för hur man sköter de försäljningar som nu kommer?

Anf. 24 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Det handlar om minskad ekonomisk demokrati för det stora flertalet medan makten över demokratin kommer att stärkas för ett redan fåtal rika personer genom de utförsäljningar som nu planeras av den borgerliga alliansen. För något år sedan var det faktiskt 1 % som ägde 29 % av hushållens aktiefonder i Sverige. Vi vet att de 10 % rikaste hushållen äger 71 % av allt i Sverige. De här kommer att få ökad makt. Det får de genom den här utförsäljningen. Det är en välbekant moderat linje och numera också en välbekant linje för klyftornas allians. Mycket ska ha mer, verkar vara ledorden i er politik. Det kan vi se i den budget ni har lagt fram med kraftiga skattesänkningar för de höglönlade, pigavdrag och sänkning av fastighetsskatten.

Men statliga bolag är faktiskt medborgarnas bolag, det vill säga bolag som vi alla äger tillsammans oavsett vad vi har i vår egen plånbok och oavsett vilka egna tillgångar och inkomster vi har. Det är framför allt de med låga inkomster och medelinkomster som tjänar på det gemensamma ägandet, både ur ett demokratiskt och ur ett ekonomiskt perspektiv. Genom det här ägandet kan vi gemensamt påverka besluten i de här bolagen genom ägardirektiv från riksdag och regering.

Visst finns det en del övrigt att önska i styrningen av de statliga bolagen, men om vi behåller dem kan vi utveckla en större regional, social, miljömässig och teknisk utveckling. Vi kan också se hur våra offentliga beställningar och de statliga bolagen har påverkat utvecklingen genom historien. Vi kan ta Ericsson, Asea, numera ABB, och Saab som exempel på bolag som haft betydelse. De här bolagen behövs för att vi ska kunna behålla en ledande position i Sverige.

Låt oss hålla oss till det strikt ekonomiska. Är det lönsamt att sälja ut de här bolagen, som alliansen vill göra gällande? Då måste man fråga sig: Lönsamt för vem? Det är definitivt inte lönsamt för dagens ägare men säkert för dem som kommer att köpa, för visst finns det ett starkt intresse.

Redan dagen efter att alliansen hade vunnit kunde man läsa i en av morgontidningarnas näringslivsbilagor att det stod utländska investerare på kö för att köpa våra gemensamma bolag. Vi kunde, precis som Thomas Östros sade tidigare, läsa i Dagens Nyheter för ett tag sedan att en-

bart Telias aktieutdelning faktiskt är dubbelt så stor som de beräknade minskningarna av ränteutgifterna efter utförsäljning kommer att vara.

Herr talman! Statsrådet skulle kanske kunna svara på om ideologin är överordnad en god ekonomisk hushållning för medborgarna. Det handlar alltså om vad som också kan vara bra för medborgarna ur ett demokratiskt och ekonomiskt perspektiv. Det här förslaget måste nästan ses som värdeförstörande.

Vi ska också komma ihåg att statens tillgångar är mycket större än vad statens skulder är i dag.

Vi kan läsa i statsrådets svar att staten bara ska äga företag där det finns tydliga motiv till att staten äger dem. Tydliga motiv kan ju vara att det är ekonomiskt mycket klokt och att det bidrar till ökad demokrati, ekonomisk jämlikhet, en bättre miljö och teknisk utveckling. Det finns många olika anledningar till varför de här bolagen är viktiga att ha kvar i medborgarnas ägo. Både Telia och Nordea, och senare också SBAB, uppfyller de kraven.

Herr talman! Vi kanske kan få ett svar på om det är så att ideologin är överordnad det ekonomiska ansvaret i den här utförsäljningen.

Anf. 25 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Låt mig börja med Ulla Anderssons senaste fråga. Det är spännande att den kommer just från en representant för Vänsterpartiet om man tittar på dess ideologiska historia, statligt ägande och statligt ägande kopplat till medborgarnas ekonomiska utveckling.

Jag tycker inte att historien, Ulla Andersson, ger belägg för att ett stort statligt ägande skulle ha en positiv koppling till goda ekonomiska villkor för medborgarna. Men vi kanske kan utveckla det i nästa replik.

Thomas Östros tar onekligen upp en del intressanta frågeställningar. Jag tycker att det är bra att vi har en sådan här diskussion, därför att det är inga självklarheter hur man ska ställa sig till de här frågorna. Det finns dock några saker som man ändå kan utgå ifrån. Jag tror att både Thomas Östros och jag i våra hushållsekonomier tittar på hur mycket lån vi har. Vad kan vi unna oss? Vad känns tryggt? Just nu har vi en låg ränta – bra. Just nu är våra hus värderade väldigt högt. Kommer de att vara det framöver?

Om vi tittar på de här företagen historiskt är det ju faktiskt så att vi inte alls alltid har haft så här låg ränta och så här hög avkastning. Jag tror att vi behöver sätta oss ned och räkna på hur det sett ut historiskt. Det räcker med att vi går tillbaka sex år i tiden till dess att Thomas Östros regering gjorde en första delprivatisering av Telia Sonera. De här sakerna är inte självklara, för nu blickar vi framåt, och ingen av oss vet hur framtiden ser ut.

Men låt oss då börja med den övergripande frågan. Thomas Östros tog upp Nordea. Jag vill bara säga att regeringen kommer att agera som en ansvarsfull ägare. Vi strävar efter en affär framöver som är bra både för de svenska skattebetalarna och inte minst för Nordea, detta oerhört viktiga företag, denna bank som har så stor betydelse för hela Norden och faktiskt också nu för Baltikum och som expanderar in i Polen. Det är en oerhört spännande och viktig utveckling.

Vår strävan är att framöver hitta köpare som kan erbjuda både ett bra pris och goda utvecklingsmöjligheter för Nordea och dess anställda. Det

är vår övertygelse att den slutliga lösning som ska till också måste vara bra för Sverige som helhet. Detta är inte gjort i en handvändning – det vet både Thomas Östros och jag. Det krävs noggrann analys av detta innan man sätter pennan till papperet och undertecknar ett avtal, och jag är intresserad av att diskutera de här frågorna med Thomas Östros. Jag är glad för att vi kan ha en sådan diskussion runt de här viktiga frågorna.

Thomas Östros frågar: Är det högsta möjliga pris som gäller, eller ska vi ta ansvar? Vi kan titta på de företagsaffärer som ständigt görs över hela jordklotet. Det finns många som livnär sig på att förmedla sådant här. Ofta är det ju så – för att inte säga nästan alltid – att när man gör en affär så ska den vara bra för både köparen och säljaren. Vi kan titta på ett antal exempel på detta och se att om man hittar rätt industriell partner så kan det vara till stort gagn för alla dessa företag, och de kan utvecklas på ett bra och strukturellt riktigt sätt.

Budgetlagen kräver att vi ska söka bästa pris. Det är inte tal om annat. Vi måste annars begära av riksdagen att få frångå budgetlagen i den delen.

Att amortera på statsskulden är viktigt för att ha goda marginaler för välfärden och för den demografiska utmaning som vi står inför.

Anf. 26 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Lite grann är det kanske en eftertanke som har kommit över Mats Odell. Man har sett hans utveckling under hösten från att nästan lite triumferande ha besökt olika riskkapitalbolag, glatt utropande att han har någonting att försälja, till att börja inse att det här med att sälja inte är någon lätt sak i och med att man av historiska skäl sitter med ett betydande ägande i två av Sveriges absolut viktigaste företag.

Det här är två företag som inte bara är viktiga i sig utan som dessutom spelar mycket stor roll för svensk finansmarknad – då talar jag om Nordea. Vi har uppfattningen att Sverige ska vara ett land i norra Europa som uppfattas som ett centrum för finansiella bolag och finansiella transaktioner där både infrastruktur och huvudkontor i attraktiva bolag finns och verkar och där en arbetsmarknad växer fram mycket starkt. Där spelar Nordea en alldeles avgörande roll.

Telia Sonera har också en mycket stor roll att spela när det gäller att Sverige i dag är en av Europas allra starkaste nationer på telekomområdet. Där finns rader av olika företag, men ett så stort företag som Telia Sonera, med huvudkontor och forskning och utveckling i Sverige, spelar naturligtvis en väldigt viktig roll.

Man har nu bundit sig för i en valrörelse att det här ska säljas ut. Det är mycket riktigt som Mats Odell säger: Vi har en budgetlag och också Mats Odells egen uppfattning att det här ska säljas ut till högsta möjliga pris. Då blir det inte lätt att samtidigt ha på sig den ansvarstagande min som Mats Odell nu försöker sig på i talarstolen.

Vi vet att finansmarknaden har förändrats på ett sådant sätt att det inte finns något överskott på långsiktiga ägare i dag. Vi har rader av olika ägartyper – på både gott och ont, ska jag villigt erkänna. Men det är klart att när man har den här typen av företag – väl kapitaliserat och med god likviditet, stora framgångar på marknaden och god intjäningsförmåga – då finns det också ett mycket stort intresse från internationella riskkapitalbolag att ge sig in som ägare för att kortsiktigt få ut så mycket som

möjligt av detta. Det är just det som exempelvis Carl Bennet, vice ordförande i Telia Sonera, varnar för. Förutsättningen för att lyckas i den typen av internationalisering för företag som har sina rötter i gamla statliga monopol och som nu lever på avreglerade marknader är att det finns långsiktiga, tunga ägare som garanterar en viss stabilitet i den förändringen.

Hur ska då Mats Odell göra när spekulanterna anmäler sig? Ni har förbundit er inför riksdagen och inför svenska folket att sälja för 50 miljarder per år, minst 150 miljarder under mandatperioden. Det är klart att Mats Odell kommer att känna, veckovis, att här ska säljas för att uppnå målen! Ni är bundna vid att sälja till maximalt pris. Ja, det är klart att annars skulle många medborgare undra: Skänker regeringen bort delar av medborgarnas förmögenheter? Och ni kommer att upptäcka att det finns rader av köpare som är villiga att betala men som kanske inte alls uppfyller det som Mats Odell nu säger är viktigt: långsiktigt ägande med ansvar för att företagen utvecklas i Sverige och fortsätter att vara viktiga inte minst för Stockholmsregionen när det gäller finansmarknaden i Stockholm.

Varför inte ta av de ideologiska skygglapparna och se att det kan finnas en roll för ett statligt ägande också i ett börsföretag? Vi har från borgerligheten under tio års tid fått kraven på att sälja Nordea. Under tiden har aktiekursen stigit mycket kraftigt. Det har inte varit någon dålig placering av medborgarnas förmögenhet. Ta av skygglapparna! Se att det finns en roll som långsiktig ägare! Låt marknaden fungera på ett bra och effektivt sätt, men låt inte ideologisk blindhet leda er.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Innan jag gick hit råkade jag städa mitt skrivbord, och det var ju rätt intressant i sig. Man hittar alltid en del godbitar, och jag hittade faktiskt en artikel som berörde just banker och deras verksamhet från 1989. Man hade gjort en stor Sifundersökning om trovärdigheten hos bankerna och det missnöje man kände från svenska folket med bankernas service och avgifter. Tidningen Affärsvärlden uttalade tydligt att bankerna styrde kunderna mycket tydligt med avgifter och belönade de lönsamma kunderna.

Man kan säga att bankmarknaden i dag, år 2007, inte heller är väl fungerande precis, eftersom den är ett oligopol – det är alltså ett fåtal stora aktörer som helt dominerar den här marknaden.

För vem är det då bra att sälja ut en bank som vi gemensamt äger? Det är inte bra för kunderna, såvitt jag kan se, och det är inte bra för oss som i dag äger banken. Om staten är en stark ägare så ger det banken goda förutsättningar i och med att man får bättre rating, alltså en bättre kreditvärdighet, som i sin tur ger kunderna lägre ränta och så vidare.

Då säger statsrådet att vi ska sälja för att vi ska betala av på lånen. Men faktum är, statsrådet, att vi har en nettoförmögenhet i dag i staten på ungefär 500 miljarder.

Våra tillgångar är mycket större än våra skulder. Då kan det mest lönsamma inte vara att sälja ut tillgångar som ger mycket för vår gemensamma välfärd i form av infrastruktur och utveckling, pengar som vi skulle kunna använda för medborgarnas bästa.

Jag tycker alltså att ni har väldigt lite på fötterna när det gäller er argumentation. Ni har skrikit länge på någonting som ni egentligen borde inse inte är bra för medborgarna eller för det ansvar ni tagit på er för att leda det här landet. Jag tycker att ni faktiskt borde tänka efter. De siffror som nu visas, till exempel att Telia Sonera ger staten 12,7 miljarder i aktieutdelning för 2006, borde kunna tilltala personer också i den borgerliga regeringen. Det borde vara sådant som man vill ha även framöver – för medborgarnas gemensamma bästa.

Anf. 28 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tycker att detta är en intressant och givande debatt. Thomas Östros tycker att jag skruvat ned tonen från mitt besök på de finansiella marknaderna; jag tror det var den 8 november. Jag var då ute och lyssnade på hur det hela fungerar, hur mycket värde som skapas för den svenska välfärdssektorn genom detta, och kunde konstatera att det är en oerhört expansiv del av svensk ekonomi. De producerar mycket mer värde, också till hela den offentliga sektorn, genom det mycket höga förädlingsvärdet. Där finns en viktig del av vår välfärdsproduktion och det skulle – där håller jag med Thomas Östros – kunna bli ännu mer av detta. Men Sverige måste vara attraktivt för alla företag, oavsett vem som äger dem. Därför handlar det för oss framför allt om att skapa goda förutsättningar. Det är det regeringen vill göra, gärna tillsammans med våra vänner inom socialdemokratien där så är möjligt.

Thomas Östros säger att vi ska sälja för 50 miljarder och att det blir problem om vi ska ha bästa möjliga pris. Det behöver inte vara så. Vad är bästa möjliga pris? Jag tror att det är för tidigt både för mig och för alla andra här att i dag säga det. Det finns mängder av lösningar på dessa frågor, och därför finns det all anledning för oss att tänka oss för mycket noga innan det görs. Om vi inte gör det är jag övertygad om att Thomas Östros och jag kommer att få stå här med betydligt mindre på fötterna än Ulla Andersson nu tycker att jag har. Självklart kommer vi att vara oerhört noggranna i den här processen, och vi lyssnar gärna på goda råd också från Thomas Östros, som ju arbetat med de här frågorna tidigare.

En viktig sak att tänka på i det här sammanhanget är det som Ulla Andersson tog upp, nämligen konkurrensen inom banksektorn. Om vi tittar på de fyra storbanker som vi har i Sverige ser vi att de är ganska olika till sin karaktär. De är starka inom olika segment och inom olika produktområden. Därför tycker jag att det är omöjligt att på förhand döma ut en affär mellan några av dessa banker. Det är omöjligt helt enkelt för att en sådan affär till och med skulle kunna förbättra konsumenternas möjligheter att få tillgång till både bra och billiga banktjänster. Därför kommer regeringen att agera på ett ansvarsfullt sätt och självklart i enlighet med gällande konkurrenslagstiftning.

En eventuell affär mellan Nordea och någon annan bank måste givetvis granskas mycket noga innan den genomförs eller avfärdas. Det är alltså ingenting som man lättvindigt vare sig dömer ut eller har en uppfattning om innan man verkligen gått i clinch med frågeställningen.

Det var ju så att Thomas Östros regering hade avsatt, om jag minns rätt, 15 miljarder varje år där man tänkt sälja av statlig egendom. Det skulle vara intressant att höra Thomas Östros något beröra hur han hade

tänkt sig detta, vilka tillgångar det var fråga om och hur resurserna skulle användas när de väl kom in.

Anf. 29 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är riktigt att vi hade en sådan schablonintäkt. Det handlade bland annat om att vi var med i återköpsprogram i börsbolag som återköpte egna aktier men där vi behöll ägarandelen. Vi har alltid haft en pragmatisk syn på det statliga ägandet.

Det som oroar mig djupt är att den väg som Odell nu beträder – trots att han drabbats av rynkan i pannan, som jag tycker att han förtjänar – är en mycket komplicerad väg, och när den styrs av den ideologiska föresatsen att staten icke ska äga, att ägandet ska minskas och man ska ha ett program som omfattar hela 150 miljarder, då räcker det inte med bara en utan tre fyra rynkor redan i det här stadiet.

Det du utsätter dig för, Mats Odell, är att du bundit dig vid att sälja. Du har rader av intressanta aktörer som nu kommer och vill köpa. Du börjar redan backa när det gäller priset, att det viktiga inte bara är priset utan också vem som köper. Du kommer att hamna i ett moras av ställningstaganden.

Ni har redan börjat. Den stora utrensning som görs i Telia Soneras styrelse uppfattas av alla som en signal om ökad kortsiktighet för Telia Soneras framtid. Vice ordföranden Carl Bennet ställs fullständigt åt sidan, och i Dagens Nyheter anmäler facket vid Telia Sonera i dag stor oro för vad som är på väg att hända. Det rimmar illa med försöken att nu moderera sig och verka lite förståndigare än vid höstens aktioner.

När det gäller försäljningen undrar jag: Är regeringen beredd att ta ansvar för Nordeas och Telia Soneras framtid genom att sälja till långsiktiga ägare? Kommer det att vara överordnat, eller är det priset som kommer att vara överordnat? Kan regeringen tänka sig att backa från den ideologiska föresatsen att staten aldrig får äga? Vi har i dessa företag mycket goda och framgångsrika exempel på hur staten som delägare bidragit till långsiktig stabilitet och internationalisering av företagen.

Anf. 30 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är intressanta frågor som kommer upp. Thomas Östros säger att regeringen styrs av ideologin att staten inte ska äga. Det stämmer inte. Jag har i mitt skriftliga svar deklarerat att vi kommer att noga granska varje företag för att se om det finns någon anledning att staten ska vara ägare. Vår principiella uppfattning är, och det tror jag även är Socialdemokraternas principiella uppfattning, att staten i huvudsak inte ska äga näringslivet utan det är gynnsamt för näringslivets utveckling, och därmed för välfärdsutvecklingen, att det finns medborgare av kött och blod som vill satsa egna pengar i olika projekt som sedan blir företag som växer.

Om vi tittar på Nordea och historiken bakom det statliga ägandet inom banksektorn är det en mycket speciell historia. Låt oss därför inte fastna i just detta. Vi kommer att granska varje företag.

Är regeringen beredd att ta ansvar genom att hitta långsiktiga ägare undrar Thomas Östros. Ja, regeringen avfärdar ingen köpare på förhand. En ansvarsfull ägare måste vara redo att granska varje seriöst bud som kommer in under försäljningsprocessen. Det finns många riskkapitalbo-

lag som är duktiga på att förbättra och effektivisera de bolag som de går in i och på så sätt skapa ökat värde för bolagen, deras ägare och kunder. Detta är alltså en komplicerad process. Det tror jag att vi är helt överens om. Men är vi beredda att backa? Nej, vår grundbult, som ju framgår av alla dokument, är att vi ska granska varje företag för sig.

Det finns, Thomas Östros, en mängd företag som staten, höll jag på att säga, ännu icke äger. Låt oss ägna också dem en tanke och se till att vi gemensamt kan skapa goda förutsättningar. Om dessa företag, alltså de som inte har statliga ägare, lyckas och utvecklas är avgörande för om vi ska kunna se ålderdomen an med någorlunda tillförsikt.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:83 om utförsäljning av SBAB

Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Thomas Östros har ställt tre frågor till näringsministern om SBAB. Den första frågan är om hon avser att ta initiativ till att SBAB utbjuds till försäljning och i så fall när det kommer att ske. Den andra frågan är om hon kommer att vidta några särskilda åtgärder för att inte SBAB ska köpas upp av någon av de i dag dominerande aktörerna på bolånemarknaden. Den sista frågan rör vilka åtgärder hon avser att vidta för att konkurrensen på bolånemarknaden inte ska försämrats vid en utförsäljning av SBAB. Ansvarlet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågorna.

När det gäller försäljningen av statliga bolag kommer regeringen att göra en bedömning av varje enskilt bolag om det finns övervägande skäl för att behålla dem i statlig ägo. Regeringen har redan tidigare informerat om att ett antal statliga bolag nu befinner sig i en försäljningsprocess, däribland SBAB. Någon tidpunkt för en försäljning av SBAB är inte beslutad då riksdagen ännu inte gett något mandat för en försäljning. Regeringen avser därför att först gå till riksdagen för att söka ett sådant mandat.

När det gäller den andra frågan vill jag inte föregripa den förestående försäljningsprocessen, och jag är i dagsläget inte beredd att utesluta någon seriös köpare. Men jag kan försäkra att försäljningen kommer att ske på ett noggrant och ansvarsfullt sätt och med största omsorg om skattebetalarnas pengar.

SBAB är ett framgångsrikt bolag som på ett förtjänstfullt sätt bidragit till utvecklingen på bolånemarknaden. Jag menar dock att det statliga ägandet inte varit en förutsättning för detta utan att privata aktörer är minst lika bra som staten på att driva företag på fungerande marknader. Min förhoppning är att SBAB även i framtiden kommer att bidra till konkurrensen på bolånemarknaden men då med en annan ägare än staten.

Bolånemarknaden kännetecknas i dag av hård konkurrens, många aktörer och en stark prispress vilket inte var fallet för ett antal år sedan. Bolånemarknaden kännetecknas också av transparens och en hög grad av medvetenhet hos konsumenterna. Detta tvingar aktörerna att erbjuda konkurrenskraftiga villkor. Med tanke på detta och den mångfald som finns på bolånemarknaden i dag är jag tämligen övertygad om att den

hårda konkurrensen kommer att bestå även om staten minskar eller avvecklar sitt ägande i SBAB.

Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Låt mig konstatera att interpellationen är avsänd den 17 november. Det är inte acceptabelt med svar så här sent.

SBAB är ännu ett exempel på en annan aspekt av det statliga ägandet. Det är ett statligt, helägt och relativt litet bolag som aktivt bidragit till att skärpa konkurrensen på bolånemarknaden till väldigt stor fördel för vanliga konsumenter. I och med att SBAB har gått in med uppdraget att vara konkurrent har man också tvingat storbankerna att agera annorlunda än de skulle ha gjort om inte denna konkurrent hade funnits. Det har lett till sänkta räntemarginaler, förmånligare bostadslån och flera tusen kronor mindre i bolånekostnader för vanliga hushåll.

Nu ska detta bolag privatiseras. Skälet är att staten icke ska äga. Här har vi återigen de ideologiska skygglapparna. Det spelar ingen roll vad det här har inneburit för konkurrensen på bolånemarknaden. Det spelar ingen roll vad bolånekunderna har tjänat på detta, utan Mats Odell med sin regering tycker att staten icke ska äga. Då får man också ta konsekvenserna av försämrad konkurrens.

I dag har SBAB 250 000 kunder. Företaget har vuxit mycket starkt och verkar under helt marknadsmässiga villkor. Uppdraget är att bidra till konkurrens på bolånemarknaden, och den prispressarstrategin har varit mycket framgångsrik.

Man kan ge några exempel. Bedömningar görs att räntemarginalen på bolånen har pressats med upp till 0,4 procentenheter tack vare en ny aktör på bolånemarknaden. SBAB har tagit bort det särskilda bostadsrättstillägget som man förr fick betala med automatik. Man har också avskaffat topplånet och därmed blivit vänligare mot kunden.

Jag ska berätta för Mats Odell att jag har bett riksdagens utredningstjänst att räkna på vad dessa tre delar har inneburit för en vanlig bolånekund. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst har pressade räntemarginaler, slopandet av bostadsrättstillägg och avskaffandet av topplånet för ett hushåll med ett bostadsrättslån på omkring 2 miljoner kronor – väldigt normalt i den stad där vi befinner oss – inneburit att man har sparat omkring 14 000 kr årligen på sin bostadsrätt. Men ideologiska skygglappar, försäljning som ska göras och 50 miljarder per år som ska nås gör att detta inte spelar någon roll ens för den som är ansvarig för konkurrensen på finansmarknaderna, nämligen Mats Odell. Mats Odell ska alltså leda försäljningen och minska konkurrensen samtidigt som han i regeringen har ansvaret för att öka konkurrensen.

När Mats Odell blir pressad om detta säger han att de inte ska sälja till storbankerna eller någonting åt det hållet. Men ska ni då inte få ut det pris och det värde som SBAB har? Har medborgarna gett regeringen ett okej att sälja en tillgång till ett lägre pris och värde än vad den har? I så fall skänker ni ju en del av medborgarnas förmögenhet till någon som ni pekar på och säger: Ni bör ta över detta. Men skygglapparna och att uppfylla 50 miljarder per år är viktigare än att rationellt och klokt se till att vi har en väl fungerande bolånemarknad.

Nu säger Mats Odell att konkurrensen kommer att finnas kvar ändå, men det håller andra inte med om. Enligt Konsumentverkets banksakkunnige Wilhelm Nordenankar finns det risk för att pressen på bostadsräntorna försvinner och att kostnaderna för hushållen ökar om SBAB privatiseras.

Ulf Rydstedt på Konsumenternas bank- och finansbyrå säger att eftersom SBAB har haft ett så tydligt uppdrag att pressa bolånen och om en eventuell ny ägare kanske inte har samma strategi att vara marknadsledande på priset kan det bli dyrare med bolån. Hans Lemker, vd för Villägarna, varnar för att privatiseringen kan leda till ökade kostnader för vanliga villaägare.

Som jag påpekade har SBAB bidragit till att minska bolånekostnaderna med 14 000 kr per år för en bostadsrättsinnehavare i Stockholm.

Anf. 33 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Efter detta kan man väl nästan konstatera att statsrådet borde ha fått ännu fler rynkor, eller vad säger Thomas Östros?

Jag tänkte börja med att citera en del av svaret från statsrådet: "SBAB är ett framgångsrikt bolag som på ett förtjänstfullt sätt bidragit till utvecklingen på bolånemarknaden. Jag menar dock att det statliga ägandet inte varit en förutsättning för detta utan att privata aktörer är minst lika bra som staten på att driva företag på fungerande marknader." Så sade ministern i svaret.

Sedan tänkte jag citera Dagens Nyheter från den 6 april 2006. Rubriken är "Dyrare bolån om SBAB säljs". I artikeln skriver man: "Räkna med dyrare bolån om SBAB säljs, som de borgerliga partierna kommit överens om att göra om de vinner valet. Med staten som ägare har SBAB haft låga upplåningskostnader och lägre påslag än konkurrenterna, visar DN:s genomgång. Bolånebanken SBAB har haft som uttalad strategi att göra bolånen billigare i Sverige."

Vidare står det: "Bolånemarknaden är ett oligopol – med ett fåtal stora aktörer – och bristen på konkurrens har gjort att bankerna har kunnat krama ut stora vinster genom att hålla räntorna uppe. Men sedan SBAB kommit in i leken har i alla fall på bolånesidan konkurrensen blivit allt skarpare – en utveckling som kan brytas om SBAB privatiseras."

I samma artikel finns ett flertal andra citat som Thomas Östros redan har tagit upp. Man kan också läsa hur en bankanalytiker har uttalat sig. Man säger att det finns en stor risk för att SBAB inte kommer att kunna erbjuda dessa förmånliga lån till kunderna längre. Eftersom staten är en så stark ägare har man en bättre kreditvärdighet.

I samma artikel kan man också läsa att Spintab, om de hade haft samma lånestock som SBAB, det vill säga ungefär 170 miljarder, skulle ha tagit ut 187 miljoner kronor mer i räntor. Detta säger en hel del om vem som kommer att förlora på utförsäljningen. Det gör mig mycket orolig.

Nu ska man sälja ut det institut som har bidragit till en skärpt konkurrens och till att många människor har fått råd att köpa sig en lägenhet eller att kanske göra den största investering man gör i sitt liv, nämligen köpa sig ett hus eller kanske en bostadsrätt i Stockholm. Visst är det väl en guldkalv för någon stark ägare att lägga beslag på? Ryktena går, det

vet vi nog alla, om att det finns ganska många som är intresserade av att röja undan denna konkurrent.

Om privatiseringarna i historien ändå hade visat sig lyckade kunde man kanske börja förstå något av strategin. Men det finns knappast någon utredning som visar på att detta har varit gott. Man kan se på de utförsäljningar som har varit här i Stockholm. Där har Moderaterna själva gjort en utvärdering och sett på hur det har gått. Kanske är det just därför som Moderaterna inte använder denna utvärdering, utan det är i stället Vänsterpartiet som gör det. Resultaten som den visar på är nämligen ganska katastrofala – sämre kvalitet i äldreomsorgen, sämre valfrihet, taxorna i Stockholms fjärrvärmenät har genomgått de största höjningarna i Sverige och så vidare.

Detta säger en hel del om vad som kan hända. Jag undrar om statsrådet kan svara på vem det är som ska tjäna på den här utförsäljningen.

Till sist har jag en fråga till Thomas Östros: Hur tänker Socialdemokraterna agera om de kommer i regeringsställning år 2010 och vad har man för intresse av att då återta de här bolagen? Det finns i alla fall från vår sida ett starkt intresse av att göra detta.

Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är naturligtvis en intressant fråga för Thomas Östros att svara på om det är så oerhört lyckat. Om vi har tagit av oss alla ideologiska skygglappar kanske även Vänsterpartiets ideologiska hållning till statligt ägande kan assimileras i en bredare famn någon gång i framtiden.

Thomas Östros har en ängslig hållning vad gäller funktionen på bolånemarknaden. Slå upp i en dagstidning i dag och titta på vad bolåneräntorna ligger på. Thomas Östros kommer då att finna att SBAB inte längre har de lägsta räntorna. Kommer det att fortsätta att vara så? Ja, så länge staten är ägare.

Thomas Östros tar mycket riktigt upp frågan om att vårda konkurrensen. Är det då rimligt att en aktör har en sådan ägare i ryggen? Om hela näringslivet hade staten som ägare skulle det underlätta riskbedömningen i näringslivet. Men det kan inte vara den normala hållningen för socialdemokratin att ett statligt ägande ska vara lösningen på banksidan, det vill säga att skapa konkurrens med hjälp av statligt ägande.

Låt oss titta på bolag som vi fortfarande är delägare i. Låt oss ta flygmarknaden. Är det det helprivata Ryanair eller är det det delstatliga SAS som har de lägsta priserna? Vi kan se på område efter område. Tror Thomas Östros att om ni tillsammans med Vänsterpartiet fick för er att statligt ägande är det viktiga – låt oss ta av oss de ideologiska skygglapparna – att ni kan bestämma er för att köpa Ikea för att få ned priserna, för att garantera ett långsiktigt ägande och för att se till att staten verkligen tar sitt ansvar? Sanningen är, Thomas Östros, att det är privata ägare som i normalfallet är de långsiktiga ägarna, de entreprenörer, de innovatörer som vi inte hittar i Regeringskansliets korridorer. Vi måste bygga på ett privat ägande. Det är därför som jag tycker att det är en bristfällig uppfattning om hur bolånemarknaden fungerar.

Kommer resten av banksektorn att kunna höja sina marginaler igen om SBAB får en annan ägare? Vi måste självklart se till att konkurrensen på bankmarknaden är minst lika bra efter det att staten har minskat sitt ägande i bankföretagen. Det är en självklarhet.

Herr talman! Det finns en annan sak som jag vill nämna. Thomas Östros säger något intressant om att SBAB verkar på helt marknadsmässiga villkor. Men då måste man fråga sig om det spelar någon roll. Då kan vilken marknadsekonomisk intressent som helst driva bolaget vidare under sådana villkor. Vad är det som är så speciellt? Är staten så mycket duktigare? Har vi så mycket färre anställda än andra banker? Vad är det som gör att staten långsiktigt ska kunna driva detta billigare än vad andra aktörer gör? Det skulle vara intressant att få reda på det.

En parameter är naturligtvis – som det har varit – att staten har haft ett lägre avkastningskrav på detta bolag. Tror Thomas Östros att det är långsiktigt hållbart för ett statligt bolag att ha ungefär halva avkastningskravet jämfört med andra aktörer? Finns inte risken att staten i det långa loppet får skjuta till kapital för att klara detta?

Anf. 35 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Nu känner jag igen Mats Odell! Han är tillbaka. Den bekymrade rynkan i pannan, den försiktiga synen om att detta inte är en enkel sak, att vi måste hitta kloka ägare, har återigen förbytts i de rosiga kinderna och den trosvissa blicken. Alternativet är naturligtvis att staten äger allt. Annars måste man ha Mats Odells uppfattning att staten icke ska äga något alls.

Mot detta vill jag ställa socialdemokratins uppfattning att låta oss se pragmatiskt och klokt på detta. Det finns ett antal företag där staten är helägare och där det är viktigt att vi fortsätter att vara helägare. Det kan handla om infrastrukturföretag eller annat. Det finns ett antal företag där vi är delägare av historiska skäl, och där har det visat sig vara mycket framgångsrikt att till exempel börsnotera ett Telia Sonera. Det handlar om att ha staten kvar som en viktig ägare, samtidigt internationalisera bolaget och bjuda in alltfler ägare och skapa ett av Nordens viktigaste företag på området – styrt av marknadsekonomins principer men med ett långsiktigt stabilt ägande i bakgrunden som gör att det får möjlighet att utvecklas till fromma för Sverige, för sysselsättningen och för forskning och utveckling. Men det går inte när Mats Odell har bestämt sig för att om man kan tycka att staten kan äga något kan man lika gärna tycka att staten bör äga allt. Därför måste allt genast säljas ut. Då hamnar han i att nu också SBAB ska säljas ut.

SBAB har bevisligen lett till ökad konkurrens. Jag tror inte att Sverige har haft en finansmarknadsminister på tio–tolv år som är så himla nöjd med konkurrensen på banksidan. Här säger han att det är bara att slå upp tidningarna och att det där vimlar av företag som erbjuder lägre räntor. Jag trodde att problemet var att det var för lite konkurrens på marknaden, att vi ville ha flera aktörer. SBAB har bidragit till den konkurrensen.

Det finns en naivitet i synen på marknaden. Jag är för marknadsekonomi. Jag är för privat ägande. Men jag tycker att också staten kan ha en viktig roll i att bidra till bättre fungerande marknader och till ett långsiktigt ägande också i börsbolag. Då har vi SBAB som ett gott exempel. Staten bidrar med hjälp av ett litet bolag till ökad konkurrens och sänker bolåneräntorna – upp till 14 000 kr per år för en bostadsrättsinnehavare i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Det har inneburit mer i plånboken. Det är väl ingen dålig sak?

Det ska säljas ut. Då säger Mats Odell att han nu garanterar att konkurrensen inte minskar när han säljer ut. Betyder det, Mats Odell, när du får buden på SBAB, och någon av storbankerna är högsta budgivare, att du säger nej till det budet och i stället skänker en del av svenska folkets förmögenhet till någon annan budgivare? Då kan jag garantera att Mats Odell kommer att få komma tillbaka till riksdagen och stå till svars för detta. Det kan väl inte vara rimligt? Det har inte regeringen fått något mandat för.

Varför inte behålla det statliga ägandet i SBAB och fortsätta att utveckla konkurrensen? Den socialdemokratiska regeringen gav SBAB under förra året ett ytterligare uppdrag, nämligen att inte bara konkurrera på bolånesidan utan också konkurrera på inlåningssidan. Också där är hushållen frustrerade över att det är för lite konkurrens. Men också detta riskerar att spolieras.

När det gäller frågan om det skulle vara en subvention bakom SBAB:s framgångar rekommenderar jag Mats Odell att tala med tjänstemännen på Regeringskansliet som arbetar med frågorna. Det är klart att staten inte kan subventionera ett företag på en marknad. Vi har en EU-lagstiftning, och vi har en svensk lagstiftning som absolut inte tillåter detta. Det är självklart att SBAB måste fungera på marknadsmässiga villkor. Så är också fallet. Men det har bidragit med konkurrens till fromma för medborgarna.

Hur kan Mats Odell garantera att konkurrensen består när han säljer till högstbjudande?

Anf. 36 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Ju mer jag hör på statsrådet, desto mer övertygad blir jag om att den borgerliga ökenvandringen under 90-talet har inneburit att man har skrikit högt efter privatiseringar och sett så mycket till sin ideologi i stället för att tänka efter vad det man skriker efter verkligen innebär.

När Mats Odell uttalar sig, herr talman, verkar statligt ägande vara något fult. Att vi medborgare äger något gemensamt och därmed kan påverka vår framtid tycker jag är vackert. Att vi kan ta ett gemensamt ansvar för samhällets utveckling är något vi ska vara stolta över.

Visst är staten en ägare som ger en bättre kreditvärdighet och därmed en mindre kostnad för många. Visst är staten en ägare som kräver mindre avkastning av sina bolag än vad privata ägare gör. Det har också lett till – som Thomas Östros tidigare sade – att många har tjänat pengar på SBAB:s verksamhet. Oavsett om de själva har varit kunder där har de, liksom vi som har köpt våra bostäder, haft en bättre ränta än om SBAB inte hade funnits. Jag tycker att det här är någonting ni borde ta till er.

Jag tror också att det finns ett stort och starkt stöd bland det stora flertalet medborgare, förutom kanske de 10 % som äger 71 % av allting i Sverige, för att det här är en viktig strategi och även borde finnas framöver.

Mats Odell tar Ryanair som ett gott exempel – Ryanair som inte precis är känt för sin goda arbetsmiljö, som inte betalar kollektivavtalsenliga löner och där personalen inte ens får kliva av planet vid mellanlandningar. Jag tycker att det är ett mycket dåligt exempel på privat ägande, Mats

Odell. Jag hoppas att det inte är så du tycker att staten ska vara arbetsgivare framöver, för då är vi väldigt illa ute.

Jag tycker att ni borde fundera vidare utifrån de underlag som finns och som ni själva säkert har tagit fram. Jag har för mig att statsministern har sagt att det här ska vara en lyssnande regering som ska ta in de underlag som finns och höra på de åsikter som finns. Men jag tycker att det verkar vara rena rama ”kör in i väggen” oavsett vad som kommer fram. Jag hoppas att det blir något bättre framöver. Ta och tänk om en gång till, för annars blir det här någonting som ni kommer att få ångra!

Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Talmannen får väl avgöra vem som har rosigast kinder här – det är svårt för mig att göra det. Men jag tycker att det är trevligt, och jag är glad om vi inte är alltför bleka av eftertanke och annat.

Thomas Östros säger att antingen ska vi inte äga någonting eller också ska vi äga allting – allt eller inget. Ja, man kan lika gärna säga att det verkar som om Thomas Östros anser att status quo, just det vi har nu, är det som är det absolut riktiga, det väl balanserade; vi ska inte sälja och vi ska inte köpa.

Men kan Thomas Östros över huvud taget tänka sig, med alla de förord som nu har getts i debatten, att staten skulle börja köpa på sig för att bli ryggraden, det stabila ägandet, i Sverige? Jag tycker att det är en fråga som äger sitt berättigande.

Min uppfattning är att statens viktigaste roll är att sätta reglerna, inte minst på de finansiella marknaderna, och övervaka att dessa regler följs – tuffa konkurrensregler. Jag tar till mig det Thomas Östros säger, vilket inte är svårt, nämligen att man ska se till att konkurrensen inte försämras när man genomför den här typen av transaktioner. Det är en oerhört viktig princip.

Jag tror att när vi inte har så stora ideologiska skyggglappar på oss, med den här tanken att trots allt gå igenom bolag för bolag och se om det finns något starkt argument för att staten ska vara ägare till det här bolaget, är vi beredda att diskutera det. Finns det inte ett starkt argument tror jag att de här bolagen har bättre förutsättningar att utvecklas om de får andra ägare.

Vi ser hela tiden på globaliserade marknader att det krävs strategiska partnerskap, att det krävs affärer. Det är helt rätt, som Thomas Östros säger, att flera av de här bolagen har varit med om detta. Det har inte varit helt lätt. Låt oss titta i backspegeln! Det har funnits en del situationer där man kanske inte hade tyckt att det allra bästa var att det var just en statlig ägare vid de olika tillfällena. Men det har gått bra så här långt, och jag tror att tiden är mogen för att de ska få nya ägare.

Jag minns också debatter som jag hade med Thomas Östros partikamrater – jag vet inte om han deltog i dem – när jag var ansvarig för gamla Televerket, avregleringen av den dåvarande monopoliserade telemarknaden och bolagiseringen av Telia. Då var detta det absolut värsta som kunde hända. Här kastades människor ut i osäkerhet. Vi visste inte om det över huvud taget skulle gå att ringa i våra telefoner. Vi visste inte vad det skulle innebära över huvud taget.

Jag fick hela tiden stå i riksdagens talarstol och försvara principen att detta är en marknad som måste präglas av mångfald, av aktörer och av ägare, och att statens roll är att övervaka och skapa ett regelverk för hur det ska fungera. Jag tror att utvecklingen har visat att det hade varit olyckligt om vi hade hållit fast vid den ideologi – låt oss kalla det skygg-lappar – som då fanns och som hänger kvar också i den här diskussionen, att det säkraste trots allt är att staten äger och har ansvaret för hur de här företagen ska utvecklas.

Låt oss gemensamt ändå konstatera att det finns privata företag inom alla de här branscherna som vi talar om som fungerar väl med långsiktiga ägare. Vår ambition är att också ge dessa företag bra och långsiktiga nya ägare så att företagen kan utvecklas i en globaliserad värld till förmån både för deras ägare, för deras kunder och inte minst för Sverige.

Anf. 38 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag drar slutsatsen att vi måste bli djupt bekymrade efter de här två debatterna kring det statliga ägandet. Det är alldeles uppenbart att det är en trosvis ideologisk övertygelse som gör att man nu ska sälja för 150 miljarder kronor.

Vi har i dag diskuterat att det inte ger någon bra effekt för statskassan. Det spelar ingen roll, enligt Mats Odell. Det spelar ingen roll att vi går miste om stora utdelningar och inte kan räkna hem det i minskade räntekostnader på statsskulden – det ska ändå säljas.

Vi har diskuterat att Telia Sonera och Nordea, två av Sveriges viktigaste företag, riskerar att hamna i klorna på mycket kortsiktiga ägare, kanske med konsekvensen att huvudkontor, forskning och utveckling, livskraften, försvinner från Sverige. Det spelar ingen roll – det här ska staten inte äga. Äger man det här kan man lika gärna köpa Ikea, är svaret. Det finns ingen avvägning, ingen pragmatism över huvud taget.

Sedan kommer vi till den här diskussionen, som handlar om ett väldigt konkret exempel på hur landets villaägare och bostadsrättsägare har fått lägre boendekostnader tack vare att en statlig, liten aktör har bidragit till ökad konkurrens på bolånemarknaden. Jag har kunnat redovisa, med RUT:s beräkningar och de givna antaganden vi har gett dem, att det kan innebära upp till 14 000 kr i lägre räntekostnader för ett bostadsrättshus-håll i Stockholm. Men det ska säljas.

Och så kryddas det med att det naturligtvis inte ska minska konkurrensen. Men en budgetlag och ett budskap från regeringen om att man ska sälja till högsta pris gör att man inte vet och inte kan garantera att köparen kommer att vara ytterligare en konkurrent. Det kan lika gärna vara någon av storbankerna som till slut står där, och därmed minskad konkurrens, ökade räntekostnader och försämringar för hushållen.

Det är en tråkig syn på ägandet som Mats Odell redovisar, och jag är rädd för att den också kommer att innebära mycket tråkiga konsekvenser för Sveriges utveckling och för statskassans utveckling.

Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Nu börjar även jag känna igen Thomas Östros. Det är de gamla ståndpunkterna, och jag respekterar dem. Men jag tycker ändå att det är en linje som regeringen har lagt fast att granska varje statligt ägt företag för att se om det fortfarande finns en anledning att staten ska äga

dem. Vi har kommit fram till att vi anser att de sex bolag som nu är aktuella kan utvecklas bättre med andra ägare än staten framöver.

Vi har också gjort bedömningen att de marknader som dessa företag arbetar på är väl fungerande. Vi behöver hela tiden övervaka marknaderna. Vi behöver skärpa kraven. Vi behöver se till att i den mån vi kan påverka ägarstrukturen på marknaderna – det är väldigt mycket på marginalen – ska vi se till att bidra till att konkurrensen upprätthålls på de marknaderna.

Jag tycker trots allt att det är lite äventyrligt när Thomas Östros menar att utdelningarna alltid kommer att vara så här stora, att vinsterna alltid kommer att vara så här stora, att Vattenfall och Telia kommer att ha så här goda marginaler, att det kommer att vara så dålig konkurrens att de kan ta ut dessa enorma vinster. Jag är inte säker på det, Thomas Östros. Jag tror nämligen att konkurrensen kan komma att skärpas på de här områdena, och då kommer dessa enorma vinster att sjunka. Räntorna har sällan varit så låga som de är nu. Räntan på statskulden är en mycket stor sak, och det handlar om tryggheten, om att vår generation inte ska lämna efter sig mer skulder än vad som är nödvändigt till nästa generation. Det är den största tryggheten, Thomas Östros. Någon har sagt att den som är satt i skuld är icke fri. Jag tycker att det är någonting att fundera på.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:108 om konsumtion i ekologisk riktning

Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Eva Sonidsson har frågat integrations- och jämställdhetsministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att stimulera den ekologiska produktionen utan statligt stöd, vilka åtgärder hon avser att genomföra för att minimera de negativa konsekvenser för konsumenternas valmöjligheter som ett indraget stöd för den ekologiska produktionen innebär och vad hon avser att göra för att konsumenten ska få möjlighet att göra ekologiska val om den ekologiska produktionen minskar eller om stödet till ekologisk märkning försvinner.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen har i november 2006 till EU lämnat ett reviderat förslag till nytt landsbygdsprogram för perioden 2007–2013. Förslaget innehåller en fortsatt satsning på ekologisk produktion och särskilt certifierad ekologisk produktion – det senare för att stimulera ett ökat utbud av ekologiska produkter. Grunden för förslaget i landsbygdsprogrammet är regeringens målsättningar för ekologisk produktion. Det är alltså inte aktuellt att dra in satsningen på ekologisk produktion inom ramen för landsbygdsprogrammet. Tvärtom kommer satsningar på denna produktionsform även fortsättningsvis att vara kraftfulla. Jag ser den ekologiska produktionen som ett viktigt bidrag i strävan att nå en hållbar livsmedelsproduktion.

Prot. 2006/07:48
16 januari

Svar på
interpellationer

Vi är nu också inne i slutfasen av en revidering av EU:s förordning om ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk, med ambitionen att det från och med 2009 ska finnas ett moderniserat och förenklat regelsystem för produktion och märkning av ekologiska livsmedel.

Självklart är det också viktigt att inte bara satsa på produktionen, utan även industrin och detaljhandeln är avgörande för att produkterna ska komma ut på butikshyllorna och bli möjliga för konsumenterna att efterfråga. Förhållandena på marknaden löses bäst av marknadens parter själva, med fortsatt stöd för marknadsfrämjande åtgärder liksom möjligheter att finansiera informationskampanjer med medfinansiering från EU – det finns kvar.

Uppdraget att utarbeta en aktionsplan för ekologisk produktion och ekologiska livsmedel, som Ekologiskt Forum inom ramen för Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien arbetar med, ska presenteras till sommaren 2007. Det finns också långt framskridna planer på en bred kampanj för ekologisk mat i regi av bland annat Ekologiska Lantbrukarna.

De privata organisationer som certifierar ekologisk produktion i Sverige, i dagsläget Aranea Certifiering AB och SMAK AB, har en viktig roll för att värna den ekologiska märkningens trovärdighet och för att tillsammans med till exempel miljö- och konsumentorganisationer upplysa konsumenterna om vad märket och produktionsformen står för. Även Konsumentverket kommer att arbeta vidare med uppdraget att verka för hållbara konsumtions- och produktionsmönster, men något specifikt uppdrag att främja konsumtionen av ekologiska livsmedel kommer myndigheten inte att ha.

Sammanfattningsvis hoppas jag att dessa besked ska lugna Eva Sonidsson. Stödet till ekologisk produktion kommer inte att försvinna, och förutsättningarna för marknadens aktörer att förse konsumenterna med ett brett utbud av ekologiska produkter kommer även fortsättningsvis att vara goda. Med ett moderniserat regelverk och planerade informationskampanjer från ett flertal organisationers sida menar jag att både producenter och marknadens aktörer har all anledning att satsa på ekologiska produkter och att känna tillförsikt inför framtiden.

Anf. 41 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka jordbruksministern för svaret, även om det känns lite märkligt för min del att jag har interPELLERAT konsumentministern på grund av ett uttalande som hon gjorde i Dagens Nyheter och får svaret av en annan minister. Men det är något val som ni har gjort mellan er.

Det som fick mig att reagera i den här frågan var alltså hennes uttalande i Dagens Nyheter i november. Hon uttryckte att det är konsumenterna själva som ska göra sitt val, om de vill handla rättvisemärkt, Kravmärkt eller svanmärkt, om de vill stödja lokal produktion eller köpa varor från ett fattigt land på andra sidan jordklotet.

Jag anser att det är viktigt att man ger alla konsumenter möjlighet att också göra det valet. Konsumenten måste få vettig information om varor och priser som gör det möjligt för konsumenten att göra vettiga val.

Det som också oroade mig var att Moderaterna har uttalat att man avser att helt strypa stöden till ekologisk märkning och rättvisemärkning. I budgetmotionen, 2006, vill Moderaterna att anslaget till ekologisk produktion ska tas bort. Staten ska inte ha till uppgift att marknadsföra eller stimulera konsumtionen av en viss typ av livsmedel, vilket skulle innebära att allt stöd till ekologisk märkning skulle försvinna.

Men ministern har svarat att stödet till ekologisk produktion kommer att vara kvar. Då kan jag bara konstatera att ni inte är överens i regeringen i den frågan, men jag hoppas att jordbruksministern får driva de här viktiga frågorna och inte låter Moderaterna bestämma.

Anf. 42 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! I grund och botten anser jag att huvudansvaret för produktions- och marknadsutveckling, inklusive marknadsföring, måste ligga hos marknadens aktörer själva, inte minst eftersom det är just dessa aktörer som har bäst förutsättningar att lyckas få till stånd en positiv utveckling.

När det gäller ekologiska livsmedel finns det flaskhalsar på marknaden, mycket beroende på att marknaden är relativt ung, liten och – det kan man till och med säga – outvecklad. Dessa flaskhalsar har marknaden inte förmått att komma till rätta med, varför det kan finnas skäl för staten att tillfälligtvis bidra för att utveckla marknaden. Jag vill också betona att det ekologiska jordbruket kan bidra till att vi uppfyller de av riksdagen fastställda miljömålen, varför det givetvis finns ett allmänt intresse av att marknaden för ekologiska livsmedel utvecklas i positiv riktning.

När det gäller de stöd som finns från samhällets, statens, sida kan jag bara nämna att de för 2007 uppgår till ca 17 miljoner kronor, vilket i sammanhanget är ganska mycket pengar. 7 miljoner av de här 17 avser marknadsanalyser, statistik och andra marknadsfrämjande åtgärder. 6 miljoner kronor avser en ökad användning av ekologiska livsmedel inom storhushåll och offentlig sektor. Det gäller till exempel utbildning av inköpare i kommuner med mera. 2 ½ miljoner avser stöd till organisationer som arbetar med att främja den ekologiska produktionen och konsumtionen. Detta är några exempel, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

13 § Svar på interpellation 2006/07:127 om hästnäringen

Anf. 43 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Christin Hagberg har frågat näringsministern hur hon vill stödja hästnäringen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Inledningsvis vill jag säga att hästen och hästnäringen har en viktig roll i samhället på många olika sätt. Precis som Christin Hagberg påpekar skapar hästnäringen sysselsättning, inte minst på landsbygden, och bidrar till samhällsekonomin. Hästen hjälper till att hålla landskapet öppet och ger lantbruket en inkomstkälla. Värdet av hästen som betesdjur ökar även i takt med att lantbrukets betesdjur minskar i antal. Hästen har en stor social betydelse i samhället, kanske i första hand för barn och ungdomar men även för exempelvis rehabilitering av personer som drabbats av olika skador. Det ökade intresset för hästen och hästverksamhet bidrar också till att knyta ihop stad och land.

Regeringen främjar i dag hästnäringen på flera olika sätt.

Under 2006 har 15 miljoner kronor avsatts för satsningar på hästnäringen. Av dessa har 6 miljoner kronor använts för att främja livskraftigt hästföretagande, 7 miljoner kronor har nyttjats för forskning på hästområdet och 2 miljoner kronor har använts för utveckling av säkerheten inom hästsport och ridning. Hästsatsningen kommer att fortsätta med samma totala omfattning och med en förstärkt satsning på forskning under 2007.

Sveriges lantbruksuniversitet har tillsammans med Statens veterinärmedicinska anstalt bildat Hippocampus, som är ett hästforsknings- och informationscentrum med ett gemensamt forskningsprogram: Hästen för arbete, sport och fritid.

Jordbruksreformen som genomfördes 2005 gynnar hästhållningen genom att gårdsstödet är tillgängligt för marker med foder och bete till hästar. Det nya landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 innebär flera möjligheter att stödja hästverksamheten i landet, exempelvis med vallstöd, betesmarksersättningar, investeringsstöd och stöd för kompetensutveckling.

Företagens administrativa kostnader till följd av statliga regelverk ska minska med minst 25 % till år 2010. Den målsättningen gäller såväl för hästföretag som för alla andra företag.

Christin Hagberg har i sin interpellation specifikt tagit upp frågan om en sänkning av lotteriskatten från 36 till 35 %. Den vadhållning som bedrivs av AB Trav och Galopp, ATG, är föremål för en särskild skatt, lotteriskatt, enligt bestämmelserna i lagen (1991:1482) om lotteriskatt. Skatten tas ut med 36 % av den behållning som återstår sedan de sammanlagda vinster som delats ut till vinnarna räknats av från de sammanlagda insatserna. Under 2006 har ett utredningsarbete inom Finansdepartementet pågått rörande vissa frågor om ATG och dess framtida verksamhet, däribland formerna för beskattning av ATG:s vadhållningsverksamhet. Utredarens material kommer att ingå i och tjäna som underlag till den övergripande översyn som för närvarande pågår på spelområdet. Frågan om den framtida utformningen av spelpolitiken är komplex, och regeringen har ambitionen att ta ett helhetsgrepp. Jag vill inte föregripa

Anf. 44 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret. Det är bra att den borgerliga regeringen fortsätter arbetet när det gäller hästnäringen med samma inriktning som den socialdemokratiska regeringen arbetade med.

Under senare år har man lyft fram hästnäringen på ett mycket positivt sätt. Utvecklingen går starkt framåt. Många nya företag bildas, och det är bra för landsbygden. Det finns också många kvinnliga företagare inom denna näring, vilket jag utgår från att vi alla ser mycket positivt på. Det ekonomiska stödet till denna näring är även en viktig jämställdhetsfråga eftersom det är många flickor och kvinnor som har detta som sitt intresse och också som sin inkomstkälla.

Hästen har lyfts fram, som det också redogörs för i svaret, i den nya jordbrukspolitiska inriktningen kopplat till EU:s jordbrukspolitik för de närmaste åren. Näringen har också fått en starkare ställning i det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet. Flera delar i det som den hästpolitiska utredningen från 2000 föreslog är på väg att genomföras. Av jordbruksministerns svar utläser jag att arbetet också kommer att fortsätta.

Däremot tycker jag att svaret i den del som gäller totoskatten var ett tvekanande svar. Under förra mandatperioden var sänkningen av denna skatt en av de frågor som just Centerpartiet drev väldigt hårt. Centerpartiets partiledare gick till och med så långt att hon i tidningen Travronden uttryckte sig så här: Totoskatten sänks om vi får bestämma. Nu blev det inte så, i alla fall inte den här gången. Jag tolkar det så att det inte är Centerpartiet som bestämmer utan Moderaterna, Anders Borg och Finansdepartementet.

Nu är jag fullt medveten om att man måste kompromissa och prioritera, men jag har ändå en fundering. Travronden läses ju av många som har olika intressen inom travet och inte minst inom hästnäringen. Jag undrar, herr talman, vad jordbruksministern nu säger till dem som läst och hört detta och kanske haft just det som en av anledningarna till att man röstat på Centerpartiet – att ni skulle sänka totoskatten. Nu blev det inte så. Vad säger ni till dem?

Vi socialdemokrater föreslog i vår budgetmotion att skatten skulle sänkas. Varför biföll ni inte detta? Det hade varit bra för näringen om vi hade gjort det.

Eftersom jag vet att jordbruksministern har ett stort eget intresse för och stor kunskap i dessa frågor är jag också förvånad över det ganska kortfattade svaret. Jag vet ju att jordbruksministern har ett stort intresse just för hästnäringen, så därför blev jag som sagt lite förvånad. Svaret tar bara upp frågan om spelet som sådant och då kopplat till övrig spelverksamhet i Sverige. Det är i och för sig en viktig fråga. Att denna helhet behöver ses över håller jag med om, inte minst med tanke på de förändringar som har skett de senaste åren med Internet och så vidare.

Förutom de satsningar som nu görs och som det kortfattat redogörs för i svaret finns det andra frågeställningar som också är viktiga för hästnäringen. Ett exempel är travbanorna runtom i landet, där besöksiffrorna minskar och det behöver göras investeringar. Vi har många små travba-

*Svar på
interpellationer*

nor. Kommer de att kunna vara kvar? Intresset för att äga och föda upp hästar har minskat, även om det har ökat de senaste åren.

Jag vill gärna att jordbruksministern utvecklar lite grann hur man tänker när det gäller de här frågorna, delvis kopplat till finansieringen via den här totoskatten.

Anf. 45 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt mig instämma i vad Christin Hagberg sade: Hästen betyder mycket för människor på den svenska landsbygden och för den svenska landsbygden som landsbygd. Vi har i alla sammanhang påpekat de möjligheter som finns vad gäller att utnyttja hästen för en utökad verksamhet på den svenska landsbygden. Låt mig bara räkna upp några saker som är och kan bli än mer intressanta för en fortsatt utveckling av hästnäringen och den svenska landsbygden.

Hästurismen är av liten omfattning i vårt land så här långt. Den kan utvecklas på ett betydande sätt. En möjlighet är att utnyttja det landsbygdsprogram som inom kort kommer att träda i kraft för att utveckla den här verksamheten.

Vi kan också se att det kan bedrivas en utökad avelsverksamhet, alltså framtagande av själva hästdjuret i Sverige, på den svenska landsbygden. Vi har en förhållandevis stor import till vårt land från andra delar av Europa av djur som vi borde kunna producera så att säga från egen grund.

Så till de direkta frågorna. Som jag sade i mitt anförande har frågan om spelverksamheten och vadhållningen på häst varit föremål för en utredning. Det material som utredaren har tagit fram kommer att ingå i och tjäna som underlag för ramen för den övergripande översyn som för närvarande pågår på spelområdet.

Frågan om den framtida utformningen av spelpolitiken är som jag sade komplex. Regeringen har en ambition att ta ett helhetsgrepp. Vi ska ju vara medvetna om att olika spelformer konkurrerar med varandra. Det går inte att lösa ut enbart en problematik eftersom den har en implikation, en påverkan på annan verksamhet också. Regeringen avser därför att i så stor utsträckning som det bara är möjligt behandla de här frågorna i ett sammanhang. Det ska inte ta jättelång tid, men det har inte varit möjligt att lösa ut den här frågan under den korta tid som regeringen har haft möjlighet att verka så här långt.

Anf. 46 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! I likhet med jordbruksministern tycker jag naturligtvis att här finns en hel del områden just kopplade till hästen som går att utveckla. Det ser vi nu också kommer, inte minst med tanke på programmet för landsbygdsutveckling där det ges en stor möjlighet. Jag tror att vi alla är intresserade av att kunna använda det som finns inom det här området när det nu sker så stora förändringar på andra områden när det gäller lantbruket. Där är vi naturligtvis helt överens.

Samma sak gäller andra delar inom hästnäringen som sådan. Det finns en stor utvecklingspotential som vi naturligtvis ska dra nytta av.

När vi sedan kommer till spelpolitiken och helhetsgreppet på den kan vi se att det går en hel del pengar från spelet på trav och galopp till att främja sysselsättning, men också naturligtvis till hästnäringen som är en

stor fritidssyssla, inte minst för många tjejer. Då är det oerhört viktigt att man också ser över den delen.

Som jag förstår ingår också Svenska Spel i den översyn som ska göras. Vi kunde se i går på Idrottsgalan att 1,2 miljarder lämnades över från Svenska Spel till Riksidrottsförbundet. Det är naturligtvis väldigt positivt att vi i Sverige kan behålla den bredd som vi har. Vi är ett litet land men vi har många framgångar, inte minst inom hästsporten.

Då handlar det naturligtvis om att vi driver frågan och ser till att det här fungerar bra, att de som faktiskt drar in pengarna också har möjlighet att utvecklas. Vi vet ju också att vi måste se till att det här fungerar där pengarna delvis dras in för att vi sedan ska kunna stötta de fritidsintressen som finns.

Men det gäller också att se till att hästnäringen fungerar. Då har jag en fråga till jordbruksministern, eftersom de här näringsidkarna många gånger är små företag, ensamföretag. Man har kanske en eller några anställda. Från januari har de ju fått en höjd arbetsgivaravgift, eller höjd skatt, som ni har infört. Samtidigt säger ni att det är oerhört viktigt att främja den här typen av företag. Jag får inte det att riktigt gå ihop. Jag vill gärna att jordbruksministern utvecklar lite grann hur tanken är där. All företagsamhet som kan ske på landsbygden är ju av godo. Det vet vi eftersom vi båda kommer från mindre orter där landsbygdsföretagen spelar en oerhört stor roll.

Anf. 47 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt mig först nämna det ord som Christin Hagberg har använt i sina två inlägg så här långt, nämligen ordet jämställdhet. Hästen har en jättebetydelse för att öka jämställdheten mellan män och kvinnor i vårt land och i andra delar av världen. Jag vill gärna instämma i det Christin Hagberg anförde i detta avseende.

För det andra skulle jag vilja påpeka att den översyn som ska göras på spelområdet av naturen måste ske med viss skyndsamhet eftersom det avtal som finns mellan näringen och staten löper ut under augusti månad innevarande år. I detta avtal regleras förhållandet mellan staten och näringen när det gäller bland annat utbildningsfrågor. Det gör att det alltså måste till en ny konstruktion eller en förlängning av den som råder för att förhållandet, som har fungerat på ett alldeles utmärkt sätt så här långt, ska bestå. Därav min bestämda uppfattning, som jag har försökt framföra tidigare, att vi med skyndsamhet måste se över de här sakerna så att näringen får det besked som den längtar och trängtar efter, nämligen hur förhållandet ska vara mellan staten och till exempel spelet och vadhållningen på häst.

Vad beträffar Christin Hagbergs sista fråga är den utredd i en mängd sammanhang i den här kammaren. Jag ska till de debatter som har förts bara lägga min uppfattning att regeringens ambition är att skapa förutsättningar för flera verksamheter som ger flera utkomstmöjligheter och jobb i vårt land. Den samlade bedömning vi har gjort är att de förändringar som har gjorts på arbetsgivaravgiftsområdet ger de här förutsättningarna, vilket för övrigt redan visar sig i den tillgängliga statistiken. Det tyder på att de åtgärder som vidtagits har varit till gagn för alla delar av vårt land.

Prot. 2006/07:48
16 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 48 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Då måste jag säga att det i så fall är det snabbaste genomförandet någonsin, eftersom vi i dag skriver den 16 januari och det som trädde i kraft den 1 januari redan skulle ha gett effekt på arbetsmarknaden. Det måste jag säga i så fall måste vara världsrekord i genomförande.

Jordbruksministern svarade egentligen inte på min fråga om han får det att gå ihop. Jag misstror naturligtvis inte er ambition när det gäller att se till att skapa sysselsättning. Det tror jag inte någon säger emot. Det vill vi ju alla. Men jag tycker ändå att ditt svar är ganska undanlidande med tanke på att ni faktiskt har haft som en av era valfrågor att förbättra för just småföretagare. Samtidigt gör man en förändring som försämrar för dem. Men det återstår väl att analysera det i efterhand och se vad som har hänt.

Det är också glädjande att vi under den här våren kan se fram emot en proposition när det gäller just finansieringen av spelverksamheten och helheten där, eftersom avtalet går ut. Då menar jag att det naturligtvis händer någonting innan sommaruppehållet för just den här delen, där vi kan se vad som kan presenteras och vad ni kan komma fram till.

Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga.

Anf. 49 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag vill också tacka för en trevlig debatt. Jag har i den här debatten försökt att beskriva de möjligheter jag ser i att utveckla hästföretagandet till gagn för vårt land, inte minst för den svenska landsbygden. Det ska ske med hjälp av det landsbygdsprogram som är under implementering i det svenska samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellationerna 2006/07:129 och 137 om abort för utländska kvinnor

Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Josefin Brink har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att väcka frågan i EU angående kvinnors rätt till abort. Lars Ohly har frågat mig om jag avser att verkställa förslagen från den utredning som har haft i uppdrag att se över möjligheten för utländska kvinnor att genomgå abort i Sverige samt om jag avser att utreda frågan om abortkliniker för utländska kvinnor.

Jag avser att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Inom EU styrs samverkan på hälso- och sjukvårdens område av EG-fördraget. Enligt EG-fördraget ska gemenskapen, när den agerar på folkhälsoområdet, fullt ut respektera medlemsstaternas ansvar för att organisera och ge hälso- och sjukvård. Inom hälso- och sjukvården finns således inga harmoniserande bestämmelser avseende till exempel vilket vårdutbud eller vilka vårdmetoder ett land ska använda sig av. Det är ett nationellt ansvar att organisera och erbjuda god vård till befolkningen. Det finns därför inom EU inte något gemensamt regelverk för bland

annat abortfrågan. Mitt svar till Josefin Brink är att jag inte ser det som en prioriterad uppgift för regeringen att påverka andra länders lagstiftning i detta avseende.

EG-domstolen har vid flera tillfällen befast att den fria rörligheten för tjänster inom EU också inkluderar rätten att som patient motta hälso- och sjukvård utanför hemlandets gränser. Eftersom abort ingår som en del av hälso- och sjukvården i Sverige bör abort, enligt EG-fördragets intentioner, tillåtas även kvinnor från ett annat EU-land.

Enligt abortlagens nuvarande lydelse får abort eller avbrytande av havandeskap endast utföras om kvinnan är svensk medborgare eller bosatt i Sverige eller om Socialstyrelsen i annat fall av särskilda skäl lämnar kvinnan tillstånd till åtgärden.

Utredningen om utländska aborter har haft i uppdrag att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av att utländska kvinnor som inte är bosatta i Sverige och som inte är asylsökande får rätt att göra abort i Sverige under förutsättning att de själva står för kostnaderna. Utredningen överlämnade sitt betänkande *Abort i Sverige* i november 2005. Utredningen har föreslagit att abortlagen ska ändras. Utredningens förslag är att det inte längre ska krävas att kvinnan är svensk medborgare eller bosatt i Sverige för att abort eller avbrytande av havandeskap ska få utföras. Därmed ska inte heller krävas att Socialstyrelsen lämnar tillstånd till åtgärden.

Betänkandet har under förra våren remissbehandlats, och regeringen avser att lägga fram en proposition för riksdagen under år 2007. Mitt svar till Lars Ohly är att regeringen har för avsikt att föreslå förändringar i den svenska lagstiftningen så att den överensstämmer med EG-fördragets intentioner. Utländska kvinnor ska när de genomgår abort i Sverige få samma omvårdnad, stöd och eftervård som svenska kvinnor. Vad gäller frågan om särskilda abortkliniker för utländska kvinnor har jag inte för avsikt att utreda denna närmare då min grunduppfattning är att abort ska ses som en del av hälso- och sjukvården. Hur den organiseras är upp till sjukvårdshuvudmannen i enlighet med gällande bestämmelser på området, som bland annat föreskriver att varje landsting ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget.

Anf. 51 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret.

Socialministern hänvisar i detta svar till att abort hanteras som en fråga för hälso- och sjukvården inom EU och att abort därför är en nationell angelägenhet som han inte finner anledning att lägga sig i.

Tack och lov att aborträtten är en nationell angelägenhet och inte föremål för överstatliga beslut. Hade så varit fallet hade det funnits stor anledning till oro också för svenska kvinnor. Reaktionära religiösa krafter är på frammarsch inom EU liksom i världssamfundet i stort. EU-parlamentariker har vittnat om hur abortmotståndare inom katolska kyrkan och olika högerkristna grupper bedriver ett intensivt lobbyarbete i Bryssel. Parlamentariker från Vänstern har också blivit häcklade och mycket aggressivt bemötta då de har tagit upp frågan om rätten till abort i parlamentet. Risker vid överstatliga beslut i frågan är uppenbar, nämligen att vi i Sverige skulle tvingas inskränka vår aborträtt. Det är verkligen inget önskemål från Vänsterpartiets sida.

Svar på
interpellationer

Men detta innebär inte, som socialministern antydde i sitt svar, att frågan inte kan eller bör debatteras och drivas inom såväl EU som FN och i andra internationella sammanhang. Tvärtom är det på grund av de reaktionära krafternas mobilisering mer angeläget än någonsin att Sverige höjer sin röst i världen för rätten till abort. Rätten till abort, herr talman, är inte en sjukvårdsfråga vilken som helst. Det är en fråga om rättigheter.

I det dokument som antogs vid FN:s kvinnokonferens i Beijing, som både Sverige och EU har anslutit sig till, slås bland annat fast att FN-staternas regeringar måste hantera frågan om osäkra aborter som ett omfattande och allvarligt folkhälsoproblem. Den enda rimliga tolkningen av den skrivningen är att abort måste legaliseras och göras tillgängligt för alla kvinnor som behöver göra abort. All empiri visar att det enda sättet att sätta stopp för den massdöd som illegala aborter orsakar är att göra aborter legala.

Världshälsoorganisationen beräknar att ca 400 kvinnor dör dagligen som en följd av osäkra aborter. Det är en fullständigt svindlande siffra. Det är 400 personer varje dag! Det är i länder där abort är förbjudet eller där möjligheterna i praktiken är mycket små att få genomföra medicinskt säkra aborter som dessa dödsfall inträffar. I Sverige, däremot, och i andra länder där abort är lagligt och tillgängligt för alla är sådana dödsfall i princip obefintliga. Dessa fakta borde tala för sig själva. Kvinnors rätt att fatta beslut om och när de vill föda barn måste stärkas. I den kampen bör Sverige, som är ett land där stödet är starkt för rätten till fri abort, gå i bräschen. Det är häpnadsväckande att socialministern så nonchalant avsäger sig det ansvaret.

Om socialministern inte anser att aborträtten bör inskränkas också i Sverige, varför ska då inte kvinnor i Polen, Irland, Nicaragua eller Rwanda ges samma rätt? Varför ska Sverige, där lagstiftningen mycket tydligt slår fast att det är kvinnan som själv har rätten att fatta beslut om abort, inte hävda denna rätt som en universell mänsklig rättighet som ska tillfalla alla kvinnor? Vi vet att den rätten skulle rädda hundratusentals kvinnors liv varje år. Det duger inte att, som socialministern gör, hänvisa till att detta är en fråga för nationell lagstiftning. Självklart finns alla möjligheter att solidarisera sig med kvinnorna i Polen och andra länder som nu hotas av extremistiska religiösa grupper. Är det socialministerns mening att Sverige inte bör axla ansvaret att utöva påtryckningar i såväl EU:s som FN:s olika organ?

Anf. 52 LARS OHLY (v):

Herr talman! Även jag vill tacka socialministern för svaret.

Rätten till fri abort på medicinskt säkra villkor är helt avgörande för kvinnors hälsa och frigörelse. Rätten till fri abort tillsammans med tillgången till preventivmedel har gjort att kvinnor har fått rätten till sin egen sexualitet, och därmed har också grunden lagts för en frigörelse i övriga samhällslivet.

Alternativet till medicinskt säkra aborter som kvinnor har rätt att genomgå är illegala osäkra aborter som i många fall leder till livslånga men eller till dödsfall. Världshälsoorganisationen, WHO, har beräknat att 400 kvinnor och flickor dör varje dag i samband med osäkra aborter. 400 kvinnor och flickor dör varje dag! Det är katastrofala siffror. De borde

mana till kraftfulla internationella insatser för sexualupplysning, för tillgång till preventivmedel och för säkra aborter.

Det jag saknar i socialministerns svar är en argumentation: Varför är det viktigt att Sverige står upp för alla kvinnors rätt till abort här i vårt land? Det är inte för att EU säger så eller för att vi ska uppfylla fördraget som vi ska genomföra en förändring så att kvinnor från andra länder får möjligheten att avbryta oönskade havandeskap i Sverige, utan det är för att det är grunden för den frigörelse från patriarkalt tvång som rätten till abort innebär.

På 60-talet åkte svenska kvinnor till Polen för att kunna avbryta oönskade graviditeter, för att under någorlunda säkra former kunna få den rätt som förvägrades dem i Sverige. Nu kommer kanske polska kvinnor att tvingas utomlands för att kunna genomgå säkra aborter i framtiden. Då måste vi självklart, när mörkermännen på andra sidan Östersjön har gjort det nödvändigt, se till att dessa kvinnor ges rätten till sin egen kropp.

Utöver denna invändning, att jag saknar en stark argumentation, är socialministerns svar i huvudsak bra. Han går ju oss till mötes genom att säga att regeringen nu kommer att lägga fram en proposition som ger rätten till kvinnor från andra länder att genomgå abort i Sverige, att det inte längre ska behövas ett tillstånd från Socialstyrelsen. Därmed utökas aborträtten, och den svenska abortlagstiftningen blir ännu lite mer liberal. Det är bra.

Det är bra att socialministern tar ställning för den rättighet som inte bara Sveriges kvinnor måste ha utan som också kvinnor i övriga länder i världen har rätt att kräva. Det här är inte en fråga som bara begränsar sig till nationellt självbestämmande. Det här är en av de frågor som är överordnade, därför att den handlar om mänskliga rättigheter. Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter, och därför är det viktigt hur vi agerar.

Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Tack för kommentarerna med anledning av mitt svar.

Jag tycker att det är en klok avvägning som Josefin Brink gör när hon säger att abortlagstiftningen bör vara en nationell angelägenhet för respektive land, alltså inte en fråga för en majoritet inom EU att besluta om. Det är också den linje som jag själv och regeringen företräder.

Josefin Brink säger att jag skulle antyda att de här frågorna inte bör debatteras. Det har jag inte sagt. Tvärtom öppnar jag gärna för en diskussion och deltar naturligtvis gärna också i en diskussion omkring de här viktiga frågorna. Men på frågan om jag ser det som en angelägen uppgift att verka inom EU för en förändring av andra länders lagstiftning är svaret att det inte kommer att vara en prioriterad uppgift för den svenska regeringen att göra det.

Jag har landat på den position som jag har gjort när det gäller abortfrågan inte på ett lättvindigt sätt, för jag tycker att det här är en i grunden ganska svår fråga. Men jag har kommit fram till att det ytterst är kvinnan, naturligtvis gärna tillsammans med den man som är inblandad, som ska ha det yttersta beslutet i sin hand. Det omgivande samhället ska ställa upp med allt det stöd och all den hjälp som kan fordras inför ett svårt beslut, och jag tycker att vi bör göra mer när det gäller att förebygga oönskade graviditeter.

Jag delar naturligtvis den förskräckelse som interpellanterna uttrycker när det gäller att 400 kvinnor eller flickor dör varje dag till följd av osäkra aborter. Det är en förfärande siffra. Det är naturligtvis någonting som Sverige i internationella sammanhang arbetar för att motverka.

Det bästa steget är självklart att komma till en situation där kvinnorna har rätt till sin egen sexualitet och själva avgör när sexuella kontakter ska finnas, att man har tillgång till preventivmedel för att skydda sig mot de oönskade graviditeterna och att aborter finns. Men det är varje land som beslutar om abortlagstiftningen. Det gör vi inte på övernationell nivå.

Lars Ohly säger att jag går honom till mötes. Vi har diskuterat den här frågan vid ett par tillfällen tidigare här i kammaren under hösten, och jag har deklarerat att propositionen är i antågande.

För oss kristdemokrater är också det här någonting som har diskuterats av våra kommun- och landstingspolitiker, och de har ställt upp bakom det remissvar som Sveriges Kommuner och Landsting avgav med anledning av den utredning som är grunden för den fråga som vi nu diskuterar.

Jag ska ställa ett par frågor till Lars Ohly som berör det här. Han förordar inrättandet av någon typ av abortkliniker i södra Sverige, föreställer jag mig, som riktar sig till utländska kvinnor. Är det så att Vänsterpartiet nu förordar en förändring av hälso- och sjukvårdslagens grundläggande regler om vem sjukvården i Sverige är till för? Är det så att han vill skilja ut abortlagstiftningen och göra den till någonting annat än det som ingår i hälso- och sjukvårdslagen? Vill han bredda hälso- och sjukvårdslagen till att svensk sjukvård ska erbjuda sina tjänster inte enbart till den svenska befolkningen utan att den ska stå till allas förfogande oavsett var i världen man lever? Vem ska i så fall betala detta?

Anf. 54 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Det är märkligt när man omtolkar det som någon säger på det sätt som socialministern gör, att frågan om lagstiftning som gäller abort är en nationell fråga. Det handlar inte om att vi inte tycker att man ska påverka andra länders lagstiftning och använda de påtryckningsmedel man har, som Sverige i sina internationella kontakter använder för att försäkra sig om att andra länder inte utövar tortyr, inte tillämpar dödsstraff, inte inskränker yttrandefriheten och så vidare. Min poäng är att vi bör se aborten som en rättighetsfråga och någonting som vi i alla lägen ska stå upp för och att vi ska utöva alla tänkbara påtryckningar på andra länder för att de ska respektera detta, inte att vi ska gå in och stifta lagar i andra länders parlament.

Jag får en känsla av att socialministern inte riktigt inser allvaret i den här frågan: Varför är det lika viktigt att kämpa för rätten till abort som att bekämpa tortyr, dödsstraff och liknande?

Av de ca 190 miljoner kvinnor som blir gravida varje år väljer 50 miljoner att göra abort, detta trots att en majoritet av världens kvinnor lever i länder där säkra aborter antingen är förbjudna eller är svårtillgängliga.

Många av dessa kvinnor befinner sig naturligtvis i desperata situationer. De är fattiga, har redan för många barn och klarar inte av att ta hand om fler. De kanske är ogifta och riskerar social utfrysning eller till och med stränga straff på grund av sin otrohet eller vad det nu kan vara.

Det hänger naturligtvis ihop med synen på kvinnors sexualitet och rätten till sin egen kropp. För andra handlar det helt enkelt om att de bara inte vill ha barn just när de har råkat bli gravida.

Oavsett vilka skäl de har anser 50 miljoner kvinnor varje år att det enda raka är att avbryta graviditeten, alltså en majoritet av dem trots att det medför stora risker för legal bestraffning, för deras egen hälsa och till och med för deras liv.

Herr talman! Det är inte politikerns uppgift att moralisera över människors sexualitet eller ta sig rätten att besluta om och när en enskild kvinna ska föda barn. Kvinnor behöver rätten till abort, annars gör de abort i alla fall, med fasansfulla konsekvenser. Och det är just där som frågan om aborten som en rättighet kommer in.

Redan i dag saknar 26 miljoner människor i EU rätten till fri abort. I flera länder, som Polen, Portugal och Malta, riskerar både kvinnan och den vårdpersonal som utför aborten stränga straff om de genomför aborter. På Irland ger det till och med livstids fängelse att genomföra en abort.

Risken är nu överhängande, inte att den här lagstiftningen luckras upp så att rätten till abort förbättras utan att den förvärras. I flera av de nya medlemsstaterna finns det starka religiösa grupper och partier som helt motsätter sig rätten till abort, och dessa grupper lierar sig nu med katolska kyrkan och extrema kristna grupper i de gamla EU-länderna. I Polen är ett litet extremparti på väg att driva igenom en skärpning av den redan mycket restriktiva abortlagstiftningen. Förslaget är att abort ska totalförbjudas, om så både kvinnan och barnet riskerar att dö om graviditeten fullföljs.

Redan i dag, trots att det inte är totalförbudet, utförs 200 000 illegala aborter i Polen varje år. Tack och lov finns det fortfarande läkare som utför de här aborterna, i strid mot lagen i Polen, därför att man tidigare har haft fri abort, och de vet att detta är nödvändigt och att det är det enda rätta att göra. Men om lagen nu skärps ytterligare är risken stor att fler läkare kommer att dra öronen åt sig, av rädsla för konsekvenserna. Det är ju det som är poängen med den nya lagen.

Polen riskerar alltså att bli ännu ett land i världen där kvinnor är hänvisade till stålgalgar och glasskärvor för att avsluta oönskade graviditeter. Jag måste återigen fråga socialministern om han verkligen menar att detta är en utveckling som Sveriges regering tänker åse med armarna i kors.

Anf. 55 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag vill ändå tolka socialministerns svar positivt i den meningen att jag ser ett mycket tydligt ställningstagande för rätten till abort. Det handlar om kvinnors rätt att själva bestämma över sina egna kroppar. Det är en utgångspunkt som jag ändå kan känna mig tillfreds med. Sedan kan vi ha en diskussion. Jag ger inget *carte blanche* när det gäller propositionens utformning, till exempel. Det är mycket möjligt att Vänsterpartiet kommer att ha synpunkter på den. Men det här är en bra början för en diskussion.

Då vill jag bara klargöra några saker. Först och främst gäller det de internationella konferenser där rätten till abort har diskuterats. Det gäller bland annat Beijingdokumentet, kvinnokonferensen i Beijing, där rege-

ringarna slår fast att osäkra aborter är ett omfattande folkhälsoproblem. Vi vet också att det fanns de som mycket starkt motarbetade varje skrivning om osäkra aborter som ett problem och om rätten till abort som någonting som är viktigt för kvinnors frigörelse. De motståndarna var Vatikanstaten och vissa muslimska länder, i huvudsak, till exempel Iran och Saudiarabien. Där finns de mörkaste krafterna, men nu ser vi att de här krafterna också finns företrädade i länder inom den europeiska unionen och i vår närhet.

Som Josefin Brink har visat håller man till exempel i Polen på att genomföra en lagstiftning som försvårar för kvinnor att få rätt till abort. Det kommer naturligtvis att få katastrofala konsekvenser för abortfrågan ur ett folkhälsoperspektiv. Därmed har vi ett ansvar, enligt de internationella konventioner som vi har ställt oss bakom, att också argumentera och kritisera de regeringar och de majoriteter i parlament som inskränker rätten till abort.

Jag ska också svara på de frågor som socialministern ställde. Jag ställde frågan i interpellationen, om regeringen är beredd att utreda frågan om särskilda abortkliniker för utländska kvinnor. Det avfärdar socialministern i svaret, men samtidigt säger socialministern att det är en fråga som rör sjukvårdens organisering. Därmed är det inte en fråga för riksdagsbeslut eller för regeringsinitiativ därför att det är landstingen som själva ansvarar för detta. Ja, det tycker jag också. Jag kommer att föreslå att vänsterpartister på olika håll i landet, i regioner och i landsting, ska arbeta för att särskilda abortkliniker inrättas, just för att kvinnor från länder där den här rättigheten inte finns ska få möjligheten att genomgå säkra aborter.

Jag vill också säga att det inte bara är en hälso- och sjukvårdsfråga. Det var ju det som min kritik från början handlade om, nämligen att argumentationen för rätten till abort i princip reducerades till att vi ska uppfylla EG-fördraget. Det är faktiskt så att man kan argumentera mer eller mindre starkt, och i sak finns det anledning att tillförsäkra alla kvinnor rätten till abort, alldeles oavsett vad EG-fördraget säger. Därför skulle jag vara förespråkare för en förändrad svensk abortlagstiftning även om inte EU:s regelverk pekar i den riktningen.

Slutligen har jag ännu en fråga som jag skulle vara väldigt glad ifall socialministern kunde besvara tydligt. Den frågan är: Finns det några som helst planer på att ändra rätten till abort i Sverige, utifrån det antal veckor som graviditeten har pågått? Finns det någon som helst fundering inom Regeringskansliet på någon förändring utifrån den 18-veckorsregel som gäller i dag?

Anf. 56 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanterna för att de har lyft den här frågan och också tacka för deras entusiastiska inlägg för att värna om den här rättigheten, som är oerhört viktig. Det tycker också jag och vi socialdemokrater.

Socialministern svarade också här att han – och jag förutsätter att det också gäller regeringen – står bakom den svenska linjen. Men ändå tycker jag att socialministern behöver förtydliga det, kanske skärpa till det och vara lite mer intresserad av det här. Om man tittar både i EU och runtom i världen ser man ju att det finns ett förtryck gentemot kvinnans

sexualitet. Man förbjuder preventivmedel och förebyggande arbete. Och det mynnar naturligtvis sedan ut i att det blir oönskade graviditeter. Man är tvungen att göra illegala aborter. Och vi har ju här fått höra i siffror vad det leder till runtom i världen, inte minst i EU. Jag har också med bestörtning läst om och hört den här inställningen, som successivt har fått stärkt ställning i Europa och Europaparlamentet. Många från de katolska länderna men också från andra länder där högerkrafter verkar förespråkar just att man ska bli ännu tuffare när det gäller det här.

Jag tycker att Sverige måste stå upp för det här. Ta debatterna! Driv frågorna! Det här handlar om så mycket mer. Det här handlar om att kvinnor måste ha rätt till sin egen kropp också. Det är inte bara männen, för det är oftast män som driver de här frågorna. Jag förutsätter att också socialministern har träffat på de här vid olika tillfällen, eftersom han har varit aktiv väldigt länge i politiken. Det är mörka krafter som försöker driva tillbaka kvinnors ställning. Framför allt driver man de här frågorna på ett sätt som gör att man faktiskt hotar kvinnors rättigheter och mänskliga rättigheter.

Vi måste gemensamt jobba för det förebyggande, för tillåtelse att använda preventivmedel men också för att man, när det går snett, ska ha möjlighet att avbryta en graviditet som är oönskad.

Jag tycker att socialministern och regeringen ska nappa på det här nu och se till att man faktiskt driver de här frågorna. De kommer nämligen upp med jämna mellanrum ute i Europa och också i andra internationella sammanhang. Och jag tycker att det är viktigt att Sverige står upp för den lagstiftning som vi har men också att vi förbättrar den i enlighet med det som nu också kommer här i vår.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Vi kan börja med frågan om andra länders lagstiftning. Jag har respekt för andra länders lagstiftande instanser, respekt för de beslut som fattas och de lagar som stiftas i andra länder som är demokratier. Och det gäller våra grannar inom EU. Men jag deltar gärna i en debatt – och jag förutsätter att andra gör det. Jag debatterar gärna till exempel inom ramen för europeiska partier, men jag tror inte att EU-arenan är det rätta forumet för detta. De här frågorna bör vara frågor som det beslutas om på den nationella nivån.

I olika internationella sammanhang, till exempel när det gäller biståndsfrågor, när det gäller internationella ageranden på andra sätt, kan vi göra mer från svensk sida. Vi har berört en del. Jag menar att aborter inte alltid är lösningen med stort L, utan ytterligare krafter måste läggas ned på det som också interpellanterna har tagit upp. Det gäller förtryck av kvinnorna i fråga om deras möjlighet att själva välja hur ofta och med vem de vill ha sex. Det gäller preventivmedelstillgången etcetera. Det är naturligtvis oerhört centrala frågor för att man inte ska nå fram till den situation då abort är enda utvägen.

Jag hade inte förväntat mig, Lars Ohly, att du skulle ge något *carte blanche* i dag. Det pågår ett arbete med propositionen. Jag har största respekt för att alla partier när propositionen kommer vill läsa i lugn och ro, fundera och se om det är någonting som man vill motionera om ytterligare för att sedan ha ett underlag för det definitiva ställningstagandet här i kammaren.

Lars Ohly ställde frågan om regeringen, jag eller någon som jag känner till har några som helst planer på att ändra veckogränserna när det gäller abortlagstiftningen. Svaret på den frågan är nej.

Anf. 58 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Det går alltid att gömma sig bakom att man respekterar andra demokratiers lagstiftning. Om man följer den argumentationen behöver man heller inte ta strid mot dödsstraff eller annat som man tycker är orimligt så länge beslut är fattat i demokratisk ordning. Men så resonerar vi inte om de frågorna. Vi tycker att det är överordnade viktiga och väsentliga frågor som man måste argumentera för. Det måste stå över den typ av beslut som kan fattas även i en demokrati.

Som jag ser det handlar det om att kvinnor tar striden för sin rätt till abort gentemot makthavarna i sina egna länder. Det är oftast så det ser ut. Dessa kvinnor behöver ett stöd från andra länder. Att få stöd från ett land som Sverige, där det finns ett starkt stöd för rätten till fri abort, kan vara väldigt mycket värt. Det kan vara avgörande för deras möjligheter att driva igenom sina krav.

I Polen är till exempel en majoritet av hela befolkningen, inte bara kvinnorna, emot ett totalt förbud mot abort. Det är en utpressningssituation där en liten extrem religiös sekt som tagit sig in i parlamentet ställer detta krav för att ge sitt stöd till regeringen. Det kan väl inte vara rimligt att vi ska sitta och titta på och säga: Vi respekterar era nationella beslut, när en majoritet av befolkningen inte ens tycker så och när kvinnorna tigger och ber om internationellt stöd för att lagstiftningen inte ska gå igenom?

Antingen anser man att abort är och ska vara en rättighet för alla kvinnor eller så anser man det inte. Anser man att det är det måste det gälla för kvinnor i andra länder. Då måste det vara en rättighet som Sverige och Sveriges regering i alla tänkbara sammanhang tar strid för. Anser man att det inte är en självklar rättighet begriper jag inte varför ni inte har tänkt ändra den lagstiftning som vi har i Sverige i dag. Det säger socialministern att han inte har tänkt göra. Den här typen av rättigheter kan inte gälla för kvinnor i ett land men inte i ett annat.

Anf. 59 LARS OHLY (v):

Herr talman! Socialministern företräder ett parti som har haft en något ambivalent inställning, och då är jag oerhört snäll när jag beskriver inställningen till abort hos Kristdemokraterna historiskt sett. Det är faktiskt så motståndet mot fri abort historiskt sett i huvudsak har funnits just i detta parti.

Det är därför naturligtvis glädjande att partiledaren för detta parti och tillika socialministern nu mycket tydligt tar ställning för kvinnors rätt till sin egen kropp. Det är ett beslut som definitivt inte är lätt fatta men som måste kunna fattas av kvinnor utifrån deras egen livssituation. Ingen annan ska kunna ta makten över kvinnors liv genom att förvägra dem den rätt till abort som kvinnor ska ha enligt alla mänskliga rättigheter.

Det är just därför väldigt svårt att förstå socialministerns resonemang om respekt för beslut och lagar som fattas i andra demokratiska länder i det här sammanhanget. Vi är i andra sammanhang väldigt tydliga med att det finns vissa rättigheter som är överordnade. Demokratien kan inte inskränkas genom demokratiskt fattade beslut. De besluten är inte demokratiskt giltiga.

På samma sätt kan man inte trampa på mänskliga rättigheter genom att majoritetsbeslut fattas om att till exempel förvägra en minoritet rättigheter eller som i det här fallet förvägra en majoritet rättigheter. Kvinnor är i majoritet, och kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter.

Därför accepterar vi inte dödsstraffet i USA, även om beslutet om det är fattat i formellt demokratiska former. Vi accepterar inte förtryck och tortyr i Tjetjenien, även om Ryssland åtminstone formellt fungerar som en demokrati. Vi accepterar absolut inte förtryck av kvinnor genom att man förvägrar dessa kvinnor rätten till fri abort vare sig i Nicaragua, i Polen eller i Irland.

Jag skickade ett hälsningstelegram till Daniel Ortega, som har vunnit presidentvalet i Nicaragua, och kritiserade oerhört starkt det beslut som sandinisterna varit med om att fatta i det nicaraguanska parlamentet. Vi i Sverige måste stå upp för kvinnors rättigheter internationellt likväl som vi gör det här hemma.

Anf. 60 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Jag instämmer med de båda interpellanterna. Det finns mycket i den här frågan som behöver lyftas fram. Visst ska man ha respekt för lagstiftning. Men som vi har hört här tidigare kan vi inte bara acceptera och stillatigande se på när det är lagstiftning som vi tycker bryter mot mänskliga rättigheter.

I alla internationella sammanhang där den här frågan kommer upp måste vi stå fast vid vår inställning och försöka att så långt som möjligt jobba för kvinnors rättigheter. Det precis som Josefin Brink här sade när man träffar kvinnor ute i länder där det här förtrycket finns och där man naturligtvis i demokratisk mening fattat ett beslut om en lagstiftning.

De säger: Vi vill så gärna ha kontakt med er i Sverige eller i andra länder där man har en lagstiftning som bättre företräder kvinnors rättigheter. De söker hela tiden efter att få det stödet. De vet att i Sverige finns till exempel lagstiftningen om fri abort. Vi har också det förebyggande arbetet. Vi har möjligheter att använda preventivmedel och så vidare.

Det är oerhört viktigt att den nya regeringen nu också fortsätter att driva de frågorna i internationella sammanhang så att kvinnor ute i världen känner att de har ett stöd från Sverige i de frågorna. Det behöver de för att kunna påverka och kunna jobba för att få igenom den rättigheten även i sina länder.

Det handlar om att få bort de mörka högergubbarna som sitter och vill förvägra kvinnor deras rättigheter. Det är oerhört viktigt. Jag vill understryka det som Josefin Brink och Lars Ohly har sagt. Vi måste gemensamt jobba för detta.

Jag förutsätter med den inställning som socialministern här har visat att det arbetet kommer att fortsätta. Vi kommer att trycka på så mycket vi kan från oppositionen.

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag ska inte vara polemisk i mitt sista inlägg. Jag vill bara påminna Lars Ohly om hälso- och sjukvårdslagens bestämmelser om landstingets uppgift att erbjuda sina invånare hälso- och sjukvård. Den lagen kommer naturligtvis att gälla även fortsättningsvis. Jag har inte upplevt att Lars Ohly har drivit på för en förändring i det sammanhanget.

Den konkreta frågan från Josefin Brink i hennes interpellation var: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att väcka frågan i EU angående kvinnors rätt till abort? Mitt svar grundar sig på den uppfattning som jag redogjort för. Jag tycker att det är en nationell fråga och att den frågan inte hör hemma i EU-sammanhang.

Jag ser gärna att vi diskuterar detta i många olika sammanhang i våra europeiska partier, i den mån vi deltar i sådana, och i andra sammanhang. Det handlar om att få en diskussion där den ställning som vi har kan vinna ett gillande. Jag tror att det är genom samtal man vinner väldigt mycket.

När det gäller frågan som helhet antyder en del formuleringar att det är en väldigt lätt fråga, även om Lars Ohly sade att det kanske alla gånger inte är så lätt. För mig är inte frågan alldeles enkel att hantera, eftersom det finns olika värden. Det handlar om en etisk avvägning som måste göras.

Jag landar på positionen att det är kvinnan som har rätten att sist och slutligen avgöra. Men det är ett etiskt dilemma som ligger bakom avvägningen när jag konstaterar detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2006/07:146 om föräldraförsäkringens utformning

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Maria Kornevik Jakobsson har frågat socialförsäkringsministern vad hon avser att vidta för åtgärder för att föräldraförsäkringens utformning bättre ska passa barnens behov.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen vill att familjepolitiken ska syfta till att stärka föräldrars makt över sin livssituation och öka familjers valfrihet. Familjepolitiken bör underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med ett fungerande familjeliv genom förbättrade möjligheter för båda föräldrarna att ta hand om barnen när de är små. Regeringen vill också minska den nationella politiska styrningen till förmån för familjens eget fria val.

En modern familjepolitik måste utgå från att familjer är olika, har olika önskemål och behov, och är lika mycket värda. Det är min och regeringens avsikt att familjepolitiken ska stärka föräldrarnas makt över sin livssituation och öka barnfamiljernas valfrihet. Därför är en familjepolitisk reform som ger föräldrar ökade möjligheter att välja mer tid med sina barn en prioriterad fråga för regeringen. Det yttersta syftet med en sådan reform är att ge alla barn en trygg uppväxt, och ge varje barn förutsättningar att utvecklas som människa.

Den svenska föräldrapenningen är generös till sin utformning och ger en ekonomisk kompensation för en del av inkomstbortfallet under perioden av föräldraledighet i samband med barns födelse. Den ger föräldrarna valfrihet att användas utifrån varje familjs situation och behov. Regeringen anser att föräldrapenningen även fortsättningsvis ska vara generös och avser att behålla den som den nu är utformad vad gäller längd och antal pappamånader samt att behålla inkomsttaket om tio prisbasbelopp. Jag delar Maria Kornevik Jakobssons uppfattning att det är viktigt att ge barnen en trygg uppväxt. Om det skulle visa sig att föräldrapenningens konstruktion hindrar föräldrars möjligheter att använda den för sitt barns bästa är jag självklart beredd att se över reglerna.

Anf. 63 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret och påpeka att det går lika bra med socialministern.

Jag är helt överens med socialministern om påståendena i svaret. De flesta vet att det inte finns bara en sanning eller en lösning på problem. Men om det ges möjlighet till ett flertal sanningar och lösningar är man på god väg. Socialministern påpekar några saker om föräldrapenningens konstruktion. Det är just här jag har ett litet förslag.

Herr talman! Ett relativt enkelt sätt att skapa samband och trygghet för barnet är att ge föräldrarna valmöjlighet när det gäller att överlåta delar av sin föräldrapenning på far- eller morföräldrar eller någon annan som ingår i det nära nätverket. Det ska vara någon som barnet betyder mycket för – ni vet en sådan där som tycker att det här barnet är Guds gåva och det största underverket. Det är det barn man har på bild i plånboken.

Det här är en vinna-vinna-lösning för samtliga parter. Det finns många mor- och farföräldrar som kanske bor långt borta från barnbarnen eller har långa dagar på jobbet och lite fritid som skulle välkomna en chans att få lära känna sitt barnbarn bättre.

Barnet får flera vuxna att förlita sig till och får en tryggare omvärld. Den nära kontakten mellan den äldre och den yngre generationen har dessutom under alla tider varit en källa till lärande om livet och en hjälp att ge barn och ungdomar den inre trygghet som så väl behövs i dagens samhälle, där allt skiftar och går så rasande fort. Föräldrarna kan lugnt gå till jobbet medan ettåringen får vara kvar hemma och bli ompysslad, kramad och älskad av ytterligare en vuxen.

Det kan nu vara dags att börja omformulera modellen för barnets omvärld. Då gäller det att tänka i nya banor.

Anf. 64 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Det händer ibland hemma i Tyringe att jag möter en vital dam i 95-årsåldern. Varje gång säger hon: Vi måste prata mer om familjerna. Vi måste uppvärdera familjens roll i samhället.

Det handlar om att barn och föräldrar ska må bättre än de gör i dag. Jag tror att ministern och Maria Kornevik Jakobsson delar den synen. Barnen är vår framtid. Och visst ska barnen sättas i centrum mer än vad som sker i dagens samhälle!

För ungefär 15 år sedan fanns det flera psykologer runtom i Sverige som slog larm om vilka problem det moderna och sönderstressade samhället kunde leda till. I dag ser vi de problemen med öppna ögon – barn som inte mår bra och föräldrar som har svårt att få vardagspusslet att gå ihop.

Många av dem som kommer i kontakt med barn under deras första tre år säger att man kan sammanfatta barnens behov under de här tre första åren i tre ord: kärlek, kroppskontakt och kontinuitet. Jag vill lägga till ett annat ord i sammanhanget, och det är tid.

Jag har stöd i detta av Eva Ånhammar-Karlsson, en neuropsykolog med 20 års erfarenhet av arbete med barn. Hon konstaterar att det ökade tempot i samhället har inneburit speciella svårigheter för barn med dålig impuls kontroll. De barn som behöver öva upp sin eftertänksamhet belönas med olika typer av snabba impulser när deras föräldrar inte har tid, vilket i stället försämrar barnens stresstålighet och koncentrationsförmåga. Det har i dag gått så långt att många små barn medicineras mot depression eftersom de är så uttröttade att de inte kan hantera den inre och den yttre stress som de blir utsatta för.

Föräldraförsäkringen är ett viktigt medel för att få livspusslet att gå ihop. Naturligtvis finns det mycket att göra här. Jag tycker att det som Maria Kornevik Jakobsson nämner är värdefullt. Det handlar om att man kanske skulle kunna överlåta en del av föräldrapenningen på far- eller morföräldrar, som ofta har goda möjligheter att rycka in och göra en insats för samhällets bästa. Jag ser fram emot vad ministern kommer att svara på detta.

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag håller med om mycket av det som har sagts här i dag. Jag tror att många ser det som att familjerna behöver få större möjligheter att fungera utifrån sina egna förutsättningar. Föräldrar vill sina barns bästa och bör ha tillgång till en så komplett verktygslåda som möjligt för att kunna utföra sin uppgift, som handlar om att vägleda barnen och finnas till för deras skull – inte minst under de första viktiga åren.

Här går ett slags skiljelinje i svensk politik. Å ena sidan har vi dem som tror att vi som politiker och majoritet kan rösta fram en modell som passar alla. Å andra sidan har vi dem som tror att det är bättre med ett system som är flexibelt och som bygger på föreställningar om att människor är olika, barn är olika, vuxna är olika och familjer är olika. Därmed är valfrihet att föredra, för då kan alla – eller åtminstone väldigt många – hitta den form som passar just dem på bästa möjliga sätt.

När det gäller frågan om att överlåta själva föräldrapenningen till far- och morföräldrar har jag möjligen ett par invändningar. Det finns några

saker som gör mig lite tveksam till att förändra lagstiftningen på det viset.

Det ena är att vi har en bra lösning på gång när det gäller barnomsorgsavgift, som efter föräldrapenningtiden ger möjlighet för far- och morföräldrar eller för den delen andra att erbjuda barnomsorgsavgift som skapar valfriheten där. Men just föräldrapenningtiden har ju inrättats för att ge föräldrarna möjligheten att finnas till hands för sina barn och ge barnen möjligheten att knyta an till sina föräldrar i den lilla värld som finns då. Föräldrar är inte utbytbara, inte ens mot far- och morföräldrar. Jag tror att det är en invändning som kan vara värd att tänka över.

Sedan kan man undra vilken signal det skickar eller vad det leder till på arbetsmarknaden om småbarnsföräldrar har möjlighet att överlåta detta. Det är mer en fråga. I dag har vi trots allt kommit så långt att för de allra flesta personer som har ett arbete är det accepterat – det är okej gentemot arbetskamrater, arbetsgivare och så vidare – att man är hemma under en tid om man har små barn. Om det blir en valmöjlighet där man kanske i stället överlåter det här på mormor och morfar eller farmor och farfar kan det vara så att det uppstår ett tryck som gör att föräldrar väljer på ett annat sätt än det som man egentligen skulle önska. Det kan vara något att fundera på.

Jag är vän av flexibilitet, valfrihet och möjligheter för enskilda familjer att kunna bestämma så mycket som möjligt. Jag är självfallet beredd att lyssna på ytterligare argument i ett samtal om hur vi får ett så bra och barnvänligt samhälle som vi kan skapa med politiska medel. Politiken har en roll att spela. Ytterst handlar det naturligtvis om att föräldrarna spelar sin roll på bästa möjliga sätt.

Anf. 66 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Det är en tuff värld för dagens unga, både när det gäller att vara barn och förälder. De alarmerande rapporterna duggar tätt. Precis den här tanken kom väl upp när Försäkringskassan lämnade ifrån sig uppgiften att föräldrar faktiskt inte tog ut alla dagar. Barnen fick inte det de behövde. Tanken är givetvis inte att byta ut föräldrarna och att mor- eller farföräldrar, faster eller vem det är ska komma och ta ut stora delar av föräldraledigheten. Utan det gäller just den del som börjar bli svår för en del i arbetslivet.

Jag håller inte riktigt med socialministern. Jag tycker att det är en vinst att man ute på arbetsmarknaden inte har ett dugg aning om att jag, medelålders tant, faktiskt skulle kunna ta två månaders mormorledigt, som det blir i mitt fall. Det tycker jag bara är bra.

Det har alltså kommit flera rapporter den senaste tiden. Det gäller detta som Lars-Ivar Ericson också pratade om, nämligen rapporter om att mängder av antidepressiva preparat skrivs ut till unga. Man förtidspensionerar till och med unga för depression i dag. Det finns alltså flera rapporter.

I söndags, den 14 januari, presenterade Göteborgs-Posten delar av hjärnforskaren och professorn vid Göteborgs universitet Annica Dahlströms forskning som bland annat handlar om könsidentitet. Det här är oerhört laddat. Hon kommer nu med påståenden som vi är livrädda för. Jag ska läsa upp en liten del, men jag rekommenderar er att ta del av detta. Hela hennes forskning kommer i bokform.

Prot. 2006/07:48
16 januari

Svar på
interpellationer

Hon skriver: Om den ökande andelen stresskänsliga ungdomar och vuxna med psykiska problem i dagens samhälle kan ha ett samband med frånvaron av hemmavarande föräldrar och kroppskontakt med mamman under småbarnstiden är det allvarligt.

Under det första levnadsåret är mamman särskilt viktig, säger Dahlström. Mammans ompysslande ger barnets hjärna en sensorisk stimulans som frisätter serotonin. Serotonin i sin tur sätter i gång en kedjereaktion som stärker den så kallade HPA-axeln och gör barnet tåligare för påfrestningar som vuxen, alltså hämmar utvecklingen av stress och kronisk stress till och med.

Hon fortsätter: Pappaledigheten kan tas ut tillsammans med mamman om det gäller riktigt små barn eller efter det att barnet har fyllt ett år.

Hon påpekar att det givetvis är individuellt. Om mamman till exempel är sjuk är pappans eller någons i barnets nära nätverk insats också betydelsefull.

Annica Dahlström understryker att internationella utvecklingsforskare är helt eniga om detta.

Herr talman och socialministern! Låt oss för en kort sekund tänka oss att det som Annica Dahlström har forskat fram sedan 1969 och som jag precis läste upp är sant. Då får vi börja tänka utifrån vad människor behöver, och samhället får formars efter vad vi behöver och inte, precis som just nu, tvärtom. En liten del av lösningen kan vara en ändring av detta och en öppning av föräldraförsäkringen som ger möjlighet för barnets nära nätverk att ta del av de dagar som annars fryser inne.

Anf. 67 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag vill nog inte helt släppa tankarna från Maria Kornevik Jakobsson om hur man skulle kunna vidga nätverket kring barnen. Jag tycker att far- och morföräldrars insatser skulle kunna göras mycket lättare att hantera.

Jag har ett exempel på detta. När vår fjärde barnbarnspojk skulle födas tog jag faktiskt morfarledigt från riksdagsarbetet under en tid. Det förväntades vara en ganska besvärlig förlossning, så jag kände att jag behövde stötta storebror. Det kunde jag göra tack vare att jag var riksdagsledamot och kunde sitta hemma med dator och telefon och någorlunda fungera i alla fall. Men hade jag haft ett annat jobb hade det varit betydligt svårare att göra just denna insats i barnomsorgen.

Socialministern säger att barnomsorgspengen är en lösning på frågan. Det kan den ju vara. Men kan man omvandla den till att också gälla far- och morföräldrar?

Det är många reflexioner i ett viktigt ärende. Det handlar till syvende och sist om att våra barn och deras föräldrar ska ha det så bra som möjligt i samhället. Ministern har sagt i en DN-artikel att bra reformer ska komma så snabbt som möjligt. Vi hoppas att det ska hända någonting på det här området snarast.

Anf. 68 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Just det, bra reformer ska komma så snabbt som möjligt.

Om jag inte var riktigt tydlig vill jag förtydliga att barnomsorgs-
pengen, som är tänkt att presenteras för att skapa en ökad valfrihet när det gäller barnomsorgen, inte ersätter föräldrapenningstiden. Föräldra-

penningstiden kommer först, och sedan kan barnomsorgspenget ta över. Där kan far- och morföräldrar förstås vara möjliga utförare, men det väljer familjen själv.

Jag håller naturligtvis med om en del av de beskrivningar som har gjorts om att alla barn inte mår väl i dagens Sverige. Det finns för lite tid för kontakt mellan vuxna och barn och mellan vuxna och ungdomar. Det skapar en otrygghet där vuxenvärlden retirerar och inte finns som det stöd som många barn och ungdomar skulle behöva. Jag tror att vi är flera som skulle kunna hålla med om ungefär den ordalydelsen.

Men den här interpellationen berör om man kan förändra föräldraförsäkringen på ett sådant sätt att den bättre än i dag stöder föräldrarna att utföra sin uppgift. Maria Kornevik Jakobsson tog upp föräldrars roll och mammans roll. Om man för ett ögonblick skulle anta att detta var sant kan slutsatsen av det knappast bli att man ska överlåta föräldraförsäkringen till mormor och morfar. I så fall skulle slutsatsen bli att man skulle ha den knuten till föräldrarna. Man får kanske bestämma sig för vilken slutsats man ska dra.

Jag anser att den svenska föräldraförsäkringen i allt väsentligt fungerar väl. Den har oerhörda kvaliteter. Den skapar en valfrihet och en möjlighet för människor att med i stort sett bibehållen inkomst ta ledigt från jobbet för att tillbringa tid tillsammans med den nytillkomne. Jag tror att den spelar en väldigt stor roll. Den är svår att tänka bort – den ska inte tänkas bort – men jag vill se till så att vi får ett större mått av valfrihet för tiden efter föräldrapenningen, så att det inte blir ett tvärt hopp och att det bara finns två alternativ: att föräldern är hemma eller att vi sedan har en kommunal barnomsorg. Det ska finnas flera möjligheter och en större valmöjlighet också efter föräldraförsäkringstidens utgång för att man ska kunna hitta den form som passar just den egna familjen och barnen bäst.

Anf. 69 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Jag kan förstå om jag blandar eller rör ihop det här lite, för det här är ett väldigt vitt begrepp. Jag har ju jobbat med det här och med de här ungdomarna som terapeut i många år och också följt Annica och funderat på det hon vågat lämna ifrån sig. Att jag blandar in henne nu beror på att jag vet att även det nära släkt nätverket också klarar av att ge barnet detta.

Slutsatsen blir för mig att i stället för att dagarna fryser inne för det lilla barnet så hamnar barnet antingen i kommunal barnomsorg eller kanske hos någon dagmamma, och det var alltså det som var vinsten.

Jag förstår att man kan fundera över om far- och morföräldrar nu ska ta över barnomsorgen, men det här är en helt annan sak. Om jag som mormor – eller du, när du blir morfar – tar ut ledighet så innebär det också att jag åtar mig något under en period. Det betyder inte att jag passar mitt barnbarn en stund, utan jag åtar mig att ta hand om barnet, förmodligen i barnets hemmiljö, under kanske en, två eller tre veckor upp till någon månad. Det går givetvis att reglera.

Anf. 70 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Eftersom jag bara har söner skulle jag bli oerhört förbluffad om jag blev morfar! Men det var en parentetisk kommentar.

Jag tror att vi behöver grubbla vidare omkring det här. Jag är naturligtvis helt öppen för att diskutera sätt att förändra om vi tror att det leder till en förbättring för föräldrarnas möjligheter att ge sina barn en riktigt trygg uppväxt. Det tror jag är bra för vårt land. Det är bra i de små sammanhangen men också bra i de större sammanhangen om vi växer upp som trygga människor.

Tack för den här debatten, och tack för alla goda inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2006/07:114 om introduktion av nyanlända invandrare

Anf. 71 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Elisabeth Svantesson har frågat mig vilka åtgärder som jag avser att vidta för att säkerställa en förbättrad kvalitet i de kommunala introduktionsprogrammen samt vilka åtgärder som jag avser att vidta för att förbättra uppföljningen och utvärderingen av den kommunala introduktionen i framtiden.

Snabbt inträde på arbetsmarknaden är en nyckel till integration. Här finns, som Elisabeth Svantesson anger, brister i dag.

Hur nyanländas introduktion utformas är av central betydelse för att flera personer, snabbare än i dag, ska få jobb. Tidiga kontakter med arbetslivet, snabb bedömning av yrkeskunskaper och undervisning i svenska parallellt med praktik eller arbete är tre viktiga utgångspunkter.

Ytterst handlar det om att flera ska få jobb. Nystartsjobben är ett viktigt instrument för att stimulera till att personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete får anställning. Invandrare som deltar i introduktionen är en av målgrupperna. Regeringen har vidare för avsikt att återkomma med åtgärder för att ytterligare påskynda arbetsmarknadsinträdet för nyanlända invandrare, till exempel lärlingsintroduktion.

Arbetsmarknadsverket har fått ett uppdrag att bedriva en försöksverksamhet i tre län med syftet att hitta arbetssätt som avsevärt förkortar arbetsmarknadsinträdet för nyanlända invandrare. Denna försöksverksamhet ska utvärderas vetenskapligt. Det är också viktigt att öka möjligheterna för andra aktörer än Arbetsmarknadsverket att bidra till att förbättra arbetsmarknadspolitikens resultat. Regeringen har uppdragit till Ams att mer aktivt använda kompletterande aktörer i syfte att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och motverka utanförskap. En avrapportering av dessa uppdrag ska lämnas till regeringen i augusti 2007, alltså i år.

Men detta är inte tillräckligt. Det är också viktigt att stärka de ekonomiska incitamenten för att påskynda inträdet på arbetsmarknaden. Incitament behövs för den enskilde, för kommunerna och för arbetsgivarna. Jag anser att flyktingmottagandet och introduktionen behöver reformeras. I detta ingår även ett behov av att se över den statliga ersättningen till kommunerna. Jag avser att ta initiativ till en sådan översyn.

Ett annat viktigt inslag är validering, där regeringen avser att återkomma med förslag.

För att förbättra underlaget för framtida reformer måste uppföljningar och utvärderingar av hög kvalitet ges en mer framskjuten plats. Detta gäller alla insatser som syftar till en snabbare introduktion för nyanlända invandrare. Det finns i dag flera kvalificerade institutioner som kan genomföra de utvärderingar som är nödvändiga. När det gäller uppföljningar anser jag att det är sektorsmyndigheterna och kommunerna som har ansvar för att dessa genomförs regelbundet.

Avslutningsvis kan jag försäkra Elisabeth Svantesson att regeringen kommer att lägga ned stor kraft på att se till att insatserna för nyanlända invandrare effektiviseras med syftet att åstadkomma en snabbare etablering på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt.

Anf. 72 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka integrationsministern för svaret.

I regeringsförklaringen fanns följande formulering: ”Utöver den första tiden i Sverige behövs det ingen särpolitik för invandrare, utan en politik som frigör människors inneboende kraft och bryter det utanförskap som har fått fotfäste i Sverige.” Det är kloka ord! Här slogs fast att det är just under de första åren som det kan behöva finnas en särskild politik för den som kommer till Sverige från ett annat land och kanske har flytt från förföljelse och krig. Det är just de här första åren som jag tror är så viktiga. Ju snabbare kontakt med arbetsmarknaden, desto mindre risk att längre fram hamna i utanförskap. Därför är jag glad över svaret och de signaler som integrationsministern nu ger.

Herr talman! Under de senaste 20–22 åren har de svenska kommunerna haft ansvaret för den introduktion som flyktingar och andra invandrare har rätt till när de fått uppehållstillstånd. Under de här åren har många miljarder betalats ut från staten till kommunerna för omkostnader, boende och introduktionssysselsättningar men också till själva introduktionen. Trots att alla dessa miljarder betalats ut finns det väldigt lite utvärdering på vetenskaplig grund. Vi ser att efter de första åren efter introduktionen står fortfarande väldigt många utanför den svenska arbetsmarknaden. Efter 20 år vet vi alltså egentligen inte i vilken utsträckning de personer som fått introduktionen har haft nytta av den. Vi vet helt enkelt väldigt lite om ifall de varit effektiva. Det enda vi tror oss veta utifrån den begränsade forskning som ändå skett är att arbetsmarknads-kontakter och praktik är bra. Men det är ungefär vad vi vet.

Därför är jag glad, herr talman, att integrationsministern nu så tydligt säger att utvärderingar av hög kvalitet ska ges en framskjuten plats. Det borde ha stått högt på agendan hos den förra regeringen, men det gjorde tyvärr inte det. Utanförskapet växte i stället.

Det är inte så att vi är okunniga om den kommunala introduktionen. Genom de uppföljningar som gjorts vet vi en hel del i allmänhet om dem. Vi vet att få får en relevant kontakt med arbetsmarknaden. Vi vet att introduktionen skiljer sig väldigt mycket åt mellan kommuner men också mellan kvinnor och män. För knappt hälften av kvinnorna finns det exempelvis ingen samverkan mellan kommun och arbetsförmedling. Kvinnor har också mindre tid i introduktion. Vi vet att sfi är bra på många platser men betydligt sämre på andra. Vi vet att alldeles för få får intro-

duktion på heltid, vilket naturligtvis också gör att tiden i introduktion blir väldigt lång – i många kommuner alldeles för lång. Vi vet att det finns brister, och vi ser dem tydligt.

Herr talman! Nu säger integrationsministern att flyktingmottagandet och introduktionen behöver reformeras. Utifrån de brister som jag nämnt kan jag inte annat än hålla med. Jag skulle därför vilja fråga på vilket sätt, och åt vilket håll, den reformeringen skulle kunna ske. Vad har integrationsministern för visioner för detta? Jag skulle också önska att integrationsministern utvecklade vad som menas med att sektorsmyndigheterna och kommunerna ska ansvara för uppföljningen.

Anf. 73 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Som Elisabeth Svantesson säger är vi överens om den problembeskrivning som finns och att de introduktionsprogram vi har i dag inte fungerar tillfredsställande. Det är väl det som gjort att till exempel försöksverksamhet med Arbetsmarknadsverket och Ams tillkommit, alltså just för att få en lite närmare koppling till arbetsmarknaden.

Som jag sade behöver vi en större översyn av introduktionsprogrammen. Jag kan i dag inte säga exakt vad de ska innehålla, men inriktningen är att vi behöver introduktionsprogram som har närmare koppling till arbetsmarknaden så att människor inte blir bidragsberoende efter de tre år som dagens introduktionspeng gäller. Vi behöver introduktionsprogram som har inbyggda incitament både för individen, kommunerna och andra aktörer, om de nu är arbetsgivare eller myndigheter, för att så fort som möjligt få ut människorna i arbetslivet.

Vi behöver fråga varje person som kommer till vårt land vad de har med sig i bagaget, vad det är de vill, vilken inriktning de har, så att de får vara med och planera för sin framtid. Det gör vi alldeles för lite. Vi behöver också hitta metoder för hur vi fångar in alla i introduktionen eller för något slags stöd och hjälp för att komma in på arbetsmarknaden. I dag är det enbart flyktingar, det vill säga asylflyktingar, som fångas in i dessa introduktionsprogram, däremot inte till exempel anhöriginvandrare. Även de behöver denna typ av stöd och hjälp för att komma ut på arbetsmarknaden.

Regeringen kommer att göra allt vad den kan, och jag vill att utredaren ska tillsättas snabbt. Ärendet håller på att beredas i Regeringskansliet. Jag vet att Elisabeth Svantesson har goda erfarenheter på det här området och jag välkomnar kontakter med henne även fortsättningsvis just för att kunna ta del av hennes erfarenheter. Utgångspunkten för oss båda är att människor så snabbt som möjligt måste komma ut i arbete.

Det handlar också om egenmakt, och egenmakt kan man inte få om man inte kan försörja sig själv. I dag kan människor exempelvis inte bestämma var de ska bo. Jag ser problem i Södertälje. Jag ser problem i Malmö. Människor söker sig dit och det uppstår trångboddhet. Dessa människor skulle inte bo trångt om de hade en egen försörjning. Jag tror inte att vare sig Södertälje eller Malmö skulle ha problem med att många söker sig till just dessa städer om människorna kom in i arbete så fort som möjligt.

Det finns en stor potential hos de nya som kommer till Sverige. Den potentialen måste tillvaratas på olika sätt. Vi misslyckas med det i dag. Det är min och regeringens avsikt att vi ska bli bättre på det. Översynen kommer att vara av stort värde. Med den förra, socialdemokratiska, regeringen handlade det alldeles för mycket om att testa verksamheter i stället för att gå till botten med det som var problemet. Vi har utrett en mängd mål med integrationen, men inte hur vi sedan implementerar politiken för att den ska fungera ordentligt. Det är det vi ska göra nu.

Anf. 74 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Jag är glad över att den nya regeringen har ett jobbperspektiv och till exempel tar med de nyanlända i nystartsjobben samt funderar på att titta på frågan om lärlingsintroduktion. Jag tror att man i det reformarbete som integrationsministern först talade om även behöver se över Migrationsverkets roll i det hela. Processen måste nämligen börja mycket tidigare än sedan man fått uppehållstillstånd.

Oavsett vad man kommer fram till och hur det hela ska organiseras framöver vill jag skicka med ministern något som jag tror måste ligga till grund för arbetet, nämligen en tydlig politisk inriktning som handlar om tron på individen, precis som nämnts, men också tydliga krav. I de nationella målen för introduktionen sägs klart och tydligt att det är individen själv som ska ansvara för sin introduktion – något som jag tror att väldigt många skulle vilja göra – alltså att individen själv tar ett större ansvar. Men i hur många kommuner sker detta? I Sverige vill vi välvilligt ta hand om alla som kommer från ett annat land, men människor har en egen förmåga och kraft, och därför kan vi också ställa krav.

När jag under de senaste åren fördjupat mig i denna fråga har jag sett en stark attityd som inte går att få in i statistiska modeller, nämligen ett ”ta-hand-om-perspektiv” eller ”socialtjänstperspektiv”. På papperet kan man se att kommunerna gått ifrån det perspektivet och säger att de nu har en jobblinje, men trots det möter man detta ”socialtjänstperspektiv”. Det lyser rakt igenom. Om vi ska få någon förändring tror jag att attityden om en tydlig politisk inriktning måste komma till stånd. Kommunerna har fått stor makt, och vissa kommuner har klarat det. Andra har misslyckats.

En flykting, eller anhörig som kommer inom två år, har rätt till introduktion. Man har inte alltid önskemål om vart man ska komma. En del har det och andra inte. På ett sätt kan man säga att slumpen avgjort vilken introduktion man fått. Om man haft tur har man kommit till en kommun där det fungerar väldigt bra, och man har snabbt kommit ut på arbetsmarknaden. Har man haft otur har man hamnat i en kommun som haft fullt med tomma lägenheter men inte ett enda jobb – och en dålig introduktion. Så får det inte vara.

Jag ser fram emot att integrationsministern nu tar tag i dessa frågor. Jag förväntar mig bra utvärderingar samt förslag till en bra organisation och struktur som ger alla nyanlända goda förutsättningar.

Jag vill tacka för diskussionen och kan lova att jag nogsam kommer att följa utvecklingen.

Anf. 75 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka Elisabeth Svantesson. Låt mig avsluta med att säga att jag tror att vi har ett stort problem i Sverige. Det handlar om att vi aldrig egentligen lyckats uppfylla de rättigheter som vi menar att enskilda människor har. När man inte lyckas med det då har man också svårt att ställa krav på den enskilda personen. Vi måste alltså styra in på att rättigheterna ska finnas där de kan uppfyllas, och när de inte uppfylls måste någonting hända. Då kan vi också tryggt ställa krav på den enskilda personen. Jag tror att det behövs. Jag behöver som individ i ett samhälle känna att det ställs krav på mig eftersom det finns en tro på att jag kan och vill. Den känslan måste vi förmedla ut i samhället. Vi ska också se till att styrningen blir bättre på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2006/07:122 om könsdiskriminerande reklam

Anf. 76 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig vad jag avser att göra för att motverka den könsdiskriminerande reklamens negativa konsekvenser för jämställdhetsarbetet samt vad jag avser att göra åt att företag kan använda sig av reklam som är grovt kränkande för kvinnor och män utan att drabbas av någon sanktion.

Som Egon Frid nämner har en utredning tillsatts för att se över frågan om könsdiskriminerande reklam. Uppdraget är att kartlägga utvecklingen och omfattningen av könsdiskriminerande reklam i Sverige och lämna förslag till hur lagstiftning mot sådan reklam skulle kunna utformas, samt redovisa för- och nackdelar med dessa förslag. Utredaren ska även se över andra möjligheter att komma till rätta med könsdiskriminerande reklam, till exempel genom näringslivets egna självreglerande organ. Regeringens avsikt är att låta utredningen slutföra sitt uppdrag för att därefter ta ställning till de analyser och förslag man kommer fram till.

Anf. 77 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på interpellationen. Jag är dock inte speciellt nöjd med det. Det är ett av de kortaste interpellationssvar jag sett sedan jag blev riksdagsledamot. Det kan naturligtvis finnas olika skäl till det. Ministern har många ansvarsområden, det har varit ledigheter och andra viktiga saker måste göras.

Jag är dock lite orolig för att det är ett svar som visar ministerns något begränsade intresse för just jämställdhetsfrågor i relation till andra saker. I annat fall tycker jag att ministern hade kunnat prestera en tydligare politisk viljeinriktning i den viktiga frågan om könsdiskriminerande reklam. Det är förvisso positivt att ministern så tydligt framhåller att utredningen kommer att bli av just för att kartlägga omfattningen av könsdiskriminerande reklam samt hur en kommande lagstiftning skulle

kunna se ut. Samtidigt tycker jag att ministern lite grann gömmer sig bakom det svaret och vill inte utveckla regeringens ambitioner när det gäller att i det korta perspektivet agera mot den könsdiskriminerande reklamen.

Det är två delar i detta. Dels finns den könsdiskriminerande reklamen, och den har att göra med jämställdhet och med könsmaktsordningen i samhället. Dels finns den schabloniserande reklamen, som naturligtvis också förstärker den könsdiskriminerande reklamen och är negativ för jämställdhetsutvecklingen i samhället.

Ministern var själv med i en debatt på luciadagen, där ministern redovisade den schabloniserande marknadsföringen och beteendet i Sverige när det gällde lucia. Jag kan själv nämna ett reklamslag som går på bio i dag för en så kallad levande docka i rosa färger som appellerar bara till unga flickor, som förväntas vara vårdande och köpa denna levande docka. Det är en tydligt schabloniserande reklam som är stötande.

Ett annat typexempel som jag skulle vilja nämna gäller ett bilföretag som gjorde reklam på Centralen före jul. På ett mycket utstuderat, schabloniserande sätt stod det en man framför bilen och såg viktig ut, samtidigt som en kvinna putsade och gjorde bilen glänsande fin, så att den skulle attrahera dem som besökte Centralen.

Det finns oerhört mycket i den så kallade kommersiella yttrandefriheten som det i det korta perspektivet är viktigt att agera mot just ur ett jämställdhetsperspektiv och ett feministiskt perspektiv, för att få en förändring till stånd. Därför är det viktigt att få klarhet om huruvida de positiva signaler som statsrådet nu sänder är riktiga, om utredningen kommer till stånd och om den inriktar sig på att det ska bli en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam.

Anf. 78 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag tycker inte att svaren nödvändigtvis måste vara långa. Jag tycker att de ska vara innehållsrika.

Både du, Egon Frid, och jag vet att det har tillsatts en utredning. Därför tycker jag att det är synd om man ska behöva veckla in sig i en massa förklaringar av olika slag. Jag har med mig tio sidor med underlag för repliker i den här debatten. Det finns väldigt mycket information, och jag läser in mig och försöker bli mer insatt i detta. Detta är en viktig fråga, men den är inte enkel.

Våra grannländer har olika typer av lagar när det gäller könsdiskriminerande reklam, men trots detta – lagstiftningen har funnit i 20, 30 eller kanske till och med 40 år – finns det fortfarande ingen statistik eller några mätningar som har gjorts för att visa om reklamen i till exempel Norge är mindre kränkande än i Sverige. Man säger att det är så svårt att mäta detta.

Jag förstår att det skulle behövas strängare sanktioner, till exempel att ERK skulle kunna få bredare befogenheter och kanske låta dem som sysslar med könsdiskriminerande reklam få skämmas mer eller så att konsumenterna ska få bättre kännedom om detta och kunna utöva sin konsumentmakt. Men det är inte så lätt att komma åt detta med lagstiftning.

För ett tag sedan gick din förra partiledare, Gudrun Schyman, ut med en artikel där hon kritiserade H&M-reklamen. Jag tror att hon till och med anmälde den till ERK. Men den typen av reklam är faktiskt tillåten i Norge. Om man säljer underkläder så får man visa underkläder i reklamerna.

Frågan är alltså: Vad exakt är det som vi ska lagstifta bort? Det är viktigt att vi låter utredningen lägga fram de olika förslagen, så får vi se var vi sedan hamnar. Om man kan visa på resultat har jag inget emot lagstiftning, men en lag utan effekt är inte det vi är ute efter. Då kan det kanske vara ett starkare redskap att opinionsbilda, prata, påverka våra barn och så vidare.

Jag vill inte säga för mycket, för jag vill inte föregripa utredningen. Frågan är så komplicerad att det är bättre att vi har något att utgå från när vi diskuterar och inte bara pratar generellt – om till exempel min artikel om min son, som tyckte att det gick bra att vara lucia när han var fyra, men när han var fem hade han upptäckt att han inte kunde vara det för han var pojke. Det finns många delar i den här frågan, och därför är det bra om vi har en gemensam utgångspunkt. Utredningen kommer att vara en sådan utgångspunkt.

Anf. 79 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag menar att det finns underlag som visar att ERK, Näringslivets etiska råd mot könsdiskriminerande reklam, inte har tillräckligt starka medel för att begränsa könsdiskriminerande reklam. Det finns en rapport från 2006 som visar detta.

Det är uppenbart att näringslivet självt och dess etiska råd inte kommer att vilja hitta tillräckligt starka egna verktyg för att begränsa detta. Den så kallade kommersiella yttrandefriheten är så viktig för dem. För att vi ska få en bättre jämställdhet på detta område och i samhället i övrigt – och alltså begränsa den könsdiskriminerande reklamen – är det väl uppenbart att det vi behöver är en utredning som syftar till lagstiftning för att kunna begränsa den könsdiskriminerande reklamen. Jag undrar om det också är statsrådets ambition att utredningen leds i den riktningen.

Det har kommit olika signaler om huruvida utredningen har fått komma i gång eller inte. Hann den starta före regeringsskiftet, och har regeringen gett den fulla befogenheter att arbeta utifrån tidigare riksdagsbeslut? Det är viktigt att statsrådet klargör detta.

Det är viktigt att vi arbetar för en lagstiftning. Vänsterpartiets och min utgångspunkt är att vi ska ha en lagstiftning som begränsar den könsdiskriminerande reklamen. Då handlar det om att hitta så tydliga sanktionsmöjligheter som möjligt mot företag som bryter mot den kommande lagstiftningen. I dag uttrycks det förhoppningar om att näringslivet självt ska sanera detta. Men jag menar att det finns rapporter och forskning som visar att vi måste gå vidare på det här området.

Det är naturligtvis viktigt att vi kommer till rätta med detta. Vi måste värna om att vi får en stärkt och utvecklad jämställdhet i samhället. Schabloniserande och könsdiskriminerande reklam leder utvecklingen i motsatt riktning. Kvinnan blir det objekt som marknaden – den kommersiella yttrandefriheten – så gärna vill ha. Vi måste i samhället ta ansvar för att genom lagstiftning begränsa denna utveckling och skapa en frihet.

Statsrådet och jag har tidigare diskuterat konsumtionsfrid. Här handlar det om att vi ska få reklamfrid för att stoppa den könsdiskriminerande reklamen och förstärka jämställdheten i samhället.

Prot. 2006/07:48
16 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Egon Frid ställde två frågor i sitt anförande. I den ena verkade du tveksam till om den här utredningen har kommit i gång. Jag utgår från att den har kommit i gång. Redovisningstiden är ju fastlagd – de ska redovisa sitt uppdrag den 31 december – så jag hoppas verkligen att de har börjat jobba.

Den andra frågan var om det är min ambition att lagstifta. Då är mitt svar detta: Den här utredningen är ju tillsatt med syftet och direktivet att ta fram förslag till lagstiftning. Det måste alltså vara utgångspunkten. Men sedan kommer den ju också att leverera för- och nackdelar med lagförslaget, och då är det detta jag måste utgå från. Jag kan inte binda mig för att jag vill lagstifta förrän jag har läst för- och nackdelarna.

I direktivet framkommer också att utredningen ska se över även andra möjligheter att komma till rätta med könsdiskriminerande reklam, vilket jag tolkar som att också ERK är en part i detta. Man kan titta på vilka befogenheter ERK bör ha för att vara med i kampen mot könsdiskriminerande reklam.

Jag är alltså optimistisk. Men jag kan inte binda mig för om det ska bli lag eller inte, utan det får vi komma överens om senare när utredningen föreligger. Ja, om vi kommer överens vet jag ju inte, men jag får bestämma detta när utredningen föreligger.

Anf. 81 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för dessa klarlägganden. Jag har naturligtvis respekt för att statsrådet inte kan föregripa utredningen. Min och Vänsterpartiets utgångspunkt är dock att den könsdiskriminerande reklamen är ett allvarligt samhällsproblem som redan nu kräver kraftfulla åtgärder, och jag utgår från att ett förbud mot könsdiskriminerande reklam är enda möjligheten att sätta stopp för denna typ av reklam.

Vi ser fram emot att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam snarast möjligt, även om jag naturligtvis har respekt för att den sittande utredningen ska bli klar med sitt arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2006/07:128 om ungdomars fritidssysselsättning

Anf. 82 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Gunilla Carlsson har frågat mig vad jag avser att göra för att stödja ungdomars fritidssysselsättning samt möjliggöra för ungdomar att få bra mötesplatser.

Jag anser att det är viktigt att ungdomar ges goda möjligheter till fritidssysselsättningar och bra mötesplatser. Staten bidrar också med omfattande stöd till idrottsrörelsen, de övriga folkrörelserna och kulturverksamhet.

Under 2006 och 2007 satsar regeringen 125 miljoner kronor på förebyggande och främjande verksamheter och drogfria lokaler för ungdomar i riskmiljöer. Regeringen aviserade också i budgetpropositionen för 2007 att arbetet för att förbättra villkoren och förutsättningarna för folkrörelserna och det övriga föreningslivet kommer att utvecklas ytterligare.

Inom ramen för den generella folkrörelsepolitiken anslås bidrag till allmänna samlingslokaler. Från och med 2007 görs en särskild satsning på ungdomars mötesplatser genom att regeringen anslår 4,8 miljoner kronor för ett särskilt verksamhetsutvecklingsbidrag till allmänna samlingslokaler för att ge ungdomar bättre tillgång till allmänna samlingslokaler som är anpassade till ungdomars kultur- och fritidsformer.

Huvuddelen av den offentligt finansierade och organiserade fritidsverksamheten för ungdomar finns emellertid lokalt, i kommunerna och i regionerna. Det är också där ansvaret för dessa frågor ligger. Det är därför viktigt att kommunerna anpassar verksamheten efter sina förutsättningar och invånarnas behov.

Det är också viktigt att utvärdera ungdomars fritidssysselsättningar ur ett nationellt perspektiv och peka på förbättringar som kan göras. Ett exempel på detta är Ungdomsstyrelsens tematiska analys av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor avseende välfärd och makt inom huvudområdet kultur och fritid, *Fokus 06*, vilken redovisades den 30 november 2006. Regeringen kommer nu med stort intresse att fördjupa sig i och analysera slutsatserna i denna rapport. Om några åtgärder kommer att vidtas utifrån de resultat som redovisas i rapporten, och i så fall vilka, är ännu för tidigt att säga.

Anf. 83 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag vill dessutom passa på att gratulera statsrådet till hennes uppdrag att ansvara för den nationella ungdomspolitikerna i regeringen. Detta är ju ett område som berör många politikområden. Det är alltså viktigt att göra alla statsråd medvetna om att de faktiskt har ett ansvar för ungdomsperspektivet på sina respektive områden.

Min fråga berör ungdomars möjligheter till fritidssysselsättning och mötesplatser och vad statsrådet tänker göra för att stödja en utveckling mot flera mötesplatser och fritidssysselsättningar. I det svar jag fått tar statsrådet upp några av de insatser som regeringen lyfte fram i budgetpropositionen för 2007. Dessa är ju fortsättningar på satsningar som den förra socialdemokratiska regeringen startade under förra mandatperioden. Vi aviserade också att vi ville att de skulle fortsätta även under 2007.

Man fortsätter alltså dessa satsningar, och så långt känns det bra. Jag hade dock hoppats på något ytterligare.

Statsrådet tog i svaret till mig upp rapporten *Fokus 06* som Ungdomsstyrelsen presenterade under hösten och där man lyfter upp ungdomars tillgång till fritidsverksamhet och kultur. Man pekar på stora skillnader i ungdomars möjligheter till en meningsfull fritid och också på de stora brister som finns just vad gäller samlingslokaler och mötesplatser för

unga människor. När man frågar unga vad de skulle vilja att vi satsade på är det också samlingslokaler och mötesplatser som oftast lyfts upp som den prioriterade frågan.

Vi socialdemokrater tog därför i vårt budgetförslag i kulturutskottet upp att vi ville satsa 80 miljoner kronor just på att utveckla fritidsverksamheter och möteslokaler för unga. Vi ville också att 2007 skulle bli ett unglkulturår. Detta sade dock den moderatledda regeringen nej till.

I den del av budgetpropositionen för 2007 som berör kulturområdet står det att man säger nej till dessa 80 miljoner kronor för utveckling av fritidsverksamheter och möteslokaler. Man hänvisar till att man vill satsa på integrationspolitiken i stället. Nu undrar jag, herr talman, vad ungdomsministern menar med det. Jag har läst även om politikområdet integration i budgetpropositionen, och jag hittar ingen koppling till denna hänvisning i kulturbudgeten. Finns det inte någon sådan, eller har jag helt enkelt missat den?

Anf. 84 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Fritidsaktiviteter för unga människor är något som har varit eftersatt i många år. Förra året eller året innan bestämde sig dock den socialdemokratiska regeringen för att satsa ganska stora pengar på det området, och det tycker jag var jättebra. Just eftersom det satsades så stora pengar på detta område förra året anser jag inte att det är relevant att satsa ytterligare pengar innan vi har genomfört de satsningar som den förra regeringen lade fram och som vi nu också har fortsatt med.

Jag är alltså inte alls orolig för ungas fritidsverksamheter, tvärtom. Dock varierar det väldigt mycket mellan kommunerna, och jag menar att kommunerna måste ta ett större ansvar. De kommuner som i dag inte gör det måste ta ett större ansvar för att deras unga ska ha mötesplatser och meningsfulla fritidsaktiviteter.

Den rapport som levererades av Ungdomsstyrelsen innehåller också väldigt mycket information om de olikheter som finns runt om i landet – flickor och pojkar efterfrågar olika saker, landsort och storstäder har olika behov, barn med invandrarbakgrund efterfrågar helt andra saker än etniskt svenska ungdomar och så vidare. När det nu finns så väldigt mycket olikheter runt om i landet är jag mån om att fortsätta att gräva i detta och se exakt vad det är vi ska satsa på. När jag som nytilträtt statsråd med ansvar för dessa frågor fick budgeten framför mig gjorde jag därför bedömningen att jag inte ville satsa dessa ytterligare 80 miljoner på den här verksamheten förrän jag faktiskt var insatt i exakt vad det var jag satsade på.

Beskrivningen av vad man skulle göra med pengarna fanns bland alla andra pengar som jag har nämnt tidigare. Det fanns inget specifikt som jag kände att det var jätteviktigt att få pengar till. Jag bestämde mig därför faktiskt för att ta de 80 miljonerna och satsa på verksamheter som främjar integration och att satsa på verksamhet för att återrehabilitera före detta rasister. Jag tyckte att det var viktigare verksamheter.

Men när vi har satt oss in i det Ungdomsstyrelsen har skrivit, kanske fått ännu mer information, säger jag självklart inte att vi inte kommer att behöva satsa mer pengar just där det behövs. Men i dag känner jag inte att jag har kunskapen att motivera att de 80 miljonerna skulle ha använts

på ett förnuftigt sätt. Jag tycker att det är förnuftigare att använda dem till just de verksamheter som jag nämnde. Så är det.

Anf. 85 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Då har jag i alla fall fått veta att det inte är någon idé att jag letar på integrationsområdet i budgeten, för där finns inte pengarna med hänvisning till just ungdomspolitik. Men jag blir lite orolig när jag hör statsrådet säga att det inte fanns något behov av att satsa de här pengarna just på gruppen unga, som vi faktiskt framförde.

Det är ingen ny fråga att unga människor efterfrågar möteslokaler, någonstans att vara, och att man också efterfrågar bra fritidssysselsättningar. Den förra regeringen har ju satsat jättemycket pengar på både idrottsrörelsen och annat. Satsningen med extra pengar i områden med utsatta ungdomar väljer nu också den nya regeringen faktiskt att fortsätta, vilket jag är väldigt glad för. Men rapporten från Ungdomsstyrelsen visar också att det finns ett ännu större behov av att faktiskt titta närmare på de här frågorna, både vad gäller möteslokaler och andra fritidssysselsättningar.

Det som har gjort mig förtvivlad under den här hösten är också hur den nya regeringen har valt bort just gruppen unga på olika sätt. Vi pratar ofta om hur viktigt det är med barn- och ungdomskultur och hur viktigt det är att vi satsar på barn och unga. Men då måste man ju också göra någonting. Man kan inte bara prata och prata. Man måste också göra satsningar så att det blir någonting av allt det där pratet.

Tittar vi på det som har bestämts under hösten ser vi att det är flera saker som slår just mot gruppen unga. Man valde bort att satsa på mötesplatser och att utveckla fritidsverksamhet för unga människor. Man plockade bort barn- och ungdokulturåret. Det handlade inte bara om barn utan även om kultur för unga människor. Man har plockat bort möjligheterna för de statliga museerna att erbjuda fri entré för dem som är över 19 år.

Vi har en grupp i dag som väldigt ofta kallas unga vuxna. När man är 19 år är man väldigt ofta studerande. Man har en ganska dålig ekonomi. Den här rapporten lyfter också fram att det satsas väldigt mycket statliga medel just vad gäller barn. Men ju äldre ungdomarna blir desto mindre satsar staten.

Det här är ju precis exempel på vad den nya moderatledda regeringen har gjort. Man har alltså plockat bort de unga vuxna. Man tycker inte att de är viktiga. Det här är bara inom politikområdet Kultur och fritid, men vi kan även inom andra områden se att den här politiken slår väldigt hårt mot unga vuxna.

Min andra fråga som jag tänkte ställa till ungdomsministern i dag är: Vad tänker statsrådet göra för gruppen unga? Du sade att du ska gräva djupare i den rapport som Ungdomsstyrelsen har sammanställt och utifrån det ska du göra satsningar på den här gruppen. Men kan ungdomsministern i dag tala om någonting som hon funderar på, att det här skulle jag vilja göra för gruppen unga under den här mandatperioden. Gärna inte i slutet. År 2007 tar de satsningar slut som vi initierade under förra mandatperioden. Vad tänker statsrådet göra under 2008?

Anf. 86 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag förstår att Gunilla Carlsson trodde att hon hade bytt namn. Det var inte min mening att gå in i den här diskussionen. Gunilla Carlsson greppar ju de här frågorna mycket väl. Men jag kände ett behov, herr talman, att få det som sades tidigare upprepat. Om jag förstod statsrådet rätt var uttalandet att det gjorts så stora och bra satsningar av den socialdemokratiska regeringen att när statsrådet tillträdde såg hon att man kunde ta pengar från ungdomssektorn och flytta dem till en annan grupp.

Jag kan förstå att man när man har ansvar för två olika områden gör prioriteringar. Men det är väl ändå så, precis som Gunilla Carlsson har understrukit, att vi här har en grupp som faktiskt som helhet också är utsatt i vårt samhälle. Jag är alldeles på det klara med att det i det svenska samhället av i dag finns orättvisor. Det finns grupper som är ekonomiskt utsatta. Det finns grupper som är specifikt socialt utsatta eller utsatta av andra skäl. Men vi vet också, precis som Gunilla Carlsson har pekat på, att vi i vårt samhälle har en grupp ungdomar som inte på samma sätt kan ta del av det utbud inom fritidssektorn som finns.

Då blir jag något förvånad när statsrådet här presenterar att det var en medveten handling att ta från den gruppen för att lägga på en annan i och för sig också väsentlig grupp. Samtidigt utestänger ni ungdomarna från så mycket annat, som Gunilla Carlsson på ett förtjänstfullt sätt har pekat på. Ni väljer att säga att när du har blivit myndig är du inte längre en grupp som ska ses med speciella ögon utan då får du betala för dig själv om du ska gå på museer. Om du har blivit ungdom får du gå ut på arbetsmarknaden och söka dig en plats där. Om du har blivit ungdom får du gå ut på bostadsmarknaden och söka dig din plats där. Det känns som att det saknas någon väldigt viktig del i det här resonemanget.

Jag vill faktiskt, herr talman, bara få understruket igen att jag hörde rätt. Jag blir väldigt glad om det var någonting som jag missade. Men att det var en medveten tanke från den moderatledda regering som nu styr vårt land att ta pengar från ungdomsgruppen, därför att Socialdemokraterna hade gjort så goda satsningar att man kunde ta pengar därifrån och flytta till en annan grupp, skulle jag vilja få ytterligare belyst.

Anf. 87 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att jag de fyra år som jag kommer att vara ansvarig för dessa frågor alltid ska fatta medvetna beslut. Det vore konstigt om jag satt som statsråd och fattade beslut utan att förstå vad jag fattade beslut om.

Nu är det så att det satsas mycket pengar på ungdomsverksamhet. Jag säger återigen att man inte kan satsa hur mycket pengar som helst på vad som helst. Jag gick igenom verksamheten och återigen säger jag att de här pengarna bara fanns där. Det fanns inget specifikt beskrivet vad de skulle användas till förutom att upprepa samma sak som man redan upprepade för de 100 miljonerna som jag redan nämnt. Jag ansåg verkligen att de här pengarna gör bättre nytta någon annanstans där de också når unga människor.

När det gäller vad jag avser att göra för ungdomar är det så att den här regeringen satsar kraftigt på det som jag menar är viktigast för unga vuxna, nämligen utbildning, arbete, se till att man kommer ut på arbetsmarknaden eller se till att man har möjligheten att faktiskt jobba parallellt med studier utan att för den skull förlora sitt studiebidrag. Det är viktigt. Och den chansen får ungdomar av den här regeringen. Det är att satsa på bostadssituationen och så vidare. Det är de sakerna som unga vuxna efterfrågar i dag och som många inte har. Därför blir dessa unga vuxna mambor, som det heter, med sina föräldrar tills de ibland kanske är 35 år gamla.

Vi får inte glömma att fritidsverksamheten är ett kommunalt ansvar. Att det finns många unga människor runtom i landet som inte har en tillfredsställande fritid är ett kommunalt ansvar. Det är inte statens ansvar. Men vi gör vad vi kan via bidrag till folkrörelser och via Ungdomsstyrelsen. Det finns också arvsfondspengar. 100 miljoner delades ut förra året. Det finns statliga pengar, men ansvaret för ungas fritid ligger hos kommunerna. Det är där som era kommunalpolitiker ska kämpa för att se till att ge unga goda villkor på deras fritid. Det ska inte ske från Regeringskansliet.

Vi ska göra vad vi kan för att ge de kommuner som behöver det stöd. Vi ska göra vad vi kan. Men det betyder inte att vi kan satsa hur många miljoner som helst. Vi har bara en statsbudget, och det finns massor som ska få plats i denna statsbudget. I det här fallet ansåg jag att det fanns verksamheter som behövde pengarna bättre. Kommunerna får faktiskt ta hand om sina unga och deras fritid.

Anf. 88 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Man vill inte satsa pengar på vad som helst, sade ansvarigt statsråd. Nej, det kan man ju säga att man inte vill. Jag tycker att unga människor är jätteviktiga. Det är viktigt att vi satsar på våra barn och unga. Det är inte att satsa på vad som helst.

Den högerledda regeringen slår sig för bröstet och säger att man har satsat flera miljoner. Men man har faktiskt fortsatt med de satsningar som den socialdemokratiska regeringen initierade under förra mandatperioden. Det är skönt att höra att de inte avslutas mitt i arbetet. Frågan är vad som händer 2008 när de satsningar vi aviserade kanske inte blir kvar. Statsrådet säger så tydligt i dag att man prioriterar bort ungdomarna. Det är vad som gjordes när man sade att man prioriterar bort ungdomarna för att i stället lägga pengarna inom ett annat politikområde – som naturligtvis också är jätteviktigt.

Statsrådet lyfter sedan fram att man satsar på arbete, utbildning och bostadssituationen. Jag har hört många unga människor protestera angående bostadssituationen. Det finns företag som inte vill bygga längre. I min egen kommun Göteborg kommer flera bostadsområden inte att byggas eftersom den nya regeringen har ändrat förutsättningarna för att bygga lägenheter. Jag vet inte om ungdomarna känner sig särskilt privilegierade i den politiken.

Jag hoppas att den nya högerledda regeringen verkligen gör något och inte bara pratar. Den första tiden i regeringsställning har man verkligen plockat bort de satsningar som hade kunnat göras för unga människor. Bidraget till möteslokaler har plockats bort. Det är den fråga som ungdomar själva lyfter upp som den viktigaste. Satsningen på Ungkulturåret har också plockats bort, som också skulle rikta sig till unga människor. Det är bara att beklaga.

Anf. 89 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Det är inte min avsikt att dra ut på diskussionen. Jag har fått ett svar av statsrådet. Jag förstår tydligt att just socialdemokratiska kommuner – om jag citerar statsrådet rätt – har ansvar för sina ungdomar. Hur det var med de andra kommunerna fick jag inte riktigt klart för mig. Statsrådet sade också att regeringen och statsrådet gör vad man kan för ungdomar, men man har valt att dra in pengarna och satsa dem på andra grupper. Det är en något märklig inställning som jag finner anledning att återkomma till.

Jag har stor förståelse och stor respekt för att man ska prioritera på olika sätt, men låt oss inte ställa grupp mot grupp. Gunilla Carlsson har mycket tydligt i sina inlägg understrukit att vad vi från socialdemokratiskt håll vill ha en diskussion om är hur de unga människorna i vårt samhälle har det. Vi har inte haft som utgångspunkt att tala om en viss grupp unga som har en viss bakgrund, en viss etnicitet eller annat. Vi har talat om unga i vårt samhälle.

Ungdomsstyrelsen och andra har på olika sätt pekat på att det i dag inte finns samma möjligheter för unga människor rörande utbudet på fritiden. Det är grunden för Gunilla Carlssons interpellation. Jag hoppas att det finns möjlighet för oss att återkomma till diskussionen. Om vi vill göra något bra för de unga måste vi göra det gemensamt, oavsett om det är regeringspartierna eller oppositionspartierna som styr i en kommun. Det har inte med saken att göra. Vi måste se till att unga människor i vårt land vågar satsa på sin framtid. Det är det den här diskussionen handlar om.

Anf. 90 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag tänkte inte ta del i debatten, men jag blev förvånad när statsrådet betonade att det inte är relevant att använda dessa 80 miljoner för ungdomar. Hon säger att det finns så mycket pengar, och Socialdemokraterna har satsat så mycket.

Vilka är Sveriges framtid, statsrådet? Vad kostar den? Ungdomarna är Sveriges framtid. Då säger man att det finns för mycket pengar.

Statsrådet har säkert varit i Rinkeby, Tensta, Malmö och Göteborg. Du har träffat ungdomar i skolan före valet och pratat med dem. Du har varit i Rinkeby och andra områden. Du har sett att utöver invandrarungdomarna finns handikappade ungdomar som undrar var de ska vara. Var kan de träffas och diskutera hur demokratin ska utvecklas? De vill ha någonstans att träffas.

Jag föreslår att ungdomsministern ska besöka Rinkeby. Där finns ett idrottslag som heter Akropol med 600 ungdomar. De har ingenstans att vara.

I Malmö finns ungdomar som inte har någonstans att ta vägen.

Hur ska framtiden för dessa ungdomar bli? Kommer de att ha någonstans att vara, utvecklas och diskutera demokrati? Då riskerar de att hamna snett i en nära framtid. Vad blir det då med Sveriges framtid?

Jag tror att du kan få tillbaka flera gånger om de 80–100 miljoner som du tänker satsa om du satsar dem på ungdomarna. Det räcker inte. Det är till och med farligt. Jag trodde att ministern skulle vara mer generös och ge flera chanser och möjligheter till ungdomarna.

Jag vill ställa ett par konkreta frågor till ministern. Vad har du tänkt dig? Hur ska du använda de pengar som du anser att det finns så mycket av? Handikappade ungdomar behöver lokaler. Det gäller också invandrarungdomar och alla ungdomar i skolan. Hur ska de få möjlighet att kunna samlas någonstans? Kommer du att ge fler möjligheter att utvecklas och träffa andra ungdomar? Det räcker inte med att säga att det finns pengar och att det ska läggas fram en utredning. Du måste satsa och se till att ungdomar får möjligheter att genomföra vissa aktiviteter som ger dem chansen att få en bättre framtid och bli en del av samhället. Blir det bra för dem blir det också en fantastiskt fin framtid för Sverige.

Anf. 91 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Ja, ungdomen är Sveriges framtid. Det håller jag med om. Därför gäller det att satsa på rätt saker, prioritera på rätt sätt. Vi kan ha olika prioriteringar – det är inga problem – med de pengar som jag har tagit från den generella ungdomsverksamheten. Som ni själva också en efter en har påpekat finns det väldigt många olika behov. Ungdomar i Rinkeby, Tensta och Rosengård efterfrågar basketplan, fotbollsplan och boxningshallar. Hur vet vi att de hade fått tillgång till dessa 80 miljoner om jag låtit dem ligga kvar utan att först tänka igenom hur vi ska få veta det? Ni talar om funktionshinder. Hur vet vi att de skulle få tillgång till pengarna?

Det är just därför jag säger detta: Låt mig gå igenom den rapport som Socialstyrelsen har producerat. Låt oss få bättre kunskap om exakt hur vi ska använda pengarna för att nå rätt ungdomar, och inte bara generellt alla ungdomar. Som jag sade tidigare är det olika villkor i olika kommuner för dessa unga. Jag vägrar att bara betala ut pengar generellt och säga att de ska gå till unga. De måste gå till rätt saker.

Dessa pengar har jag använt på integrationsområdet, men de går också till ungdomars verksamheter. Det är bland annat Fryshusets verksamhet när det gäller Sharaf hjältar. Det är återrehabilitering av före detta rasister – många av dem är unga. Det handlar bland annat om hedersproblematiken, som Sharaf hjältar jobbar med på Fryshuset. Det är unga människor som drabbas. De är också vår framtid. Det handlar om antidiskrimineringsbyråer, som också får en del av de här pengarna.

Ja, det handlar om dessa unga människors framtid, för de riskerar faktiskt att bli diskriminerade på den arbetsmarknad som de ska träda in på så småningom. Det här vänder sig till unga människor. Det är bara det att

vi prioriterar olika. Jag vänder mig till dessa unga människor just nu, därför att det problemet kunde jag identifiera och förstå.

Nu måste jag sätta mig in i ytterligare ett problem: Vad innebär det att vi har olika villkor? Vad gör vi för de funktionshindrade? Jag måste först ha den kunskapen innan jag kan strö ut de 80 miljoner kronorna. Men ungdomar ska vi satsa på.

Anf. 92 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Det gläder mig att statsrådet i alla fall har tänkt sig att ta hand om ungdomar, på sitt sätt. Det är positivt att hon vill försöka ta hand om ungdomar.

Men jag skulle vilja påpeka en sak. Visst ska man satsa på dem för framtiden under dessa fyra år. Men innan utredningen är klar tycker jag personligen att statsrådet skulle se till att dessa pengar, och andra pengar, ges på rätt sätt, inte bara till ungdomarna i Fryshuset eller i Rinkeby utan till alla ungdomar. Se till att de får möjligheter att ha någonstans att gå. Det finns mycket stora behov av lokaler, som statsrådet också vet, inte bara i Stockholm utan i hela Sverige. Vi måste se till att de får möjlighet att använda lokaler. Vi måste se till att de får arbete. Det gäller dem som är 18 och 19 år. När de går i skolan är det ett annat problem att ge pengar.

Min fråga är om du ska ge dem möjligheter att sinsemellan utveckla den demokratiska processen, att träffas och lära känna varandra, att utveckla demokratin och lära av varandra. Det är det som är viktigt, att du satsar på dem under tiden.

Jag blir förvånad när du säger att det inte är relevant att använda dessa pengar på det området. Jag tycker att det är väldigt positivt att använda dessa pengar, och kanske lite mer till och med. Jag hoppas att statsrådet satsar på det här i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2006/07:132 om Europeiska året 2007 för lika möjligheter för alla

Anf. 93 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Barbro Westerholm har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att Sverige ska få en lag mot diskriminering på grund av ålder och att en sådan lagstiftning utöver arbetslivet även kommer att omfatta varor och tjänster. Barbro Westerholm har också frågat mig vilka aktiviteter mot diskriminering på grund av ålder jag planerar att vidta under 2007, trots att den av EU beslutade lagstiftningen mot diskriminering inte kommer till stånd i Sverige före utgången av 2006.

Jag vill inledningsvis understryka att all diskriminering är lika oacceptabel, oavsett om den beror på kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. För att kunna bibehålla en god samhällsekonomisk utveckling är det också nödvändigt att ta till vara såväl yngre som äldre arbetskraft i större ut-

sträckning än vad som sker i dag. Lagstiftning som förbjuder diskriminering på grund av ålder är en av flera viktiga åtgärder som kan bidra till att så sker.

Den tidigare regeringen beslutade i januari 2002 om kommittédirektiv till en parlamentarisk kommitté, Diskrimineringskommittén. Kommittén lämnade, efter flera tilläggsdirektiv, sitt slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22) först i februari 2006. Det tog således hela fyra år innan kommittén kunde lämna sitt slutbetänkande. Betänkandet remissbehandlades fram till den 29 september 2006.

Diskrimineringskommitténs förslag bereds nu inom Regeringskansliet för att en proposition ska kunna beslutas under 2007. I det arbetet kommer genomförandet av bestämmelserna om förbud mot åldersdiskriminering i EU:s så kallade arbetslivsdirektiv (2000/78/EG) att vara en viktig del.

Vad gäller frågan om ett skydd mot diskriminering på grund av ålder ska omfatta även varor och tjänster uttalar Diskrimineringskommittén att det verkar finnas ett visst behov av förbud mot åldersdiskriminering på detta område. Enligt kommittén bör ett förbud i sådant fall förenas med ett omfattande undantag för att inte sådan särbehandling på grund av ålder som kan anses befogad ska förbjudas. Bland annat anser kommittén att det behöver göras en mer utförlig kartläggning av de åldersrelaterade villkor som tillämpas, och syftet med dessa, än vad kommittén med hänsyn till sin utredningstid kunnat göra. Kommittén menar mot denna bakgrund att ytterligare överväganden bör göras av denna fråga.

Det saknas alltså beredningsunderlag för att nu besluta om förbud mot åldersdiskriminering i fråga om varor och tjänster. Det krävs visserligen inte EG-rättsligt att Sverige inför förbud mot åldersdiskriminering på dessa områden. Men frågan om detta ska utredas vidare kommer ändå att övervägas ytterligare. Hur som helst kan arbetet med beredningen av Diskrimineringskommitténs betänkande inte anstå till dess att en eventuell sådan utredning har avslutats.

På Barbro Westerholms sista fråga får jag hänvisa till de svenska aktiviteterna till följd av EU:s initiativ Europeiska året för lika möjligheter för alla. Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige, som ansvarar för förberedelserna och genomförandet av kampanjen i Sverige, har ännu inte slutligt fastställt vilka aktiviteter man tänker genomföra med anknytning till diskriminering på grund av ålder. Jag avser att noga följa det fortsatta arbetet på området.

Anf. 94 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Jag är väldigt glad över att statsrådet är tydlig om att vi kommer att få en proposition och en lag mot diskriminering på grund av ålder. Utredningen hade med "ett visst behov", som ingav oro. Nu lägger man alltså fram en proposition innan hela utredningsuppdraget är färdigt, och jag tycker att det behövs.

Bakgrunden är att år 2000 kom EU-direktivet, men först år 2002 kom utredningen i gång. Det hade då varit naturligt att införa en särskild ombudsman när det gäller ålder, för vi har ingen lagstiftning där. Könsidentitet och ålder ligger utanför det vi redan har. Men den dåvarande regeringen valde att ta ett väldigt brett grepp över det hela och se över ombudsmannafunktionen och så vidare, och det ledde till fördröjningen. Jag

som har varit aktiv en hel del i EU-sammanhang har känt att jag har fått skämmas för det, därför att man har haft så stora förväntningar på Sverige att snabbt få en lagstiftning här.

Diskriminering i arbetslivet är väldigt väsentligt. Enligt en undersökning i Finland, som inte skiljer sig så mycket från vårt land, är diskriminering på grund av ålder fyra gånger vanligare än diskriminering på grund av kön. I Sverige har vi tyvärr inga studier när det gäller diskriminering på grund av ålder i arbetslivet – inga studier som är värda namnet.

När det gäller varor och tjänster har vi samtidigt tydliga signaler om att vi måste se om lagstiftningen ska bli vidare än inom arbetslivet. Inom hälso- och sjukvården är det så att kvinnor som är 70 år eller äldre i det här landet inte får tillgång till mammografi trots att Socialstyrelsen rekommenderar det. De berörda landstingen säger: Det är så jobbigt att mammografera så gamla damer.

Jag tillhör den gruppen, och jag känner mig djupt kränkt över en sådan attityd. Min hälsa är alltså mindre värd än yngre kvinnors.

Vi kan titta på offentlig statistik. Den slutar ibland vid 65 år, ibland vid 70 år, ibland vid 75 år, och ibland tar man med 80 år. Men vi har en växande andel av befolkningen som är över 80–85 år. Varför är man inte intresserad av att studera dem?

När man vill sälja sitt småhus eller sin villa och försöka köpa en bostadsrätt får man höra av bostadsrättsföreningen att man är för gammal för att komma in i föreningen. Jaha, då blir man kvar i sin villa eller sitt småhus trots att man skulle vilja använda sina resurser på annat sätt.

Det är bra att den här lagstiftningen kommer, men jag vill ändå fråga statsrådet om hon kan tänka sig att göra en utredning när det gäller just varor och tjänster. Irland har en sådan lagstiftning, och man kan också ta vara på andra länders erfarenheter.

Anf. 95 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Vi har ganska nyligen fått in remissvaren på det betänkande som handlar om sammanslagningen av diskrimineringslagarna, och det är i den propositionen som också den här frågan skulle bli aktuell. Där har vi det självklart, som sagt, färdigt när det gäller diskrimineringen på arbetsmarknaden, diskriminering på grund av ålder på arbetsmarknaden. Däremot kan jag inte i dag säga om vi kommer att tillsätta en utredning i fråga om diskriminering när det gäller varor och tjänster. Vi håller nämligen på och diskuterar frågan och bereder den för att se vilka för- och nackdelar det finns och vad det i så fall skulle kunna vara.

Det föreligger ju ett förslag från en organisation som heter Age, till exempel. Det är förslag på hur man skulle kunna införa denna lagstiftning. Men med de svenska förhållandena skulle det bli väldigt svårt, och många undantag skulle behöva göras, så vi behöver titta på frågan från vårt eget perspektiv.

Det mesta som du beskrev när det gällde diskrimineringen handlade om vård, omsorg, de offentliga tjänsterna. Där finns det ju redan ett skydd i lagen. Man ska inte bli diskriminerad inom vården eller omsorgen av någon anledning. Just när det gäller varor och tjänster kan jag tänka mig att det snarare handlar om det som händer på den öppna privata marknaden. Och då finns det anledning att studera det här lite när-

mare. Vad kan det då handla om? Det finns ju, som sagt, en viss särbehandling som ändå är motiverad från marknadsperspektivet, som vi inte kan gå in och lagstifta om. Det gäller försäkringar eller banklån, på grund av säkerhet och så vidare.

Jag kan inte i dag lova att denna utredning kommer att tillsättas. Vad jag lovar är att det pågår samtal i Regeringskansliet på Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Det handlar om hur vi går vidare med detta arbete, hur vi ska se på diskriminering när det också gäller varor och tjänster. Vi ska försöka lära oss av det som redan finns först.

Anf. 96 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag tror att man inte får lägga den här frågan om varor och tjänster åt sidan. Om man har pension kan man bli nekad att köpa på avbetalning och så vidare. Det är ju kränkande för människor att få veta att de är för gamla och har fel inkomst för att få tillgång till vissa nyttigheter.

Men jag vill då gå vidare till det här europeiska året. Det står i svaret här att Delegationen för mänskliga rättigheter har ansvar för aktiviteter. Jag gick in på deras hemsida, och det jag fick ut av det var vad det här året heter på engelska, tyska och franska. Det ser liksom lite magert ut. Och så var det sex konferenser som man skulle ha. Men om man jämför det med intentionerna och det som EU-kommissionen har tagit fram som skulle göras under det här året ser man att det är en väldig diskrepans. 2005 insåg ju kommissionen att man måste följa upp hur det går med den här lagstiftningen, som då borde vara införd i de olika länderna. Och parlamentet ställde sig 2006 bakom att det skulle vara ett år för de här lika rättigheterna och en uppföljning. Under det här året ska man då fokusera på fyra frågor. Det är rättigheter på grund av ålder – för det gäller unga också. Det är representation i beslutande församlingar. Det är erkännande, och det är respekt. Och det sista tycker jag känns oerhört viktigt. Linda Skugge är kanske inte representativ för den svenska befolkningen, men hon skriver så här i sin bok om gamla människor, pensionärer:

”Vi kan skuffa in dem på nåt sketet hem fullt med analbakterier där de kan sitta och ruttna.” Och så fortsätter det. Det är så fult språk att jag inte tänker läsa upp det i den här kammaren, men det gör ont att det här förekommer.

Näväl, EU har då satsat 15 miljoner euro på aktiviteter under det här året. Ländernas organisationer och alla möjliga kan söka medel och få 50 % av kostnaderna ersatta. De lägger också fram en meny, kan man säga, med vad man kan göra. Det är sådant som uppsatstävlingar för ungdomar. Det är priser till näringslivet, om de har lyckats bra med sina satsningar när det gäller åldersdiskrimineringen. Det är utbildning av fackliga organisationer och näringslivschefer. Det är tv-program. Man satsar på mångfaldsambassadörer, och jag har faktiskt ställt upp på att vara en sådan mångfaldsambassadör.

Det här kan bli väldigt spännande, och upptakten sker då den 30–31 januari i Berlin under det tyska ordförandeskapet. Min fråga är nu: Kommer den svenska regeringen att vara representerad på den upptaktskonferensen?

(BARBRO WESTERHOLM (fp): Jo, här har jag papperet. Det är en *invitation* till det första jämlikhetsmötet. Man öppnar då det europeiska året för likabehandling. Och det är då ministrar som inviterar ...)

Ja, vi kommer att vara representerade. Christer Hallerby åker på det mötet. Och, ja, det kommer att bli aktiviteter kring just äldres situation och också diskriminering på grund av ålder.

Jag är övertygad om att Delegationen för mänskliga rättigheter kommer att uppfylla det som de säger att de ska göra. Det är bara det att de i dag inte har ett fast program, men vi kan ju följa upp deras arbete. Jag tycker att det är relevant att du skickar in dina förslag till dem. Ta kontakt med dem redan i dag! Eftersom de i alla fall inte är färdiga har du faktiskt chansen att påverka vilken riktning de här olika aktiviteterna ska ha.

Men jag tror också att det i denna debatt är viktigt, Barbro, att komma ihåg att vi inte kan komma åt all typ av särbehandling. Du pratade just om banken och om möjligheten att köpa på avbetalning. Ja, de som har högre löner får alltid högre lån än dem som har lägre löner. Det är också en typ av särbehandling, men det är lite så en marknad fungerar. Den som lånar ut pengar måste ju vara säker på att den får tillbaka sina pengar, så all typ av särbehandling kommer vi inte att komma ifrån. All typ av särbehandling drabbar tyvärr inte bara äldre, utan människor som befinner sig i olika situationer i livet kan drabbas på olika sätt beroende på hur marknaden fungerar.

Men självklart är det viktigt att vi hela tiden följer upp hur det funkar i samhället, och självklart är det oacceptabelt att man ska bli diskriminerad på grund av ålder, precis som det också är oacceptabelt att man ska bli diskriminerad av annan orsak.

Jag kan väl bara säga att jag beklagar Linda Skugges språkbruk. Det var tråkigt.

Anf. 98 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag tycker ändå att detta känns väldigt viktigt. Det här är ju en sekvens. Man antar ett antidiskrimineringsdirektiv. Man får med viss möda länderna att införa det i sin lagstiftning. Sedan måste det ju användas, och då är en regering normbildande. Då tycker jag att man ska ta vara på den här dagen. Även om nu statsrådet inte åker själv kan man tydligt visa att vi har en lagstiftning som vi ännu inte har infört men att vi tänker leva efter den och poängtera detta med rättigheter, representation, erkännande och respekt för alla de grupper som då omfattas av det här direktivet. Nu har jag tagit upp ålder. Jag vill gärna se en DN-artikel i den andan och lite sådant.

Jag vill skryta med Sverige. Trots att vi inte har infört lagstiftningen vill jag med stolthet kunna gå ut och säga att vi här har tagit ett vidare grepp. Vi har inte lagen på plats, men vi tillämpar den andligen och själsligen.

Anf. 99 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag kan bara tacka för det. Jag håller med om att mycket handlar om attityden till det som pågår. Det handlar om opinionsbildning och hur man förhåller sig till det i sitt sätt att kommunicera med varandra, och det kan vi väl göra. Vi skulle till och med kunna skriva en artikel ihop, Barbro Westerholm och jag. Jag tror att vi tycker ganska lika.

Jag kan beklaga att direktivet inte införlivades redan av den socialdemokratiska regeringen. Vad jag har förstått har det legat i lådan i sex år. Men det känns som att det skulle bli ett dubbelarbete att införliva det nu samtidigt som vi ska föra samman diskrimineringslagar. Därför får det ingå i arbetet. Det kommer kanske att dröja ytterligare två år innan det blir verklighet.

Men vi ska självklart kunna leva upp till de förutsättningarna även innan lagen är på plats. Det hoppas jag verkligen.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellationerna 2006/07:133 om Medelhavsmuseet och 134 om Kungl. myntkabinettet

Anf. 100 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anneli Särnblad har frågat mig vilka effekter jag bedömer att den återinförda inträdesavgiften på Medelhavsmuseet kommer att få för antalet besökare där och om jag är beredd att ompröva beslutet att återinföra inträdesavgifterna om det visar sig att exempelvis besöksantalet går ned kraftigt. Hon har också frågat mig vilka konsekvenser för besöksantalet på Kungl. myntkabinettet som jag räknar med att den av regeringen beslutade återinförda entréavgiften kommer att få. Jag besvarar här båda frågorna samtidigt.

Till att börja med vill jag klargöra en missuppfattning. Det finns inget beslut om att återinföra entréavgifter på statliga museer. Det som finns är ett beslut om att ta bort tvånget för museerna att de *måste* ha fri entré för alla. Mitt svar till Anneli Särnblad är därför: Nej, jag är inte beredd att ompröva beslutet att åter tillåta museerna att om de så önskar ta entréavgift för vuxna besökare. Det är en fråga för museerna själva att ta ställning till.

Det är annars riktigt som Anneli Särnblad säger – Medelhavsmuseet och Kungl. myntkabinettet är levande och aktiva museer. Det kommer de att fortsätta vara. Det mest intressanta för alla museibesökare är nämligen just att de kan besöka ett aktivt och levande museum med verksamhet som tilltalar dem. Det finns som vi sett tidigare, vilket också Statens kulturråds utvärdering av fri entré-reformen visar, en klar betalningsvilja hos den som erbjuds något intresseväckande och bra. Att de som besöker museerna möter en verksamhet med hög kvalitet är för mig viktigare än att räkna besökare. Jag tänker därför fortsätta verka för att museisektorn ska ha förutsättningar till verksamhet av fortsatt hög kvalitet som lockar och intresserar många besökare.

Med fri entré till alla utställningar på alla statliga museer för alla barn och ungdomar har vi dessutom ett generöst system där barn och unga kan ta del av den kunskap och de kulturskatter som finns på museerna så ofta de vill. En stor andel av det ökade besöksantalet till museerna under 2005 har också konstaterats vara barn och unga.

Anf. 101 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Kulturpolitik är en klassfråga. Det visar sig även i den här frågan. Jag vill tacka kulturministern för svaret. Det var inte ett överraskande svar eftersom vi också hade debatter innan jul i den här frågan. Dock är jag lite förvånad över svaret.

Ministern säger att det är en missuppfattningen att det fattats beslut om att ta bort den fria entrén och att det inte skulle ha blivit någon skillnad. Men ministern har ju tagit bort pengarna och i och med det ställt museerna inför svåra utmaningar.

Herr talman! När jag besökte Medelhavsmuseet och Kungl. myntkabinettet fick jag höra deras berättelser om hur framgångsrik reformen med fri entré har varit. Jag måste säga att det smärtar att den moderatledda regeringen inte ser hur mycket reformen har betytt.

Många förundras över att regeringen och ministern inte tar till sig det positiva som blev att fler hade råd att ta del av våra statliga museer. När vi ser till andra länder, exempelvis Danmark, har även de sett otroligt positiva siffror sedan det blev fritt på de statliga museerna.

Hos oss var ökningen 159 %, kulturministern. Den reformen dras tillbaka. Det är mycket kortsynt tänkt.

Det är glädjande att barn och unga får fri entré. Men studenterna och de vuxna kommer att få betala. I och med den politik som ni för i övrigt kommer många att ha mindre pengar i plånboken till att kunna ta del av kulturens värld när den avgiftsbeläggs mer.

I går talade jag med museidirektören på Kungl. myntkabinettet som var mycket oroad över antalet besökare. En dag kom det tolv personer. Innan ni från den moderatledda regeringen fattade det här beslutet var siffrorna flera hundra om dagen. Då måste väl ministern i varje fall känna en liten oro i sitt kulturhjärta för framtiden?

I DN den 14 januari kunde vi läsa om andra museer som också hade samma dystra besked. Det var lägre siffror och ett mindre antal besökare. Museerna ska vara levande. Många ska kunna ta del av våra kulturskatter.

Ministern säger i sitt svar att hög kvalitet är viktigt men att antalet inte är det viktigaste. Men är det inte viktigt att så många som möjligt får ta del av den höga kvaliteten? Gör inte hög kvalitet det ännu viktigare att nå ut så att många kan besöka museerna?

Vi socialdemokrater oroar oss för framtiden när det gäller museivärlden. Vi vill att kulturpolitik ska vara för alla och att alla ska kunna ta del av kulturen.

Jag tror att kulturministern måste ta sig en liten funderare. Det finns många som oroar sig över den utveckling man nu kan se när den fria entrén drogs tillbaka.

Vi kommer i varje fall inte att ge oss i den här frågan utan kommer att driva på och hoppas att ni slutligen ska ändra er.

Anf. 102 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Den här frågan är inte ny. Vi har debatterat den under den föregående mandatperioden med flera av vännerna som jag ser vid bänken här. Vi har debatterat den i valrörelsen. Vi har debatterat den i budgetdebatten. Jag har själv haft flera interpellationsdebatter som har gällt den så kallade fria entrén. Frågan är inte ny, och argumenten är inte heller nya.

Nej, jag är inte särskilt bekymrad. Det är klart att jag brinner för kulturen. Det gör vi alla som sitter här. Det är därför vi har valt att engagera oss i kulturfrågorna. Men när det handlar just om den fria entrén är jag inte bekymrad, i varje fall inte av samma skäl som Anneli Särnblad är.

Jag ser att det finns stora behov på museerna. Jag ser också, kanske med viss oro, en utveckling där det också finns stora önskemål om flera och nya museer, som ju inte heller kommer att bli gratis. Vi har ett omfattande kulturarv att värna.

Det är helt enkelt så att vi har prioriterat att sänka skatterna. Anneli Särnblad antydde att det inte kommer att märkas. Men det kommer att märkas. Nästa vecka betalas lönerna ut för dem som får lön den 25:e. Det kommer synas mycket väl i lönekuvertet att vi har fått en ny regering och en ny politik.

Här finns helt klart en ideologisk skillnad. Vi prioriterar att låta människor få behålla mer pengar i plånboken. Socialdemokraterna väljer i stället att dra in mer i skatt. De skulle gärna vilja höja den ytterligare, trots att vi redan under den förra perioden när Socialdemokraterna satt vid makten hade om inte den högsta så bland de högsta skatterna i världen. Inklusiva punktskatter togs två tredjedelar av det som genomsnittssvensken tjänade in i skatt. Vi gör andra prioriteringar.

Anneli tog också upp Danmark som exempel. Förmodligen har vi kanske läst samma artikel i tidningen där det stod om två statliga museer som har infört fri entré. Jag har för mig att besöksantalet hade ökat med runt 28 %, 29 % i ett fall och lite drygt 50 % i ett annat.

Men ett antal andra, privata, museer, bland andra Louisiana, hade tappat en stor andel av sina besökare – runt en fjärdedel. Ett annat konstmuseum hade tappat hälften. För dem är intäkterna absolut avgörande för att de ska klara hyror och personalkostnader.

Summan av kardemumman är kanske att nettot är detsamma: Det finns ingenting som är gratis. Allting betalas, så även fri entré, genom höjda skatter. Vi har valt en annan modell, och det har vi gjort av skälet att det finns mycket som vi vill satsa på. Totalt sett blev det en större kulturbudget än det blev föregående budgetår. Vi har stora ambitioner för vad vi vill göra på kulturområdet under den här mandatperioden. I den delen är jag inte orolig.

Anf. 103 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! När kulturministern nu anför regeringens politik börjar jag tänka på de arbetslösa och pensionärerna och på dem som verkligen kommer att få en utsatt position när det gäller a-kassepolitiken. Det handlar framför allt om kulturarbetarna och deras nya situation, som vi har fört en debatt om i den här kammaren.

Familjepolitiken kan oroa oss från Socialdemokraternas sida enormt starkt. Ministern säger att familjerna nu kommer att få mer pengar i plån-

boken. Men det är bara det, ministern, att det så småningom kommer att bli höjda avgifter i kommuner och landsting också. Saker kommer att kosta en hel del.

Men nu återgår jag till museerna. Kulturministern skriver att det är glädjande att så många barn och unga har besökt museerna. Men de här barnen och unga har ju också föräldrar. I den värld som jag lever i och när det gäller de människor som jag möter hemma i Dalarna och i Sverige i stort så är många oroade, Lena. Många där ute känner en förtvivlan. De kommer inte att ha råd att gå in på museerna. Jag har mött så många som har varit så glada över att det har varit fri entré på museerna. Då har man kunnat gå in lite då och då. Man kan gå in en dag och vara några timmar på ett ställe och inte se hela museet. Man kan gå dit nästa dag igen, ta barnen med och ta del av det kulturarv som vi har på våra museer. Jag vet inte vilken värld ministern lever i, men i min värld ser i alla fall jag människor som inte har så himla mycket pengar när det gäller att kunna ta del av den kulturskatt som vi har.

Jag har fullt förtroende för dem som jobbar på museerna. De har en kunskap om verksamheten. Jag har mött personalen på Medelhavsmuseet och Myntkabinettet och hörde om den glädjande utveckling som de hade sett och byggt upp. Därför var det med sorg i hjärtat som jag såg hur den här reformen, som så många tycker har varit så positiv och så bra, drogs tillbaka. Jag kan inte förstå detta när det handlar om en reform som har varit så positiv – en ökning av antalet besökare med 159 %. Helt plötsligt drar man nu tillbaka den och ser till att göra museerna avgiftsbelagda igen. I stället borde man utveckla den ännu mer.

Medelhavsmuseet har många olika seminarier på kvällarna som kostar. Men de har också dragit fler människor i och med att det har varit fri entré. Jag träffade studenter den dagen jag var i museet. De sade: Vi kommer inte att ha råd att gå på alla museer som vi vill. De var oroade över sin framtid.

Framför allt var det här en bra reform för barn och unga om de ska ha några som följer med dem. Jag tror att du måste ta dig en funderare, kulturministern. Om museerna nu skulle gå mot den utveckling som vi befarar så hoppas jag ändå, trots kulturministerns svar, att du tar dig en funderare och ser på siffrorna om de skulle gå ned drastiskt. Det är ju en tragedi om det som vi befarar verkligen skulle ske. Det blev en ökning med 159 % – och så ser man till att dra bort den reform som var så otroligt positiv.

Jag vet att många sitter och lyssnar på debatten om museifrågan nu. Ministern har varit tydlig. Hon kommer inte att ändra sig. Hon kommer inte att göra någonting om det skulle bli drastiska förändringar. Men ministern måste väl ändå se kulturpolitiken också som en näringspolitisk fråga. Det vore väl rätt intressant att se vad reformen har gett i ett näringspolitiskt syfte när vi har fått våra besökare till Sverige? Det kanske man också skulle ta och titta lite grann på.

Anf. 104 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag tar den sista frågan först. Apropå den sammanslagning som skedde av kulturdepartement och utbildningsdepartement under den förra perioden brukar jag ibland säga att vi säkert skulle ha större nytta av att slå samman Kulturdepartementet med just Näringsdeparte-

mentet. I den delen är vi eniga. Här finns mycket där vi kan hjälpa och lära av varandra.

Låt oss ta det här med turismsatsningen. Jag kan konstatera att ett museum som har slagit i taket och som har haft fler besökare än någonsin är Vasamuseet i Stockholm. Det är ingen fri entré där. Jag tror att man tar 80 kr i entré. Museet har fått fler besökare än det har haft någonsin tidigare. Många är turister – både svenska och från andra håll.

Anneli talade också om kommuner och landsting med höjda avgifter och annat. Men många kommuner har ju blivit borgerliga i och med det senaste valet. Många av dem sänker skatten. Det kommer också att märkas i lönekuvertet för väldigt många svenskar.

Jag vill gärna gå in på svaren också. Det gäller den oro som Anneli mötte hos väljarna i Dalarna. Men i Dalarna finns inga statliga museer med fri entré. Det är 19 statliga museer som har haft det under två år och inte under 20 år. Man kan ju förledas att tro att det här är någonting som har funnits så länge. 16 av museerna finns i Stockholm. Jag hoppas innerligt att de människor som Anneli talar om, som kommer från olika delar av Dalarna, besöker Stockholm och även gärna går på museer. Barnen kommer att kunna gå gratis. Men de här museerna finns inte i Dalarna. Jag tror inte att den oro som Anneli Särnblad ger uttryck för kan vara så förfärligt stark.

Det är väl alltid så att människor kan tycka att det är roligt om någonting är gratis, eller kan verka gratis fast det inte är det. Många kanske skulle vilja ha subventionerade restaurangbesök. Vi mår ju bra av att gå ut på krogen, träffa andra människor, äta och få koppla av. Ska vi ha gratis besök på simhallarna? Alltihop det här ska ju betalas. Man kan hitta en massa goda skäl till att saker och ting borde vara gratis. Det finns säkert de som tycker att det borde vara gratis att gå på teater också, om man nu inte har tillgång till Parkteatern på somrarna som i någon mening är gratis, det vill säga skattesubventionerad.

Kulturrådet och andra har i sina utvärderingar frågat hur mycket den fria entrén betyder för valet att gå på museum. Det gäller de 159 % som Anneli talar om. Det är 30 % som säger att det har haft stor betydelse. Men för 70 % har det egentligen inte haft någon avgörande betydelse eller ingen betydelse alls. Det tycker jag också att man ska ta med i det här.

Utan att ha siffror på det är jag övertygad om att hela den här diskussionen har givit en skjuts åt museivärlden – och det är i och för sig positivt. Detta har också inneburit att många museer som tar betalt för entrén – inte bara Vasamuseet utan även Tekniska museet – också har fått fler besökare. Andra museer har dessvärre tappat. Det finns också sådana exempel i Stockholmstrakten. Detta är museer som konkurrerar med de statliga museer. Millesgården är ett och Waldemarsudde ett annat. Det går inte att säga att detta generellt sett slår si eller så. Det skulle vara mycket enklare, men så är det inte.

Kostnaderna är egentligen inte vansinnigt höga. Normalpriset för att gå på ett museum motsvarar ungefär en starköl på krogen. Det kan låta som en dålig jämförelse, men så är det faktiskt.

Anf. 105 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Oron i Dalarna gällde kanske mer regeringens politik i stort – sänkt a-kassa och minskade satsningar på välfärdspolitiken. Det var mer det som jag var inne på.

Däremot är det många i Dalarna som åker hit på semester och går på museerna.

(Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m): Det hoppas jag.)

Du berörde Vasamuseet. Det är detta som är poängen. När man har varit ute och lyssnat i museivärlden märker man att detta att det på många ställen har varit fri entré har gjort att människor har haft råd att också gå till de museer som har varit avgiftsbelagda. Man har alltså kunnat ta del av fler.

Du jämför det här med en kostnad på krogen. Det var detta som jag var inne på lite grann; i den värld som jag möter finns människor som får vända och vrida på sina pengar ibland. Då kan en summa som ministern anser vara liten vara en rätt stor summa för en del familjer.

Den här reformen har varit positiv och glädjande. Vi hade hoppats kunna vidareutveckla den lite grann även länsvis om vi hade suttit kvar i majoritet.

Ministern sade att hon inte känner den här oron utan tror att det kommer att lösa sig i alla fall. Vi får väl hoppas det, kulturministern. Men om det inte skulle bli så måste man hitta nya lösningar. Där kommer man in på frågor som ministern kanske får svara oss socialdemokrater på framöver. Hur tänker ministern finansiera detta om det skulle visa sig att det inte kommer så många besökare till museerna? Tänker ministern då försöka få in sponsorpengar? Ska museerna jobba mer med det? Det är en fråga som vi kommer att ställa till ministern framöver. Är det detta som ministern anser ska lösa problemet framöver om det skulle bli ett minskat antal besök och om man inte får in pengar? Det är egentligen inte mycket som museerna kan få in i entréavgifter framdeles om antalet besökare minskar.

Anf. 106 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Låt mig börja med att önska ministern en god fortsättning.

(Kulturminister LENA ADELSON LILJEROT (m): Tack så mycket!)

Jag begärde ordet när ministern raljerade lite grann över kostnaderna för att ta del av kulturen. Jag tror att det är viktigt för oss alla i den här kammaren, inte minst mot bakgrund av de ersättningar vi får per månad, att tänka på att det är många som har väsentligt lägre ersättningar att klara sig på.

Mot bakgrund av det ministern också tog upp när det gäller Vasamuseet skulle jag vilja säga att även om jag inte satt i kulturutskottet då har jag ett svagt minne av att när den här frågan diskuterades var ett av orosämnena, som statsrådet i sin dåvarande roll förde fram som kritik mot reformen, att det skulle drabba museer som tog avgift, exempelvis Vasamuseet, om man genomförde en reform med fri entré. Det har faktiskt visat sig att det blev precis raka motsatsen. Det blev fler besökare också till Vasamuseet.

Statsrådet sade också att flera kommuner sänker skatten. Vi hade en diskussion alldeles nyligen här med statsrådet Sabuni om stödet till de unga och deras möjlighet att ta del av fritidssektorn. Det blir väsentligt för oss att också tänka igenom detta. Statsrådet Sabuni pekade på att kommunerna, som har ansvaret för ungdomarna, också sänker skatten, vilket innebär att det blir mindre över för att också se på den gruppen.

Jag tror att 55 miljoner är ett magiskt tal. Det är precis den summa som man drar in på fri entré-reformen och som man också nu drar in på momsens. Det är nog som statsrådet säger, att ingenting är gratis – inte ens ett momsavdrag. De här museerna har gjort ett väldigt bra jobb för att ta emot besökarna. Nu visar det sig att om man får en skattelättnad med den skattepolitik som den här högerledda regeringen för, som flera institutioner har fått, så får man betala samma summa för det. Och det är en händelse som ser ut som tanke att det också är 55 miljoner.

Avslutningsvis vill jag säga att man naturligtvis kan gratulera oss som står här och säga att den här debatten har gett ett plus för museerna. Men jag tror att det är precis tvärtom. Det är museernas goda arbete som har gett ett plus och som har gjort att de har kunnat ta emot besökarna på ett så bra sätt. För många museer har det varit, och det har vi mött när vi har talat med intendenterna på museerna, en lite chockartad upplevelse med alla dessa besökare som har kommit. Man har insett att man måste fundera över vilken pedagogik man har och hur man tar emot besökare. Man kan möta äldre personer som ser sämre, går sämre och förstår språket sämre. Man har lagt ned ett stort arbete på att göra en pedagogisk insats.

Jag menar att det inte är den här debatten som har förorsakat stödet för museerna, utan det är museernas eget arbete. Jag tror att det är just därför de, när de nu har genomfört detta arbete och kunnat ta emot dessa besökare, känner en sådan sorg när de som tack för det förlorar ekonomiska medel. Statsrådet säger här: Nej, vi avskaffar inte fri entré. Fortsätt med det, men ni får inga pengar. Ni ska klara detta ändå.

Jag tror inte att det är den ryggdunkningen man hade väntat sig utan kanske en annan typ av stöd.

Anf. 107 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska försöka hinna med att svara båda här. Min värld, säger Anneli Särnblad flera gånger. Vi lever inte i så olika världar. När man är politiskt engagerad, har ett starkt, brinnande intresse och träffar många människor lever man inte i olika världar. Man lever i många världar, och man känner också till väldigt många världar. Tro inte att jag – för det var antydningen – inte skulle veta hur det ser ut! Jag vet att väldigt många människor har ont om pengar. Det är också därför som den här regeringen har lagt fram den politik som vi har gjort. Vi får säkert anledning att återkomma till momsfrågan också.

Visst har de gjort ett fantastiskt bra arbete. Visst är det så. För en del museer blev det kanske lite chockartat när det kom människor som de kanske inte hade mött tidigare. Den pedagogiska delen är ett viktigt arbete. Det tog vi också upp under den förra perioden när vi sade att det var viktigt att museerna satsade på detta. Det är också någonting som den kommande museikoordinatorn kommer att ta upp tillsammans med museerna vid den hearing som kommer att äga rum i slutet av februari. Det arbetet har påbörjats.

Den förra regeringen satsade 96 miljoner på fri entré. Det visade sig att så sent som till den förra budgeten ville såväl Nationalmuseum och Världskulturmuseet som Moderna museet ha mer pengar därför att de här pengarna inte räckte. Var hade vi landat med den ambition som Anneli Särnblad sade att Socialdemokraterna möjligen har haft att också utveckla det här till att gälla läns museerna? Då hade vi fått göra rejäla omprioriteringar i kulturbudgeten, och jag är inte säker på att det var det som mest hade gynnat kulturen.

Anf. 108 TALMANNEN:

Formellt sett kan Nikos Papadopoulos begära ordet. Jag vill dock bara markera att vi har kommit till det läge då varken interpellant eller statsråd har rätt till ytterligare repliker. Både gruppledare och talmanspresidium anser att det är ett oskick. Vi kan bli tvungna att ändra riksdagsordningen om vi gör så. Jag vill säga detta för att debatterna inte ska spåra ur.

Anf. 109 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Statsrådet! Jag håller fullständigt med statsrådet. Allt kostar. Det sade Sofokles också 500 år före Jesus. Det finns behov av pengar, och utan pengar blir ingenting av det som behövs gjort. Men jag håller inte med statsrådet om vem som betalar. Ska vi följa det metropolitiska, kapitalistiska Amerika där allt kostar och där all utbildning, alla museer och allt kan betalas av människor som har bra ekonomi? Eller ska vi följa det svenska exemplet – och hela världen vet att det är ett Sverige som har människor i världen – och ge dem möjlighet att utbilda sig och gå på museer utan att betala? Allt som tillhör museet tillhör inte regeringen, det tillhör inte riksdagen, utan det tillhör folket. Möjligheter ska ges till alla, fattiga eller icke fattiga. På den punkten vill jag påpeka att det är mycket olyckligt att man har tagit bort den fria entrén.

Visst kostar det 80 kr att gå till Vasamuseet. Hur ska en arbetare som får 13 000–14 000 per månad kunna betala det? Man sänker skatten, men har ni tänkt på man inte får dra av den fackliga avgiften och att man betalar till a-kassan? Utgifterna blir så stora, och inkomsterna blir så små.

Det som är viktigt är att man ska se till att människor har rättighet att kunna besöka museer och har rättighet att utveckla sig. Det är Sveriges historia det handlar om. Jag har varit på Armémuseum. Där är man mycket orolig att antalet besök kommer att halveras efter den 1 januari.

Jag undrar alltså: Hur tänker ministern ge folk möjlighet att se det här utan att det kostar mycket mer för dem än vad de kan betala? De har också rätt att gå dit. Jag tror att det skulle vara mycket positivt om ministern kan tänka sig att genomföra en reform för att alla människor ska kunna få rätt att gå till de här museerna.

Jag vill, precis som Anneli har påpekat, säga: Skulle vi ha makten skulle man kunna göra också läns museerna gratis för människor. Alla har rätt att gå till museer trots att de inte har pengar – trots att pengarna inte räcker till det därför att de har så många andra avgifter också. Man måste tänka lite längre än bara att allt kostar. Visst kostar det! Men det beror på vilket land vi lever i – om vi lever i ett land där demokrati råder. Människorna kan inte betala alla dessa pengar.

Tänk på en student! Jag har nyss varit och pratat med studenter. De vill gå till exempelvis Vasamuseet kanske 10–20 gånger för att använda kunskaperna inför universitetsstudier. Det är omöjligt för dem att gå dit så mycket eftersom det kostar så mycket som ministern nämnde, nämligen 80 kr. Vad tänker alltså ministern göra som helhet för alla människor som inte har råd att gå dit?

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM22 Strategi för barnets rättigheter *KOM(2006)367* till socialutskottet

2006/07:FPM23 Nytt utvecklingsinstrument i EU:s långtidsbudget *KOM(2006)628* till utrikesutskottet

2006/07:FPM24 En rådgivande kommitté för statistik *KOM(2006)653* till finansutskottet

2006/07:FPM25 Meddelande om Europa i världen *KOM(2006)278* till utrikesutskottet

2006/07:FPM26 Meddelande om skräppost, spionprogram och sabotageprogram *KOM(2006)688* till civilutskottet

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2006/07:35 En ny indelningsgrund för vissa domsagor

23 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 22 december

2006/07:198 Kvaliteten på de statliga museerna

av *Leif Pettersson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth

2006/07:199 Spelandets negativa verkningar

av *Siv Holma* (v)
till finansminister Anders Borg

2006/07:200 Rörligheten för palestinier i de ockuperade områdena

av *Mehmet Kaplan* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt

2006/07:201 Utsläpp av växthusgaser

av *Kent Persson* (v)
till statsminister Fredrik Reinfeldt

2006/07:202 Sveriges arbete för kvinnors situation i väpnade konflikter

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt

2006/07:203 Omhändertagande av kvinnor utsatta för övergrepp i krigsdrabbade länder

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till statsrådet Gunilla Carlsson

2006/07:204 Införskaffande av krigsmateriel från Israel

av *Mehmet Kaplan* (mp)
till försvarsminister Mikael Odenberg

den 27 december

2006/07:205 Skilda valdagar

av *Hans Wallmark* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 29 december

2006/07:206 Palliativ vård

av *Ylva Johansson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:207 Utsläppsrätter till fossilgas och skatt på fjärrvärme

av *Per Bolund* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 8 januari

2006/07:208 Nedlagd utredning om polisutbildning

av *Monica Green* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 9 januari

2006/07:209 Åtgärder för att skollagen även ska gälla fritids

av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

den 10 januari

2006/07:210 Isoleringen av den palestinska myndigheten

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:211 Äldres och funktionshindrades boendekostnader

av *Lars Johansson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:212 Effekterna för kulturarbetarna av den försämrade arbetslöshetsförsäkringen

av *Nikos Papadopoulos* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

den 11 januari

2006/07:213 Situationen i Somalia

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:214 Besöksnäringen

av *Berit Högman* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:215 Tingsrätten i Landskrona

av *Anders Karlsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:216 Rikstrafiken och Gotlandsfärjan

av *Claes-Göran Brandin* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:217 Livsmedelskontrollen på restauranger

av *Osama Ali Maher* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 12 januari

2006/07:218 Åtgärder i syfte att medverka till att utrikesministern lämnar korrekta uppgifter

av *Bosse Ringholm* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:219 Överskudsättning

av *Egon Frid* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:220 Konkurrensneutralitet vid upphandling av Gotlandstrafiken

av *Krister Örnfjäder* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:221 Reglerna för internprissättning vid företags internationella transaktioner

av *Carl B Hamilton* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:222 Regeringens hemlöshetsstrategi

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:223 Studiemedel vid sjuk- eller aktivitetsersättning

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till utbildningsminister *Lars Leijonborg* (fp)

Interpellationerna 198–217 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari.

Interpellationerna 218–223 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 januari.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 december

2006/07:434 Sydlänken

av *Carina Hägg* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson*

den 27 december

2006/07:435 Revidering av upphovsrättslagen

av *Hans Wallmark* (m)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:436 Öresundsverket och klimatet

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:437 Konkurrensneutralitet

av *Krister Örnfrjäder* (s)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

den 29 december

2006/07:438 Europaväg 6

av *Maria Plass* (m)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:439 Europaväg 6

av *Lars-Arne Staxäng* (m)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:440 Utredningar om barnpornografi

av *Monica Green* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:441 Klimatmål och gasledning Gislaved–Jönköping

av *Tina Ehn* (mp)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

den 5 januari

2006/07:442 Missbruk av fyrverkeripjäser

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:443 Friåret och a-kassan

av *Ulf Holm* (mp)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:444 Dispens för betygssättning i årskurs 6

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

den 8 januari

2006/07:445 Konstitutionellt förbud mot diskriminering av HBT-personer

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till integrations- och jämställdhetsminister *Nyamko Sabuni* (fp)

2006/07:446 Tillgång till läkemedel vid medicinska aborter

av *Barbro Westerholm* (fp)
till socialminister *Göran Haggglund* (kd)

2006/07:447 Den svenska välfärdsmodellen och jämlikheten

av *Håkan Juholt* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2006/07:448 Valutasäkringsfond för mikrokrediter

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

den 9 januari

2006/07:449 Trygghetslarm för äldre

av *Barbro Westerholm* (fp)
till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

2006/07:450 Sanering av mark i gamla industriområden

av *Ylva Johansson* (s)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:451 Möjligheter för konstitutionsutskottet att få ta del av material från Vostok Nafta

av *Berit Andnor* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

den 10 januari

2006/07:452 Domstolen i Landskrona

av *Torkild Strandberg* (fp)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:453 Prioriterade frågor för Ams

av *Annika Qarlsson* (c)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:454 Uppföljning av felaktiga beslut inom socialtjänsten
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

Prot. 2006/07:48
16 januari

den 11 januari

2006/07:455 90-vägar i Osby och Östra Göinge

av *Ylva Johansson* (s)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:456 Lärdomar av finanskrisen

av *Carl B Hamilton* (fp)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:457 De fängslade bulgariska sjuksköterskorna i Libyen

av *Carl B Hamilton* (fp)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:458 Riksväg 40

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:459 Professionsuniversitet i Borås

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till utbildningsminister *Lars Leijonborg* (fp)

2006/07:460 Ecodriving

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:461 Textilmuseet i Borås

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:462 Brottsoffrens situation

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:463 Blyammunition

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:464 Sjukhuskyrkan

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:465 Valkretsindelning i Västra Götaland

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:466 Ersättning till telekunder

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:467 Mänskliga rättigheter i Eritrea och fallet Dawit Isaak

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:468 Sveriges relationer med främmande stater

av *Fredrik Olovsson* (s)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (m)

den 12 januari

- 2006/07:469 Häktning av EU-medborgare bosatta utanför Norden**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:470 Säkra vägar**
av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:471 Konkurrenssituationen på avfallsmarknaden**
av *Hans Backman* (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:472 Kommunikationer över Torneälven**
av *Karin Åström* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2006/07:473 Polisstudenters lämplighet**
av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:474 Nationellt centrum i äldretandvård**
av *Barbro Westerholm* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2006/07:475 Funktionshinderades företagande**
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2006/07:476 Alliansens enighet kring väg E 22**
av *Christer Adelsbo* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:477 Behovet av upprustning och nyinvestering av E 22**
av *Christer Adelsbo* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:478 Brådiskande hantering av väg E 22**
av *Christer Adelsbo* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:479 Demokrati- och solidaritetsfond för Vitryssland**
av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 15 januari

- 2006/07:480 Rivning av stenrösen**
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
- 2006/07:481 Framtiden för tingsrätten i Katrineholm**
av *Fredrik Olovsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:482 Rättssäkerheten i Libyen och dödsdomarna mot bulgarisk och palestinsk vårdpersonal**
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:483 Politiskt initiativ mot förfalskade läkemedel**
av *Finn Bengtsson* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:484 Orättvis beskattning av dieslbilar
av *Finn Bengtsson* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2006/07:48
16 januari

den 16 januari

2006/07:485 Konsekvensanalys av försäljning av Vin & Sprit AB
av *Ylva Johansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:486 Svensk fastighetsskatt
av *Hans Wallmark* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:487 Vattenfall
av *Hans Wallmark* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:488 Bostadsanpassningsbidrag
av *Jan Ericson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:489 Den ryska Alfagruppens avsikt att köpa in sig i Telia Sonera
av *Hans Linde* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:490 Flygplatsutredningen
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:491 Utvecklingen i Ryssland
av *Hans Wallmark* (m)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:492 Utvisningsbeslut i säkerhetsärenden
av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:493 Nationell katastroffond
av *Tobias Krantz* (fp)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

Frågorna 2006/07:434–479 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari.

Frågorna 2006/07:480–493 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 januari.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 december

2006/07:387 Friskolor med konfessionell inriktning
av *Eva Johnsson* (kd)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:398 Åtgärder mot historierevisionism och antisemitism
av *Annelie Enochson* (kd)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

den 4 januari

2006/07:411 Internationella idrottsevenemang
av *Hans Backman* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
2006/07:413 Vattenreglering av Mälaren
av *Sten Nordin* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

den 8 januari

2006/07:388 Massgrav i Turkiet
av *Yilmaz Kerimo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:392 Fredskonferens
av *Anita Brodén* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:397 Internationella åtgärder för att fördöma antisemitisk konferens i Iran
av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:404 Jämställda löner
av *Ulf Holm* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
2006/07:419 Social snedrekrytering till universitet och högskolor
av *Berit Högman* (s)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)
2006/07:431 Myndigheters kartläggning av våld i nära relationer
av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 9 januari

2006/07:437 Konkurrensneutralitet
av *Krister Örnjäder* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 10 januari

2006/07:386 Jämställdhet i vården
av *Eva Flyborg* (fp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
2006/07:390 Lokalt kryddad snaps
av *Jan R Andersson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:391 Äldrevården i Finspång – ett föredöme
av *Finn Bengtsson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:393 Utredning om jäv
av *Hans Hoff* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:394 Tillgången till djurapotek
av *Cecilia Widegren* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:395 Djurapoteken
av *Cecilia Widegren* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:405 Etiska riktlinjer för EKN
av *Per Bolund* (mp)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:407 Åtgärder för att underlätta de stammandes situation
av *Hans Backman* (fp)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:409 Indraget medborgarskap
av *Annelie Enochson* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:410 Demokratibistånd till Kongo
av *Annelie Enochson* (kd)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:414 Plusjobbare över 60
av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:416 FN:s terroristlista
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:417 Information om vårdkvalitet på Internet
av *Margareta Cederfelt* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:420 Val i Angola
av *Luciano Astudillo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:424 Mehdi Zana och de mänskliga och demokratiska rättigheterna i Turkiet
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:425 Budgeten för arbetsmarknadspolitiken
av *Maria Öberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:426 Trosbekännares utsatta situation i Ryssland
av *Hans Wallmark* (m)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:433 Instrument mot terrorism
av *Ewa Björling* (m)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 11 januari

2006/07:400 Indrivning av böter för utländska trafikanter

av *Hans Hoff* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:408 Utökat besöksförbud

av *Annelie Enochson* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:412 Likvärdig behandling vid närståendeadoption

av *Louise Malmström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:423 Översyn av lagen om ekonomiska föreningar

av *Stefan Wikén* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:432 Nedlagd utredning om polisutbildning

av *Peter Hultqvist* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:435 Revidering av upphovsrättslagen

av *Hans Wallmark* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:440 Utredningar om barnpornografi

av *Monica Green* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 12 januari

2006/07:438 Europaväg 6

av *Maria Plass* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:439 Europaväg 6

av *Lars-Arne Staxäng* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 16 januari

2006/07:385 Kooperativt företagande

av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:396 Pengar till energistöd

av *Ulf Holm* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:399 Sydlänken

av *Carina Hägg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:401 Nästa svensk i rymden

av *Cecilia Widegren* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:403 Tillgång till riskkapital

av *Ulf Holm* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:406 Ersättningsarbeten på Gotland

av *Gunilla Wahlén* (v)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:418 En arbetsmarknad för kvinnor

av *Margareta Cederfelt* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:421 Den sociala ekonomins företagande

av *Stefan Wikén* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:422 Småföretag

av *Stefan Wikén* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:430 Delprivatisering av Vattenfall

av *Thomas Östros* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:436 Öresundsverket och klimatet

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:441 Klimatmål och gasledning Gislaved–Jönköping

av *Tina Ehn* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Svar inkomna den 22 december–12 januari redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari.

Svar inkomna den 16 januari redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 januari.

26 § Kammaren åtskildes kl. 21.12.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen 15.57,
av förste vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 84 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet.....	1
4 § Meddelande om frågestund	1
5 § Meddelande om allmän debattimme.....	1
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Svar på interpellation 2006/07:75 om strategi för kärnkraftsavvecklingen och energiomställningen	5
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	5
Anf. 2 KENT PERSSON (v).....	6
Anf. 3 PER BOLUND (mp).....	7
Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
Anf. 5 KENT PERSSON (v).....	10
Anf. 6 PER BOLUND (mp).....	11
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	12
Anf. 8 KENT PERSSON (v).....	13
Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	13
8 § Svar på interpellation 2006/07:116 om kapitalförsörjning för små och medelstora företag	14
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	14
Anf. 11 PER ÅSLING (c)	15
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	16
9 § Svar på interpellation 2006/07:130 om uranbrytning i Sverige	17
Anf. 13 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	17
Anf. 14 KARIN ÅSTRÖM (s)	18
Anf. 15 PER BOLUND (mp).....	18
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	20
Anf. 17 KARIN ÅSTRÖM (s)	21
Anf. 18 PER BOLUND (mp).....	22
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 20 KARIN ÅSTRÖM (s)	23
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
10 § Svar på interpellation 2006/07:81 om statens aktieinnehav i Nordea och Telia Sonera	25
Anf. 22 Statsrådet MATS ODELL (kd)	25
Anf. 23 THOMAS ÖSTROS (s)	26
Anf. 24 ULLA ANDERSSON (v)	27
Anf. 25 Statsrådet MATS ODELL (kd)	28
Anf. 26 THOMAS ÖSTROS (s)	29
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (v)	30
Anf. 28 Statsrådet MATS ODELL (kd)	31
Anf. 29 THOMAS ÖSTROS (s)	32
Anf. 30 Statsrådet MATS ODELL (kd)	32

11 § Svar på interpellation 2006/07:83 om utförsäljning av SBAB.....	33
Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s).....	34
Anf. 33 ULLA ANDERSSON (v).....	35
Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd)	36
Anf. 35 THOMAS ÖSTROS (s).....	37
Anf. 36 ULLA ANDERSSON (v).....	38
Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
Anf. 38 THOMAS ÖSTROS (s).....	40
Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd)	40
12 § Svar på interpellation 2006/07:108 om konsumtion i ekologisk riktning.....	41
Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	41
Anf. 41 EVA SONIDSSON (s)	42
Anf. 42 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	43
Ajournering.....	43
Återupptagna förhandlingar	43
13 § Svar på interpellation 2006/07:127 om hästnäringen	44
Anf. 43 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	44
Anf. 44 CHRISTIN HAGBERG (s)	45
Anf. 45 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	46
Anf. 46 CHRISTIN HAGBERG (s)	46
Anf. 47 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	47
Anf. 48 CHRISTIN HAGBERG (s)	48
Anf. 49 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	48
14 § Svar på interpellationerna 2006/07:129 och 137 om abort för utländska kvinnor	48
Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	48
Anf. 51 JOSEFIN BRINK (v)	49
Anf. 52 LARS OHLY (v).....	50
Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	51
Anf. 54 JOSEFIN BRINK (v)	52
Anf. 55 LARS OHLY (v).....	53
Anf. 56 CHRISTIN HAGBERG (s)	54
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	55
Anf. 58 JOSEFIN BRINK (v)	56
Anf. 59 LARS OHLY (v).....	56
Anf. 60 CHRISTIN HAGBERG (s)	57
Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	58
15 § Svar på interpellation 2006/07:146 om föräldraförsäkringens utformning	58
Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	58
Anf. 63 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	59
Anf. 64 LARS-IVAR ERICSON (c)	60
Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	60
Anf. 66 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	61
Anf. 67 LARS-IVAR ERICSON (c)	62

Anf. 68 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	62
Anf. 69 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	63
Anf. 70 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	63
16 § Svar på interpellation 2006/07:114 om introduktion av nyanlända invandrare	64
Anf. 71 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	64
Anf. 72 ELISABETH SVANTESSON (m)	65
Anf. 73 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	66
Anf. 74 ELISABETH SVANTESSON (m)	67
Anf. 75 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	68
17 § Svar på interpellation 2006/07:122 om könsdiskriminerande reklam	68
Anf. 76 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	68
Anf. 77 EGON FRID (v)	68
Anf. 78 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	69
Anf. 79 EGON FRID (v)	70
Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	71
Anf. 81 EGON FRID (v)	71
18 § Svar på interpellation 2006/07:128 om ungdomars fritidssysselsättning	71
Anf. 82 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	71
Anf. 83 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	72
Anf. 84 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	73
Anf. 85 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	74
Anf. 86 MARGARETA ISRAELSSON (s)	75
Anf. 87 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	75
Anf. 88 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	76
Anf. 89 MARGARETA ISRAELSSON (s)	77
Anf. 90 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	77
Anf. 91 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	78
Anf. 92 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	79
19 § Svar på interpellation 2006/07:132 om Europeiska året 2007 för lika möjligheter för alla	79
Anf. 93 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	79
Anf. 94 BARBRO WESTERHOLM (fp)	80
Anf. 95 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	81

Anf. 96 BARBRO WESTERHOLM (fp).....	82	Prot. 2006/07:48
Anf. 97 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	83	16 januari
Anf. 98 BARBRO WESTERHOLM (fp).....	83	
Anf. 99 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	84	
20 § Svar på interpellationerna 2006/07:133 om Medelhavsmuseet och 134 om Kungl. myntkabinettet	84	
Anf. 100 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m).....	84	
Anf. 101 ANNELI SÄRNBLAD (s)	85	
Anf. 102 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m).....	86	
Anf. 103 ANNELI SÄRNBLAD (s)	86	
Anf. 104 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m).....	87	
Anf. 105 ANNELI SÄRNBLAD (s)	89	
Anf. 106 MARGARETA ISRAELSSON (s)	89	
Anf. 107 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m).....	90	
Anf. 108 TALMANNEN.....	91	
Anf. 109 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	91	
21 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	92	
22 § Bordläggning.....	92	
23 § Anmälan om interpellationer.....	92	
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	95	
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	99	
26 § Kammaren åtskildes kl. 21.12.....	103	

Prot. 2006/07:48
16 januari

Tryck: Elanders, Vällingby 2007